

BIJLAGEN

TWINTIG JAAR RAAMTHEATER Een zoektocht naar de geschiedenis van een theater (1978-1998)

Verhandeling voorgelegd tot het behalen van de
graad van licentiaat in de geschiedenis door
GERTIE BROUWERS

Promotor: Prof. Dr. J. Van Schoor

BIJLAGE I:

REPERTOIRE VAN HET RAAMTHEATER

SEIZOEN 1977-78:

TITEL: *Dagboek van een Gek*

OORSPRONKELIJKE TITEL: Zapiski soemassjedsjego

AUTEUR: Gogol

VERTALING: (Raamtheater) Yves Bombay (1987)

REGIE: Frank Aendenboom (1977/1979), Julienne De Bruyn (1987)

PREMIERE: 22 oktober 1977

DECOR: Jean-Jacques Stiefenhofer (John Bogaert in 1987)

KOSTUUMS: -

BELICHTING: Mon de Leenheir

KLANK: Mark Brigou en Johan van Essche

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Roger Van Kerpel

NOOT: Première in CC de Warande te Turnhout.

Hoewel "Dagboek van een Gek" in 1987 wederopgevoerd werd, kan dat als een nieuwe productie beschouwd worden. De regie en het decor zijn immers nieuw.

Receptie:

Herman Van Dijk in de ***Gazet van Antwerpen*** van 7 december 1978: "Roger Van Kerpel in knappe soloprestatie. *Dagboek van een gek* in Booms teatercafé. Zonder aan de essentiële gevoelens van het personage te raken, heeft Roger Van Kerpel zijn 'Gek' in een andere en even overtuigende vorm gegoten. De enscenering van regisseur Frank Aendenboom is vanuit de realiteit, de feitelijkheid van het gegeven vertrokken. Daardoor wordt de gespletenheid van het personage in zijn volledige tragiek uitgelicht."

In de ***Gazet van Antwerpen*** van 22 maart 1979: "Hoewel de nieuwe zaal van het Antwerpse Raamtheater werd ingespeeld met "Nen Belgische Leeuw" van David Mamet, is dit gezelschap verleden seizoen al gestart met Gogols "Dagboek van een gek", waarvan toen uitsluitend reisvoorstellingen werden gegeven. Het stuk staat nu opnieuw op het repertoire in de zaal boven de Burgerkring in de Hoogstraat."

Receptie 1987:

WSB in ***Het Nieuwsblad*** van 17 september 1987: "Een sublieme gek in het Raamtheater" "Roger Van Kerpel geeft in deze monoloog op een sublieme wijze gestalte aan de waanzin, hij zet een prachtige acteursprestatie neer (...) de sterke regie van Julienne De Bruyn helpt hem daarbij. Niet te missen."

Geert van der Speeten in de ***Gazet Van Antwerpen*** van 23 september 1987: "Russisch dagboek te eendimensionaal" "t Klein Raamtheater heeft zijn seizoen erg kleinschalig ingezet"

Monique La Roche in ***De Morgen*** van 8 september 1987: "Raamtheater en Fakkeltheater: onbevredigend" "Roger Van Kerpel brengt het er niet slecht vanaf, maar het blijft een koel beredeneerde interpretatie van een personage waar het publiek nooit enige affiniteit voor voelt"

Ph. T. in ***De Nieuwe Gazet*** van 8 september 1987: "Dagboek van een Gek beklemmend vertolkt"

Ria Breyne in ***De Standaard*** van 8 september 1987: "Solospeler Roger Van Kerpel legt de poëtische kracht van Gogol in de kwetsbare tederheid waarmee hij zijn personage benadert"

SEIZOEN 1978-79:

TITEL: **Dagboek van een gek** (reprise)

TITEL: **Nen Belgische Leeuw**

OORSPRONKELIJKE TITEL: American Buffalo

AUTEUR: David Mamet

VERTALING: (en bewerking) Walter van den Broeck

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 15 februari 1979 (Hoogstraat Antwerpen)

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: -

BELICHTING: Mon de Leenheir

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Frank Aendenboom, Roger Van Kerpel, John Willaert

NOOT: Wederopvoering in 1979-80 (première 20 oktober 1979)

Receptie:

Herman Van Dijk in **Gazet Van Antwerpen** van 19 februari 1979: "Een schitterende start van Antwerps Raamtheater". "Groot artistiek succes over de hele lijn...het Raamtheater heeft van dit stuk een indrukwekkende voorstelling gegeven in een schitterende regie van Walter Tillemans. Frank aendenboom, Roger Van Kerpel en John Willaert mogen zonder uitzondering op een sublieme prestatie terugblikken."

JVH in **De Standaard** van 20 februari 1979: "Raamtheater begint niet slecht" De acteurs, geregisseerd door Walter Tillemans, brachten in een raak typerend decor van Marc Cnops een sterke voorstelling."

Koen Calliauw in **De Morgen** van 17 februari 1979: "Raamtheater fel gesmaakt" "De voorstelling werd vooral door de acteursprestaties een gelukke start voor het nieuw theaterje."

Ingrid van der Veken in de **Nieuwe Gazet** van 17 februari 1979: "Raamtheater opent met American Buffalo" "Beloftedevol debuut van John Willaert. (...) Het is geen wezenlijk nieuw theater. Het is een stuk dat een ruim publiek kan aanspreken. En dat toch een heel eigen waarde ontleent aan zijn verwoording en de uitstekende wijze waarop het verdedigd wordt."

In de **Gazet van Antwerpen** van 19 juni 1979: "Den Belgische Leeuw is terug, de succesproductie waarmee het nieuwe Antwerpse gezelschap enkele maanden geleden een schitterend debuut maakte."

In **De Morgen** van 22 juni 1979: "Nen Belgische Leeuw wordt hernomen, een productie die in februari jl. werd gecreëerd en op erg lovende kritieken onthaald werd."

Monique La Roche in **De Morgen** van 28 september 1979: "Nen Belgische Leeuw nog niet uitgebruld: 'Nen Belgische Leeuw' was zonder enige concurrentie het hoogtepunt van het Vlaamse toneelseizoen."

Receptie 1986:

F.V.A. in **Het Volk** van 12 mei 1986: "Nen Belgische Leeuw was een aantal jaren terug het succesnummer van het Raamtheater, een herneming was dus welkom." (werd om diverse reden paar keer uitgesteld) "verwacht vooral geen steriel of intellectualistisch theater"

Ingrid Vander Veken in de **Nieuwe Gazet** van 21 mei 1986: "De voorstellingen van Nen Belgische Leeuw kenden een daverend succes."

L.R. in **De Morgen** van 31 mei 1986: "Nen belgische Leeuw wordt hernomen, de succesproductie waarmee het Raamtheater zeven jaar geleden schitterend van wal stak."

SEIZOEN 1979-80:

TITEL: Nen Belgische Leeuw (reprise)

TITEL: Het einde van de Wereld

OORSPRONKELIJKE TITEL: Fino del Mundo

AUTEUR: Dario Fo

VERTALING: Raamtheater

REGIE: Arturo Corso

PREMIERE: 10 mei 1980

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Trees Colruyt

BELICHTING: Arturo Corso

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: Techniek: Jan van Evelingen

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): John Willaert, Anneleen Cooreman, Eric Kerremans,
Moniek de Beun

NOOT: wereldcreatie
Hoogstraat

Receptie:

Herman Van Dijk in de **Gazet Van Antwerpen** van 12 mei 1980: "Het Einde Van de wereld is een kostelijke grap" "Wereldpremière in Raamtheater: er werd gefluisterd dat Dario Fo zijn stuk zelf te slecht vond om het met zijn eigen groep te monteren. Toch aanstekelijke vertolking"
Gerd de Ley in **Het Nieuwsblad** van 12 mei 1980: "enthousiaste ploeg jongeren " "toch productie niet geworden wat ervan werd verwacht" "acteerprestaties mochten er wezen" "dynamiek, beweeglijkheid en vaart die je uitzonderlijk in het Vlaamse theater tegenkomt" "regie van Corso: niets dan lof: schitterende vondsten perfecte timing" "maar: overbodige moralisering, bladvuysel, te lang uitgesponnen ideeën verzwakken de komedie"
Monique La Roche in **De Morgen** van 13 mei 1980: "Lollig Einde van de Wereld, gemakkelijke voorstelling...resultaat is levendig, lollig en opbeurend"
DB in **De Standaard** van 21 mei 1980: "Niet helemaal het einde van de wereld. Regisseur en acteurs doen duidelijk hun best om er een spetterende vertoning van te maken (...) maar het lukt niet helemaal (...) in het eerste deel is de voorstelling zelfs vervelend."
In **Het Nieuwsblad** van 12 mei 1980: "Dario Fo's 'Einde van de Wereld': verrassend sprankelend theater. Een origineel levendig sprankelend spektakel"
Ingrid Vander Veken in **Het Laatste Nieuws** van 13 mei 1980: "Ondanks zwakke kanten is dit heerlijk theater."

TITEL: Een leven lang theater

OORSPRONKELIJKE TITEL: A life in the Theatre

AUTEUR: David Mamet

VERTALING: Walter van den Broeck

REGIE: Frank Aendenboom en Walter Tillemans

PREMIERE: 9 februari 1980

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Trees Colruyt

BELICHTING: Mon de Leenheir

KLANK: -
MUZIEK: Patrik Hicketick
VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Roger Van Kerpel, John Willaert

NOOT:

Receptie:

Monique La Roche in **De Morgen** van 12 februari 1980: "Terend op het succes van 'Nen Belgische Leeuw', hoogtepunt van vorig toneelseizoen, deed het Raamtheater zopas een mislukte poging om weer in de roos te mikken door een stuk van dezelfde David Mammet met dezelfde cast op de scène neerte zetten. De productie kon zelden of nooit boeien en ging dan ook roemloos ten onder in een poel van oeverloos gezwam."

Ingrid Vander Veken in de **Nieuwe Gazet** van 15 februari 1980: "Uitmundend is het decor van Marc Cnops. Iets minder uitmundend is dit tweede stuk van Mammet. Een leven lang theater raakt zelden."

Herman Van Dijck in de **Gazet van Antwerpen** van 12 februari 1980: "Een leven lang theater: geen onverbiddelijke hoogvlieger, maar een vermakelijke brok toneel waarin voldoende ruimte werd gelaten voor de betrekkelijkheid én de gevoelsmatige kanten binnen het theaterverblijf."

DB in **De Standaard** van 13 februari 1980: "In zijn genre is het geen slecht stuk. Mammet slaagt er echter niet in de specifieke acteursverhoudingen ook als van toepassing te stellen voor een ruimer publiek. Toch is de voorstelling leuk omdat de vertaler Walter Van den Broeck een aantal persiflages inlaste die er zijn mogen."

SEIZOEN 1980-81:

TITEL: Jacques de fatalist

OORSPRONKELIJKE TITEL: Les amours de Jacques le fataliste

AUTEUR: Denis Diderot

VERTALING: Walter Tillemans

REGIE: Julienne De Bruyn

PREMIERE: 12 december 1980

DECOR: John Bogaert

KOSTUUMS: John Bogaert

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Roger Van Kerpel, John Willaert

NOOT: Hoogstraat

Receptie:

Herman Van Dijk in de **Gazet van Antwerpen** van 16 december 1980: "Esthetische fatalist in het Raamtheater, mooi regiedebuut van Julienne De Bruyn. Degelijke, zij het niet virtuoze vertolking."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 15 december 1980: "Door Jacques de fatalist te kiezen als regiedebuut heeft Julienne De Bruyn het zich niet gemakkelijk gemaakt. Een zeer goede tekstregie, de zorgvuldige en leuke aankleding van John Bogaerts, de uitstekende vertolking van Jacques door Roger Van Kerpel, slagen er niet in het statische karakter van zo'n theatraal essay te verdoezelen."

TITEL: Realpolitiek

OORSPRONKELIJKE TITEL: Realpolitik

AUTEUR: Umberto Simonetta

VERTALING: Dominique Wichc

REGIE: Arturo Corso

PREMIERE: 27 september 1980

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Marc Cnops (Trees Colryut?)

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Anneleen Cooreman, Dirk van Dijk, Caroline van Gastel, Roger Van Kerpel, John Willaert

NOOT: Wereldcreatie

Receptie:

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 17 september 1980:

Herman Van Dijk in **De Gazet Van Antwerpen** van 1980: “ De ‘Realpolitiek’ van het Raamtheater” “langdradige passages”

Monique La Roche in **De Morgen** van 29 september 1980: “Realpolitiek: er komt gewoon geen eind aan!” “Duidelijk waarom het een wereldcreatie is: ontstellende hoeveelheid gezochtheden en platitudes dat men ze op de duur niet meer gelooft. De duur is trouwens nog een ergerlijk aspect”
In **De Standaard** van 18 oktober 1980: “Onbenullige Realpolitiek. Tussen alle ergerlijkheden door valt er in het eerste deel nog een boel plezier te beleven, daarna: trieste afgang.”

TITEL: Play Macbeth

OORSPRONKELIJKE TITEL: Macbeth

AUTEUR: William Shakespeare (bewerking Pavel Kohout)

VERTALING: Hugo Claus

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 27 maart 1981

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: -

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: Wannes van de Velde

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Frank Aendenboom, Julienne De Bruyn, Roger Van Kerpel, John Willaert, Carina Raes (bij wederopvoering Anke Helsen)

NOOT: Een mini-Macbeth, door Pavel Kohout en vrienden als “kamertheater” gespeeld te Praag. Een wederopvoering in 1981-82 met Anke Helsen in plaats van Carina Raes.

Receptie:

Herman Van Dijk in de **Gazet van Antwerpen** van 30 maart 1981: “Ook buiten de Praagse omstandigheden is Play Macbeth zinvol én ijzersterk. Tillemans benutte de kleine ruimte uitstekend. Prestaties die recht naar de keel grepen. Ijzersterke voorstelling.”

Herman Van Dijk in de **Gazet Van Antwerpen** van 20 maart 1981: “Macbeth in zakformaat...de essentie wordt er uitgehaald.”

LR in **De Morgen** van 21 maart 1981: “Play Macbeth werd door regisseur Walter Tillemans gretig geprezen. (stuk is ontdaan van de omslachtigheid).”

AN in **De Nieuwe Gazet** van 30 maart 1981: “Springlevende Macbeth” “(...) geeft aan deze bloedige tragedie een extra dimensie...een toneeltopper!”

Guy Van Bruyssel in **Het Nieuwsbad** van 20 maart 1981: “Originele Macbeth in het Raamtheater”

Guy Van Bruyssel in **Het Nieuwsblad** van 31 maart 1981: “De uitputtende tragiek van een (aangepaste?) Macbeth” “vermoeiend stuk... van theater als ontspanning is hier geen sprake.” “Tillemans wist toch met een inventieve regie te redden wat er te redden viel.”

DB in **De Standaard** van 6 april 1981: “Kohouts Macbeth lijfelijk spel” “echt goede voorstelling, een schot in de roos.”

SEIZOEN 1981-82:

TITEL: *Play Macbeth* (reprise)

TITEL: *August, August, August*

OORSPRONKELIJKE TITEL: *August, August, August*

AUTEUR: Pavel Kohout

VERTALING: Michel Oukhow (bewerking: Walter Tillemans)

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 6 november 1981

DECOR & KOSTUUMS: Jan Lauwers, Dirk van Reusel, Marc van Zandt, Richard Dielen en Viviane Vigne

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Roger Van Kerpel, John Willaer, Eric Kerremans, (Dirk van Dijck), Luc Wijns, (Eugène Segers), Els Olaerts, Anneleen Cooreman, (Bert Hellemans)

NOOT: Een 'minimalistische visie' van dit stuk, dat eerder al werd geregisseerd door Walter Tillemans in de KNS met Luc Philips. Kleine August voor kinderen.

Receptie:

A.C. in de ***Gazet van Antwerpen*** van 13 november 1981: "Denderend circusspektakel in Antwerps Raamteater" "Mede door de sterk visuele regie van Walter Tillemans is deze jongste productie van het Raamteater uitgegroeid tot een erg grappig, en vaak ook ontroerend kijkstuk, dat tegelijk een ode wil zijn aan de nimmer te fnuiken geestelijke creativiteit van de mens."

Monique La Roche in ***De Morgen*** van 16 november 1981: "Creativiteit contra het politieke spel. De productie getuigt van frisheid, inventiviteit en charme. Een onweerstaanbare belevenis."

In ***Het Volk*** van 12 november 1981: "Grappige en actuele voorstelling in Raamteater. De rake en speelse enscenering van Walter Tillemans maakt van dit goede stuk een geslaagde voorstelling."

G.V.W. in ***De Nieuwe Gazet*** van 10 november 1981: "Pavel Kohouts circus: macht versus creativiteit. Het gezelschap leverde als groep een zeer goede, collectieve prestatie, ondanks de jeugd en duidelijk weinig ervaring bij enkele leden. Ook de vertaling, bewerking en regie van Walter Tillemans waren van goede kwaliteit."

G.N. in ***Het Nieuwsblad*** van 18 november 1981: "August, August, August in het Raamteater: prima, prima, prima! Opmerkelijke regie, dito decor en kostumering, dus een knappe productie en ook voor kinderen genietbaar."

SEIZOEN 1982-83:

TITEL: *August, August, August* (reprise)

TITEL: *Kleine August*

OORSPRONKELIJKE TITEL: *August, August, August*

AUTEUR: Pavel Kohout

VERTALING: Walter Tillemans

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 29 september 1982

NOOT: Een kinderversie van *August, August, August*.

TITEL: *Arme Cyrano!*

OORSPRONKELIJKE TITEL: *Armer Cyrano! (Chudák Cyrano!)*

AUTEUR: Edmond Rostand (bewerking: Pavel Kohout)

VERTALING: Walter Tillemans m.m.v. Karel Vingerhoets

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 18 december 1982

DECOR: Walter Tillemans

KOSTUUMS: Bob Verhelst

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: Groep SOF, leiding Dirk Bohnen

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Karel Vingerhoets, Els Olaerts (bij wederopvoering An Nelissen), John Willaerts, Eric Kerremans, Roger van Kerpel, Anneleen Cooreman, Bart Van Broeckhoven, Bert Hellemans

NOOT: Wereldcreatie. Uitgesproken publieksucces.

Deze bewerking werd door Pavel Kohout speciaal voor het Raamtheater gemaakt. Nadien regisseerde Walter Tillemans dit stuk ook in het Burgtheater te Wenen, (première 3 november 1984) met Karel Vingerhoets als Ragueneau.

Receptie:

Guy van Buysel in *Het Nieuwsblad* van 21 december 1982: "Knappe visuele vondsten, een commedia dell'arte-aanpak met vaak spetterende akrobatische acteerstijl en daarbij horende clowneske aankleding der personages met dito grime en harlekijnachtige kostumering, en noem maar verder op, regisseur Walter Tillemans heeft ons hier geen enkel formalistisch experiment bespaard, het wordt een theatrale happening van jewelste. Het is jammer maar helaas: met precies dezelfde aanpak waarmee Tillemans van Pavel Kohouts 'August, August' een sprankelende parel theater maakte, wordt nu Rostands 'Cyrano' in het Raamtheater vermoord. Je zit er tegenaan te kijken met stijgende vervreemding, daarna met stijgende verveling en ergernis..."

Ingrid Vander Veken in *De Nieuwe Gazet* van 20 december 1982: "Een briljante Cyrano. Op Cyrano na zijn alle acteurs in het wit. Decor en kostuums zijn zoals de rest van de voorstelling: eenvoudig, maar voortreffelijk."

In de *Gazet van Antwerpen* van 24 december 1982: "Meesterlijke vertolking van een meesterlijk stuk"

Monique La Roche in **De Morgen** van 10 december 1982: "Tillemans steekt 'Cyrano' in witte jeans. De bedoeling van het duo Tillemans/Kohout was een kleinschalige Cyrano te verwezenlijken, speelbaar in een kleine ruimte en met beperkte bezetting, en daarbij tekst en de essentie ongeschonden houden."

LR in **De Morgen** van 21 december 1982: "Virtuoze Cyrano in het Raamtheater. Een onbetwistbaar hoogtepunt in het Vlaamse toneelgebeuren."

Receptie 1983:

Klaas Tindemans in **De Standaard** van 7 januari 1983: "Schitterend en irrelevant" Lovend over de regie: "in Brechtiaanse zin geregisseerd", maar toch niet tevreden: "Dit soort sentimenten zijn niet meer geloofwaardig, zo eenvoudig is dat." Het was: "een schitterende voorstelling (...) maar tegelijk ook een overbodige productie."

LR in **De Morgen** van 25 november 1983: "het onbetwistbare hoogtepunt van vorige seizoen".

TITEL: De Kontrabas

OORSPRONKELIJKE TITEL: Der Kontrabass

AUTEUR: Patrik Süsskind

VERTALING: Anton Burllet

REGIE: Toon Brouwers en Julienne De Bruyn

PREMIERE: 9 maart 1983

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: -

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Bert André

NOOT:

Receptie:

H.N. in de **Gazet van Antwerpen** van 15 april 1983: "De Kontrabas in het Raamtheater: een gevoelige snaar die lang natrilt. Het eerder monotoon verwachte stuk, een vrij lange éénakter door slechts één acteur, biedt, mede dank zij een toch wel gedragen vertolking, een grote diepte naar eenvoudige, soms aangrijpende menselijkheid toe."

Klaas Tindemans in **De Standaard** van 29 maart 1983: "Bert André is perfect geplaatst om deze monoloog te spelen: de nuanceringen die hij zowel met zijn lichaam als met zijn zeggingsaanbrengen tillen de tekst uit boven de banaliteit."

F.V. in **Het Volk** van 31 maart 1983: "Bert André in De Kontrabas: vakmanschap is meesterschap. Het is een uitzonderlijk knap geschreven stuk dat door het spel van Bert André prima gediend wordt. Hulde ook voor de mensen die de spelleiding op zich namen, en ook het decorontwerp van Marc Cnops draagt in niet geringe mate bij tot het slagen van dit project."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 25 maart 1983: "Bert André (voor eerste keer) solo in het Raamtheater."

SEIZOEN 1983-84:

TITEL: De Kontrabas (reprise)

TITEL: Pak 'em Stanzi

OORSPRONKELIJKE TITEL: Trafford Tanzi

AUTEUR: Claire Luckham

VERTALING: Walter Tillemans

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 4 mei 1984

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Bob Verhelst en Viviane Vigne

BELICHTING: Bert Hellemans

KLANK: Rob van Ertvelde

MUZIEK: Jan Leyers

VARIA: Catch-training: Al Bastian

Choreografie: Rit Verelst

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Anneleen Cooreman, An Nelissen, Eric Kerremans,
Katrien Devos, Roger Van Kerpel, John Willaert

NOOT: De rol van Stanzi werd afwisselend door An Nelissen en Anneleen Cooreman gespeeld wegens de zware fysieke inspanning die hiervoor vereist was.

De acteurs werden zes maanden getraind door catcher Al Bastian om het catchspel onder de knie te krijgen.

Op 1 januari 1986 werd de voorstelling op BRT-tv2 uitgezonden.

In het seizoen '86-'87 met Anneleen Cooreman als Stanzi en Katelijne Verbeke als Happy Mama. De cast werd bijna volledig vervangen bij de voorstellingen onder Ensemble KNS-RaamTeater

Receptie:

Monique la Roche in **De Morgen** van 7 mei 1984: "Pak 'em Stanzi: onweerstaanbaar entertainment"

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet/Het Laatste Nieuws** van 7 mei 1984: "Als catch spektakel is en theater spektakel is (of kan zijn), dan is Pak 'm Stanzi spektakel in het Kwadraat. Een belangrijk aandeel krijgt het publiek, dat verondersteld wordt te applaudisseren, te fluiten, te commentariëren. Die dynamische wisselwerking tussen acteurs en publiek is een noodzakelijke factor voor het welslagen van deze voorstelling."

F.V.A. in **Het Volk** van 9 mei 1984: "Pak 'em Stanzi: spektakel van de bovenste plank"

Klaas Tindemans in **De Standaard** van 8 mei 1984: "Tillemans regisseert catch" "Ik krijg de indruk dat er wel uiterst nauwkeurig gewerkt is aan de catch zelf (...) maar niet aan de show er rond"

In de **Gazet van Antwerpen** van 16 mei 1984: "Veel succes voor Pak 'm Stanzi in het Raamteater. Voor wie houdt van spektakel en show, het stuk vooral niet te ernstig neemt, en er niet tegenopziet mee lawaai te maken, biedt het Raamteater een garantie op een ontspannend avondje uit, op de grens tussen theater, sport, musical en circus."

In de **Gazet van Antwerpen** van 26 juni 1985: "Ook Duitsland in de (catch)greep van "Pak 'm Stanzi". Raamteater bevestigt internationale uitstraling."

Monique la Roche in **De Morgen** van 12 december 1986: "Stanzi pakt 'em voor de 250ste keer."

Receptie 1992:

In **De Nieuwe Gazet** van 5 juni 1992: "Rock 'n Roll muziek, songs van Jan 'Soulsister' Leyers, en joelende toeschouwers, je maakt het niet vaak mee in het theater. (...) Sommige van de

oorspronkelijke acteurs zijn vervangen. Maar John Willaert als scheidsrechter is nog steeds van de partij, en Eric Kerremans is als Toni Macho meer dan ooit in vorm. Genuanceerd of geraffineerd theater kan je dit bezwaarlijk noemen, maar je zal zelden zo'n geamuseerd en enthousiast publiek op de tribunes zien"

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 11 juni 1992: "Catch-theater Pak 'em Stanzi: adembenemend spektakel in KNS" "Pak 'em Stanzi, enkele jaren geleden al een kaskraker in het Raamtheater, wordt nu hernomen in een haast volledig nieuwe bezetting maar met dezelfde regisseur en dezelfde catch-trainer. De acteurs spelen en zingen de pannen van het dak en leveren een atletische prestatie om u tegen te zeggen, waardoor de naïve zwart-wit intrige naar de achtergrond verdwijnt. De cast speelt meesterlijk in op het publiek."

Linda Berghmans in **De Standaard** van 3 juni 1992: "Na succesvolle tournee door Nederland is Pak 'em Stanzi terug in Antwerpen. Het stuk heeft weinig van zijn pit verloren"

SEIZOEN 1984-85:

TITEL: De Kontrabas (reprise)

TITEL: Pak 'em Stanzi (reprise)

TITEL: Oude banden, lege handen en Zwarte pony

OORSPRONKELIJKE TITEL: Reunion / Dark Pony

AUTEUR: David Mamet

VERTALING: Walter van den Broeck

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 7 september 1984

DECOR: Jerome Maeckelberg

KOSTUUMS: -

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Bert André, Aafke Bruining

NOOT: Nieuw (voorlopig) adres van het Raamtheater: **Drink 24-26**, 2200 Borgerhout

Als 'openingsstuk' viel de keuze alweer op de Amerikaanse auteur David Mamet.

Receptie:

Daan Bauwens in **De Morgen** van 12 september 1984: "Raamtheater maakt ook gewoon theater" (Cf. Na Pak 'em Stanzi) "Bert André geraakt hier heel goed op dreef (...), maar Aafke Bruining is een te statische, verstarde actrice."

PR in **Het Volk** van 9 september 1984: "Theater 19 opent toneelseizoen" "Slotsom: een vlotte toneelavond, met een ietwat vreemd, raadselachtig begin, maar met een bij momenten zelfs fascinerende tweede deel."

In de **Gazet van Antwerpen** van 25 september 1984: "Aangrijpend talent van Bert André" "Soberheid en artistieke ambitie, een goede combinatie voor een toneelgezelschap met internationale allures"

A.N. in **De Nieuwe Gazet** van 22 september 1984: "Raamtheater scheert hier niet de hoogste toppen, maar presenteert degelijk in het werk van een auteur die misschien nu al iets te veel over het paard wordt getild"

Fred Six in **De Standaard** van 16 september: " Raamtheater speelt twee ongelijkwaardige Mamets" "Voldragen spel door Bert André, maar geen echt belangrijk theater"

TITEL: Droom van een zomernacht

OORSPRONKELIJKE TITEL: A Midsummer Night's Dream

AUTEUR: Shakespeare (bewerking: Pavel Kohout)

VERTALING: Hugo Claus

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 23 november 1984

DECOR: Walter Tillemans (uitvoering: Marc Cnops en ERCOLA)

KOSTUUMS: Bob Verhelst en Astermanik

BELICHTING: Willy Wtterwulghe

KLANK: Rob Van Ertvelde

MUZIEK: Jan Leyers

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Bert André, Roger Van Kerpel, John Willaert, Eric Kerremans, Luc Wijns, Anneleen Cooreman, An Nelissen, Katelijne Verbeke, Bart Van Broeckhoven

NOOT: Raamtheater a/d Drink

Receptie:

Monique La Roche in **De Morgen** van 26 november 1984: "Droom van een zomernacht naar Shakespeare, de nieuwe verwezelijking van het trio Kohout (bewerking), Claus (vertaling) en Tillemans (regie) is alweer een productie geworden die de moeite waard is om gezien te worden. Vinnig en speels, met de nadruk op de zinnelijkheid. Op acteervlak gaan de pluimen naar Bert André, A'leen Cooreman en Eric Kerremans."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 27 november 1984: "Het spel is jong, fris, beweeglijk, het enthousiasme aanstekelijk"

Klaas Tindemans in **De Standaard** van 29 november 1984: "Opnieuw schittert Shakespeare in een Nederlandse versie."

Gaston Durnez in de **Gazet Van Antwerpen** van 1 december 1984: "Bruusk ontwaken uit een feestelijke Zomernachtdroom. Het geheel straalt een meer dan bevredigende kwaliteit uit"

WSB in **Het Nieuwsblad** van 27 november 1984: "De verbeelding aan de macht" " Het Nieuw Ensemble Raamtheater zet een degelijke prestatie neer, maar ook niet meer dan dat"

FVA in **Het Volk** van 29 november 1984: " 'Droom van een zomernacht' droom van een voorstelling" "Schitterende vertolking"

SEIOEN 1985-86:

TITEL: De Kontrabas (reprise)

TITEL: Pak 'em Stanzi (reprise)

TITEL: Droom van een Zomernacht (reprise)

TITEL: Nen Belgische Leeuw (reprise)

TITEL: Adi en Edi

OORSPRONKELIJKE TITEL: Adi & Edi

AUTEUR: Jelena Kohout

VERTALING: Jan Christiaansens (bewerking: Julek Neumann)

REGIE: Julek Neumann

Assistentie: Mien Augustijnen

PREMIERE: 15 november 1985

DECOR: Ondrej Kohout

KOSTUUMS: -

BELICHTING: Bert Hellemans

KLANK: -

MUZIEK: Jan Leyers

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Bert André, Eric Kerremans, Riet van Gool, Dirk Lavrysen

NOOT: Openingsstuk voor het Klein RaamTeater in de Lange Gasthuisstraat. Tentoonstelling van Ondrej Kohout en Eva Vones naar aanleiding van Adi en Edi. (in: **Het Volk** van 23 november 1985)

F.A. in **Het Volk** van 27 november 1985: "Regisseur Julek Neumann heeft de overgang tussen 23 sequenties voorbeeldig geënceneerd. Daaraan hielp ook het sober, kil-functioneel scènebeeld van Ondrej Kohout mee, en de suggestieve belichting van Bert Hellemans. In een verder vrij traditionele regie weet Neumann mooie acteerprestaties af te dwingen."

In de **Gazet van Antwerpen** van 20 november 1985: "Adi en Edi van Jelena Kohout: verfijnde openingsproductie in 't Klein RaamTeater."

F.V.A. in **Het Volk** van 23 november 1985: "Opening 't Klein RaamTeater. Een tehuis voor een ensemble" "

K.P. in **Het Laatste Nieuws** van 7 december 1985: (gastvoorstelling in het CC van Hasselt) "Toneelmatig tot in de puntjes verzorgd, met een dramatische ontwikkeling als in een betere thriller, met acteurs die het beste van zichzelf geven en een decor om van te snoepen."

Paul Leenders in **Het Belang van Limburg** van 7 december 1985: (gastvoorstelling in het CC van Hasselt) "Een ontroerende cynische satire door het Raamtheater. Succesvolle en hoogstaande vertolking."

TITEL: De Spaansen Brabander

OORSPRONKELIJKE TITEL: -

AUTEUR: Bredero

VERTALING: (bewerking: Walter Tillemans)

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 13 december 1985

DECOR: John Bogaerts en Marc Cnops (uitvoering)
KOSTUUMS: Bob Verhelst
BELICHTING: Willy Wtterwulghen en Chris Van Goethem
KLANK: Luc Daens
MUZIEK: (advies) Jan Leyers en Wannes Van de Velde
VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): John Willaert, Luc Wijns, Roger Van Kerperl, Katelijne Verbeke, Anneleen Cooreman, An Nelissen, Rob Van Ertvelde

NOOT:

Receptie:

Guy Donickx in de **Gazet Van Antwerpen** van 28 december 1985: "De Spaanse Brabander van Bredero blakend van het talent. Zachte bewerking, want hoewel de tekst sterk werd ingekort, eerbiedigt men terecht de oorspronkelijkheid en de poëtische taalrijkdom van dit toneelwerk. Sterke acteerprestaties."

Jon Misseleyn en Monique La Roche in **De Morgen** van 16 december 1985: "De Spaanse Brabander is te lang en te breed. Het is meer geïllustreerde literatuur dan levend toneel. Interessant omwille van de verbale virtuositeit van Bredero, op voorwaarde dat men er iets van begrijpt, want het plat Antwerps en het dito Amsterdams gaan ongetwijfeld Babelse problemen scheppen."

FVA in **Het Volk** van 14 december 1985: "Met deze voorstelling zijn we, in tegenstelling tot hetgeen deze groep voordien presteerde, niet onverdeeld gelukkig: te lang, kledij zonder fantasie, taal scheidt problemen, ... wat rest: sterke acteerprestaties."

WSB in **Het Nieuwsblad** van 2 januari 1986: "Walter Tillemans wil ook deze keer met een klassieker het grote toneelpubliek bereiken (...) we vrezen dat zijn bewerking dat doel deze keer voorbijschiet"

Johan De Feyter in **De Standaard** van 17 december 1985: "Walter Tillemans is te voorzichtig omgesprongen met Bredero's 'De Spaanse Brabander' (...) Hij zette onvoldoende de schaar in dit blijspel, en slaagt er door een soms geestige, maar vrij behoudsgezinde interpretatie niet in de actualiteitswaarde ervan aan te tonen. Dat resulteert in een te lange en weinig boeiende voorstelling, ondanks leuke vertolking."

Paul Leenders in **Het Belang van Limburg** van 21 mei 1986: "Knappe en soms onverstaanbare 'Spaanse Brabander'. De bekende spreuk 'Al siet men de luy, men kenne se nie' had evengoed kunnen zijn 'Al hore men de luy, men verstaatse nie'. Dialecten mogen gesproken worden op de scène, maar dan wel zodanig dat men ze kan verstaan"

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 19 december 1985: "Weinig hedendaagse aanknopingspunten, de fijne humor en sappige taalgebruik ten spijt." "langdradige opvoering"

Monique La Roche in **De Morgen** van 28 juni 1985: "Waar de Spaanse Brabander zal gespeeld worden is nog een groot vraagteken, want een eigen zaal met geschikte afmetingen heeft het gezelschap nog niet kunnen bemachtigen."

TITEL: De Tuinman van de Koning

OORSPRONKELIJKE TITEL: De tuinman van de Koning

AUTEUR: Walter Van den Broeck

VERTALING: -

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 21 maart 1986

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: -

BELICHTING: Chris van Goethem en Wie Witters

KLANK: Stef Peeters Productions
MUZIEK: -
VARIA: Stem van koning Boudewijn: Ivo Pauwels

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Luc Philips

NOOT: Adaptatie van een hoofdstuk uit de roman *Het beleg van Laken* van Walter van den Broeck.
Meerdere malen hernomen. Er werd een TV productie van "De Tuinman en de Koning" gemaakt. Bij zijn afscheid van het toneel in 1998 speelde Luc Philips nogmaals de tuinman van de koning.

Receptie:

Johan De Feyter in **De Standaard** van 24 maart 1986: "Luc Philips overtuigt als 's konings tuinman."

Monique La Roche in **De Morgen** van 18 maart 1986: (voor première) "Bompa wordt Tuinman van de Koning"

Monique La Roche in **De Morgen** van 28 maart 1986: " Luc Philips zet een geweldige levensechte Pol Mallants neer. De grote kwaliteit van deze productie is, dat om het even welke Vlaming er genoeg zal aan beleven, omdat de herkenbaarheidsfactor hier wel heel hoge toppen scheert."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet / Het Laatste Nieuws** van 21 maart 1986: "Dank zij het talent van Luc Philips en zijn regisseur Walter Tillemans, is een tekst, die nochtans niet bestemd was om te worden opgevoerd en waar amper iets aan veranderd is, een heerlijke brok theater geworden."

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 3 april 1986: "Luc Philips geeft schitterend gestalte aan Pol Mallants, de tuinman van de koning. Wie een beetje vertrouwd is met het Koningshuis zal veel pret beleven aan deze voorstelling (...) diegenen die de vorst minder goed kennen krijgen een pittige mini-les vaderlandse geschiedenis, met een smeuïge humor-saus voorgeschoteld."

Geert van der Speeten in de **Gazet van Antwerpen** van 11 mei 1988: "Luc Philips was dit seizoen niet van het toneel te krijgen."

In **Het Volk** van 30 augustus 1988: "Onvermoeibare Luc Philips speelt 200ste 'Tuinman' "

In **De Nieuwe Gazet** van 29 augustus: "Luc speelt voor de 200ste maal tuinman"

In **Het Nieuwsblad** van 29 augustus 1988: "Tweehonderd rozen voor koninklijke tuinman"

In de **Gazet van Antwerpen** van 29 augustus 1988: " 'Tuinman' Luc Philips gehuldigd voor 200ste voorstelling"

G.C. in **De Morgen** van 29 augustus 1988: "Jonge klaren, tweehonderd rozen en een koerstrui"

SEIZOEN 1986-87:

TITEL: Adi en Edi (reprise)

TITEL: De Kontrabas (reprise)

TITEL: De Spaanse Brabander (reprise)

TITEL: De tuinman van de Koning (reprise)

TITEL: Droom van een Zomernacht (reprise)

TITEL: Pak 'em Stanzi (reprise)

TITEL: Hamlet

OORSPRONKELIJKE TITEL: Hamlet

AUTEUR: Shakespeare (bewerking: Pavel Kohout)

VERTALING: Hugo Claus

REGIE: Walter Tillemans

Assistentie: Mien Augustijnen

PREMIERE: 19 september 1986

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Bob Verhelst

BELICHTING: ontwerp: Walter Tillemans, uitvoering: o.l.v. Rob Van Ertvelde

KLANK: -

MUZIEK: Jan Leyers

VARIA: Gevechtsadvies: Rudy Delhem

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Karel Vingerhoets, Julienne De Bruyn, Anneleen Cooreman, Bert André, Roger Van Kerpel, Eric Kerremans, Jean Verbert

NOOT: Met dit stuk opende het RaamTeater op 't Zuid in de De Vrièrestraat.

Receptie:

F.V.A. in **Het Volk** van 22 september 1986: "Hamlet: sober en groots" "Hamlet is de ultieme uitdaging voor acteur en regisseur. Tillemans heeft het beste van zichzelf gegeven, en ook het beste gevraagd: de nieuwe vertaling door Hugo Claus is een hoogstandje van poëzie, die meeslepende melodie koppelt aan de hoogste graad van duidelijkheid. Vingerhoets geeft een eigen interpretatie aan deze door ontelbare vertolkingen haast gemythologiseerde rol. Prachtige vertolkingen van Julienne de Bruyn, Bert André, A'leen Cooreman..."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 22 september 1986: "Raamteater opent met schitterende Hamlet. Karel Vingerhoets speelt Hamlet met een vanzelfsprekendheid en een présence die je enkel bij de allergrootsten vindt. Alle aandacht gaat naar het spel, het zichtbaar genot dat daaraan wordt beleefd, en dat moeiteloos overslaat op het publiek. Want spelen kan het Nieuw Ensemble RaamTeater!"

Jef De Roeck in **De Standaard** van 22 september 1986: "De acteurs namen bezit van het nieuwe theater met Hamlet."

Monique La Roche in **De Morgen** van 23 september 1986: "RaamTeater brengt een prachtige Hamlet. De ruimtelijke mogelijkheden van het nieuwe RaamTeater op 't Zuid werden door Walter Tillemans optimaal benut, en hij laat de acteurs die niet aan de beurt zijn opzij aanwezig blijven wat een extra spanningselement geeft aan de voorstelling. Het resultaat overstijgt nog de gecreëerde verwachtingen (...) en Hamlet groeide uit tot een hartveroverend spektakel:

slagvaardig geregisseerd, prachtig gespeeld en vooral virtuoos vertaald door Hugo Claus. Te zien of niet te zien is hier zelfs de vraag niet. Allen daarheen is de boodschap.”

In **Het Nieuwsblad** van 24 september 1986: “Het Nieuw Ensemble RaamTeater heeft de nieuwe toneelzaal op het Zuid schitterend ingespeeld met de première van Shakespeares Hamlet. De bewerking van Pavel Kohout, de vertaling door Hugo Claus, de regie van Walter Tillemans, het acteertalent van de groep en ...het unieke kader van de galerijzaal in het vroegere Muzeum voor Warenkunde, maken van de voorstellingen een must voor elke theaterliefhebber.”

G.D. in de **Gazet van Antwerpen** van 26 september 1986: “Aangrijpende en virtueuze Hamlet in Raamtheater” “(...) een krachtige en aantrekkelijke voorstelling, een nieuw bewijs van de zin voor intelligent en artistiek entertainment van Walter Tillemans. Hamlet behoort ongetwijfeld tot de allerbeste Raamtheater-productie, een ware triomf voor een hechte theatergroep.”

Ingrid Vander Veken in **Het Laatste Nieuws** van 22 september 1986: “RaamTeater op 't Zuid opent met schitterende Hamlet.”

TITEL: Gelukkige dagen

OORSPRONKELIJKE TITEL: Happy Days

AUTEUR: Samuel Beckett

VERTALING: Jacoba van Velde

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 14 november 1986

DECOR: Jan Vanriet

KOSTUUMS: Erna Siebens

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: Advies grimme: Flo Collins

Uitvoering decor: Wie Witters

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Julienne De Bruyn, Dirk Lavrysen

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

I.L.A. in **Het Volk** van 19 november 1986: “De vertolking van Julienne De Bruyn is groots.”

Monique La Roche in **De Morgen** van 17 november 1986: “Julienne De Bruyn weergaloos in ‘Gelukkige dagen’, prachtig decor van Jan Vanriet die hiermee debuteert als decorontwerper. ‘Gelukkige dagen’ is het soort productie waar iemand die van wonderlijke acteerprestaties houdt een glimlach op het aangezicht en een krop in de keel van krijgt.”

WSB in **Het Nieuwsblad** van 21 november 1986: “Gelukkige dagen is geen opbeurend stuk, maar voor de liefhebbers van dergelijke toneelstukken is het zeker een aanrader, want Julienne De Bruyn kwijt zich schitterend van een moeilijke taak.”

A.M.A. in de **Gazet van Antwerpen** van 15 november 1986: “De vertolking door Julienne De Bruyn is meesterlijk (...) zeer eenvoudig, maar prachtig decor.”

P.Ch. in de **Nieuwe Gazet** van 17 november 1986: “Om Gelukkige Dagen tot een boeiende theaterproductie te verwerken, is veel talent nodig. Walter Tillemans is er in geslaagd om de eenzaamheid, de wanhoop en de nutteloze verbetering waarmee die wordt verdrongen, zeer intensief over te brengen. Bij het verfijnd acteren sluit ook het schitterende decor van Jan Vanriet perfect aan.”

Receptie 1988:

W.J.A. in **Het Volk** van 2 maart 1988: “Gelukkige dagen in het Raamtheater: een gelukkige herneming”

TITEL: De Stoel van Stanislavski

OORSPRONKELIJKE TITEL: De Stoel van Stanislavski

AUTEUR: Guido Van Meir

VERTALING: -

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 23 januari 1987

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Marc Cnops

TECHNIEK: Dirk Dupré en Bert Hellemans

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Mark Peeters, Riet Van Gool, John Willaert, Luc Wijns, Katelijne Verbeke, An Nelissen, Manuela van Werde, Ann Pirra

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Creatie van Vlaams werk

Receptie:

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 29 januari 1987: "Boeiend hedendaags theater" "De toeschouwer wordt verrast op een spannende intrige, een dosis humor, en op een cast met niet minder dan acht talentrijke spelers die gedurende twee uur de aandacht van het publiek gaande houden, en daar is de regie van Walter Tillemans niet vreemd aan."

R.B.A. in **De Standaard** van 27 januari 1987: "Wie minder bekend is met de tirannie van het regisseurtheater, zal sommige inside-grappen niet snappen, maar dit wordt gecompenseerd door het spannende handelingsverloop. (...) Bij goede voorstellingen zijn er twee categorieën: voorstellingen die je enkele uren genot verschaffen en voorstellingen die je meer dan twee uren genot verschaffen. Tot deze laatste categorie behoort 'De stoel van Stanislavski' zeker niet, maar twee uren amusement van dergelijk niveau is wél de moeite."

Monique La Roche in **De Morgen** van 27 januari 1987: "Meeslepende Stoel van Stanislavski" "Met 'De stoel van Stanislavski' heeft Guido van Meir een bijzonder onderhoudend stukje toneel geschreven, met geestige dialogen en verrassende situaties. De acteurs weten het bovendien op een meeslepende manier te brengen zodat in het Raamtheater weer een opwekkend avondje theater te beleven valt. 'De stoel van Stanislavski' is een van de beste Vlaamse stukken van de jongste jaren, en het is dan ook onbegrijpelijk dat Walter Tillemans de enige is die zonder dralen heeft toegehapt toen het hem werd opgestuurd."

W.J.A. in **Het Volk** van 30 januari 1987: "Schitterend Raamtheater" "Zeer goede vertolkingen en de vinnige regie van Walter Tillemans zorgen ervoor dat er in het Raamtheater degelijk toneel te zien is: amusant, intelligent en licht verteerbaar, hoewel er toch een aantal prangende materies aangesneden worden. Het is in de eerste plaats sterk theater, waaruit de liefhebber raak geformuleerde en goed uitgebeelde kritiek op bepaalde modeverschijnselen binnen het theater kan destilleren."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet / Laatste Nieuws** van 26 januari 1987: "Dit stuk is allesbehalve een theatrisch onderonsje. Het is in de eerste plaats grappig en spannend theater, haast studentikoze kritiek verpakt als vermaak. Bij Walter Tillemans, fervent tegenstander van sommige jonge theaterturken en fervent voorstander van doorgedreven acteurstheater is dit stuk in de juiste handen. Andermaal wordt door het Raamtheater schitterend geacteerd."

G.D. in de **Gazet van Antwerpen** van 4 februari 1987: "Comfortabel theatergenot in Raamtheater (...) onderhoudend en vlot. 'De stoel van Tillemans' zit vol verrassingen, biedt ruimte voor uitbundige acteerprestaties, zonder dat daarbij de tragische inhoud wordt verloochend."

Jack van Gils in **De Morgen** van 3 maart 1987: "De stoel van Stanislavski, gespeeld door het Raamtheater wordt zowel toegejuicht als genegeerd en verguisd. Criticus Wim van Gansbeke: De Stoel van Stanislavski niet de moeite om op in te gaan. Johan Thielemans: Het heeft mij blij verrast."

TITEL: Dood van een Handelsreiziger

OORSPRONKELIJKE TITEL: Death of a salesman

AUTEUR: Arthur Miller

VERTALING: Josephine Soer

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 14 mei 1987

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Erna Siebens

TECHNIEK: Chris Van Goethem en Hugo Moens

LICHT: Chris Van Goethem

MUZIEK: Jan Leyers

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Luc Philips, Julienne De Bruyn, Eric Kerremans, Yves Bombay, Bert André, Dirk Lavryssen, Jean Verbert, Riet Van Gool, Jacqueline Macaulay

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

GVDS in de **Gazet van Antwerpen** van 16 mei 1987: "Pathetische tragiek in 'Dood van een handelsreiziger' (...) pathetische sonate ...subtiële lichtregie, wat echter geen organisch 'symfonisch' geheel oplevert (...) Luc Philips speelt zijn rol op een aandoenlijke manier, hij is de spilfiguur in een keihard, tragisch stuk dat bulkt van de passionele conflicten."

WSB in **Het Nieuwsblad** van 21 mei 1987: "Briljante Luc Philips" "Met de dood van een handelsreiziger is het Raamtheater andermaal in zijn opzet geslaagd. Indrukwekkende 'Dood van een handelsreiziger'. Het Raamtheater sluit hiermee een uiterst geslaagd seizoen af."

BV in **De Nieuwe Gazet** van 18 mei 1987: "Psychologisch realisme in het Raamtheater" "Je zit naar het stuk te kijken met de soort vertedering die een mens ook overvalt bij de oerversie van 'The postman always rings twice'. In zijn regie heeft Walter Tillemans het stuk niet de injectie gegeven die het vandaag dramatisch interessant zou maken. Sleuteltheater is een probleem geworden in tijden van Yale-slotten!"

WJA in **Het Volk** van 20 mei 1987: "Alweer een schot in de roos" "Sobere encensering die des te aangrijpender overkomt bij het publiek, uitstekende lichtregie."

RBA in **De Standaard** van 21 mei 1987: "Raamtheater speelt afgewerkte Dood van een handelsreiziger" "Voor deze moeilijke rol werd een beroep gedaan op Luc Philips en niet zonder succes."

Monique La Roche in **De Morgen** van 18 mei 1987: "Ondanks het feit dat het stuk op sommige plekken een achterhaalde tijdsmentaliteit vertoont (1949), doet dit geen afbreuk aan de inhoudelijke kracht en het Raamtheater heeft er een sterke productie van gemaakt. Tillemans doet Miller alle eer aan. Hij heeft Artur Miller perfect gediend bij het ineenschuiven van heden en verleden en hij heeft een subtiële, maar daarom niet minder indrukwekkende lichtregie uitgekend. Julienne de Bruyn levert alweer een overrompelende topprestatie als Linda Loman."

WSB in **Het Nieuwsblad** van 21 mei 1987: "Met 'Dood van een handelsreiziger' is het gezelschap andermaal in zijn opzet geslaagd (...) dat is tijdens deze productie in niet geringe mate te danken aan Luc Philips die de figuur van Willy Loman op briljante manier gestalte geeft. Walter Tillemans heeft andermaal het uiterste (en soms meer) gehaald uit zijn cast en uit de unieke ruimte."

WJA in ***Het Volk*** van 12 mei 1987: “Nieuw Ensemble Raamtheater kan terugblikken op een uitstekend seizoen.”

SEIZOEN 1987-88:

TITEL: De Kontrabas (reprise)

TITEL: De Stoel van Stanislawski (reprise)

TITEL: De Tuinman van de Koning (reprise)

TITEL: Dood van een handelsreiziger (reprise)

TITEL: Gelukkige dagen (reprise)

TITEL: Hamlet (reprise)

TITEL: Verhalen uit het Weense Woud

OORSPRONKELIJKE TITEL: Geschichten aus dem Wiener Wald

AUTEUR: Odön Von Horvath

VERTALING: Walter Van den Broeck (bewerking: Pavel Kohout)

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 5 november 1987

DECOR: Ondrej Kohout en Marc Cnops

KOSTUUMS: Ondrej Kohout en Erna Siebens

BELICHTING: Rob van Ertvelde

KLANK: -

MUZIEK: Jan Leyers

VARIA: bewegingsadvies: Jos Brabants

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Luc Philips, Anneleen Cooreman, Julienne de Bruyn, Eric Kerremans, Luc Wyns, Bert André, Roger van Kerpel, Riet van Gool, John Wilaert, Cary Fonteyn, Hugo Moens

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Gespeeld in het kader van **Europalia 1987** (Österreich, 16 september-16 december 1987)

T.V.-productie van Verhalen uit het Weense Woud van Horvath in bewerking van Pavel Kohout door Raamtheater op BRT. (30 december 1987)

Receptie:

Ingrid Vander Veken in **Het Laatste Nieuws/Nieuwe Gazet** van 9 november 1987: "Het Nieuw Ensemble RaamTeater speelt het stuk 'Verhalen uit het Weense Woud' in het kader van Europalia, en in een bijzonder kleurrijk decor van Ondrej Kohout. Deze productie is duidelijk opgezet vanuit een groot respect voor von Horvath. Pavel Kohout bewerkte het stuk weliswaar naar het Ensemble toe, maar behield zorgvuldig von Horvath's replieken."

Monique La Roche in **De Morgen** van 7 november 1987: "acteurs rotsen in de branding" "rake regievondsten van Walter Tillemans" "perfect in de mond liggende vertaling van Walter Van den Broeck"

Geert Van der Speeten in de **Gazet Van Antwerpen** van 6 november 1987: "De dubbelrollen zijn helemaal niet storend (...) er wordt met veel bravoure vertolkt" "Walter Tillemans doet weer wonderen"

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 8 november 1987: "voortreffelijke vertolking (...) dat getuigt van een groot respect voor von Horvath"

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 14 november 1987: “vlotte vertolking (...) sterke cast (...) originele regievondsten”

Ria Breyne in **De Standaard** van 14 november 1987: “Verhalen uit het Weense Woud: weinig doordringend, al te voorspelbaar” “de acteursprestaties zijn meestal weinig doordringend, zelden subtiel en soms vervelend voorspelbaar” “het tempo is traag”

W.J.A. in **Het Volk** van 10 november 1987: “Raamtheater vat Von Horvath in de essentie”
“Bewerker Pavel Kohout en regisseur Walter Tillemans hebben duidelijk de essentie gevat. De knappe vertaling van Walter Van den Broeck staat volledig ten dienste van deze visie en optie. Uitmuntende vertolkingen, prachtige ruimte gecreëerd door Ondrej Kohout.”

TITEL: Teibele en haar duivel

OORSPRONKELIJKE TITEL: Teibele and her Demon

AUTEUR: Isaac Bashewisz Singer (bewerking: Joseph Millo)

VERTALING: Simone Vanriet

REGIE: Joseph Millo

Assistentie: Yves Bombay

PREMIERE: 13 november 1987

DECOR: Jan Vanriet

KOSTUUMS: Jan Vanriet en Erna Siebens

BELICHTING: Chris Van Goethem

KLANK: -

MUZIEK: René Vanhove

VARIA: pruiken: Nicole Krellstein

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): An Nelissen, Karel Vingerhoets, Katelijne Verbeke, Marc Peeters, Dirk Lavrysen, Jean Verbert, René Vanhove, John Willaert

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Van 22 tot 28 mei 1988 was het RaamTeater te gast op het Internationaal Toneelfestival van Jeruzalem in Israël met Teibele en haar Duivel, Scapino!, en Droom van een zomernacht.

Receptie:

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 20 november 1987: “Subtiële manier waarop realiteit en droomwereld met elkaar verbonden worden” “‘Teibele en haar duivel’ is een merkwaardige productie die het grote publiek zal aanspreken.”

Ingrid Vander Veken in **Het Laatste Nieuws/De Nieuwe Gazet** van 16 november 1987:

“Schitterende Singer in het Raamtheater. ‘Teibele en haar duivel’ is vrolijk, maar vooral erg fijn theater. Aanbevolen met evenveel warmte als het gemaakt werd.”

Lib. in de **Gazet van Antwerpen** van 17 november 1987: “Teibele en haar duivel vol charme en ironie” “(...) buiten de auteur (Singer) en de regisseur (Millo) gaat onze appreciatie ook naar de twee protagonisten: An Nelissen en Karel Vingerhoets”

In het **Belgisch Israëlitisch Weekblad** van 11 december 1987: “sublieme Teibele en haar duivel”
“Alhoewel de artiesten geen deel uitmaken van de joodse gemeenschap (...) brachten zij de joodse rituelen zo overtuigend dat men er een eed op zou kunnen doen dat gelovige joden op het toneel stonden (...) een echte rabbi had het niet beter kunnen doen.”

Ria Breyne in **De Standaard** van 19 november 1987: “Singer wordt theaterfeest” “Het Nieuw Ensemble Raamtheater heeft met deze voorstelling recht in de roos geschoten.”

W.J.A. in **Het Volk** van 19 november 1987: “Duivelsgoed (Raam)theater” “Karel Vingerhoets als Alchonon levert een meesterlijke en onwaarschijnlijk gespleten prestatie af (...). Teibele is een niet te versmade theatervoorstelling van absolute topkwaliteit, waarmee het Raamtheater eens te meer zijn artistieke vakmanschap bewijst.”

In **De Morgen** van 17 november 1987: "Teibele en haar duivel: introductie tot de joodse cultuur"
"Hoewel ik me af en toe erger wanneer het spel omwille van het komisch effect te karikaturaal wordt is het geheel een aangename introductie in een 'vreemde' cultuur"
Salvian Brachfeld in **De Nieuwe Gazet** van 7 juni 1988: "Het Raamtheater werd in Jeruzalem goed ontvangen."

TITEL: Geschiedenis van een paard

OORSPRONKELIJKE TITEL: Cholstomjer

AUTEUR: Lew Nicolajewitsj Tolstoj en Mark Rozovski

VERTALING: Yves Bombay

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 15 maart 1988

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Erna Siebens

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: Wannes van de Velde en René Vanhove

VARIA: Choreografie: Jos Brabants

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Bert André, An Nelissen, Marc Peeters, Katelijne Verbeke, Riet Van Gool, Tine Van den Brande, Ann Pirra, John Willaert, Roger Van Kerpel, Eric Kerremans, Jean Verbert, Herbert Bruynseel, Yves Bombay, Steph Bayens, Marc Lawrijs, Lorenza Goos, Kristine Perptite, Esmée Bos, Walter Janssens

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

GVDS in de **Gazet van Antwerpen** van 23 maart 1988: "Geschiedenis van een Paard is vooral spektakel. Een pluimpje verdienen de acteurs, die meestal voor meer dan één rol moeten opdraven."

Ria Breyne in **De Standaard** van 24 maart 1988: "Paard lijdt in Raamteater. Walter Tillemans regisseerde zijn coherente acteursploeg met het vakmanschap dat we van deze theatermaniak gewoon zijn.

Ingrid vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 21 maart 1988: "De prachtige geschiedenis van Tolstoj's paard. Een voorstelling waarin ritme belangrijk is. De manier waarop het koor hier gehanteerd wordt is subliem."

Receptie 1989:

In **De Nieuwe Gazet** van 12 november 1989: "Raamteater herneemt 'geschiedenis van een Paard', een productie die twee seizoenen geleden veel succes kende."

In **De Standaard** van 24 december 1989: "Geschiedenis van een Paard was een succesvolle productie van het Raamtheater uit 1987. Deze voorstelling is weer te zien."

TITEL: Scapino !

OORSPRONKELIJKE TITEL: Les fourberies de Scapin

AUTEUR: Molière (bewerking: Frank Dunlop en Jim Dale)

VERTALING: Luc Wijns

REGIE: Frank Dunlop

PREMIERE: 6 mei 1988

DECOR: Marc Cnops
KOSTUUMS: Erna Siebens
BELICHTING: Frank Dunlop en Rob van Ertvelde
TECHNISCHE BEGELEIDING: Peter van Linden, Hugo Moens en Rob van Ertvelde
VARIA: make-up en pruiken: Inge Hullaert, rekvisieten: Peter van Linden en Gitt Bolsens

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Roger Van Kerpel, Luc Wijns, Karel Vingerhoets, Marc Peeters, An Nelissen, Katelijne Verbeke, Riet Van Gool, Dirk Lavrysen, Eric Kerremans, Jean Verbert, Yves Bombay, Rob Van Ertvelde, Manou Kersting, Hugo Moens

NOOT: RaamTeater op 't Zuid
Zowel in de KNS als in het Raamtheater stond 'Scapin' geprogrammeerd.

Receptie:

Ingrid Vander Veken in de **Nieuwe Gazet** van 9 mei 1988: " Scapino is in de eerste plaats een zeer grappige voorstelling. In de figuur van Luc Wijns heeft ook het Raamtheater een voortreffelijke Scapin, (...) maar hier staan tenminste de nevenrollen op hetzelfde, hoge niveau." Geert van der Speeten in de **Gazet van Antwerpen** van 9 mei 1988: "Alain Duclos heeft Molière met het meeste respect behandeld (...) saaiheid is het eerste wat Frank Dunlop heeft weten te vermijden"

Ria Breyne in **De Standaard** van 15 mei 1988: "Verschillende tekstsubstraten, verschillende regie van beide producties valt op, en verschillende acteerprestaties. Raamtheater: "Molière herschrijven is net zoals een Rembrandt herschilderen" "alle personages zijn plezant zonder meer" "Luc Wijns krijgt het publiek op zijn hand"

W.J.A. in **Het Volk** van 13 mei 1988: " 'Scapino!': lichtvoetig (tiener)amusement" "De voorstelling balanceert op de grens van frisse humor en flauwe banaliteiten, maar de vitale en enthousiaste vertolkingen, de dwaze vondsten en de wetenschap dat het hier oorspronkelijk om een tienerbewerking gaat, doen de balans in positieve zin doorslaan."

G.C. in **De Morgen** van 9 mei 1988: "Dunlops 'Scapino!' : indigestie à l'italienne" "Men kon zelden zo een opeenstapeling van clichés en goedkope akteertrucs in één enkele voorstelling samenzien."

TITEL: Pat, of Een Koningsspel

OORSPRONKELIJKE TITEL: Pat, oder ein Königsspiel (Pat aneb Hra králu)

AUTEUR: Pavel Kohout

VERTALING: Jan Christiaens

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 12 mei 1988

DECOR: Marc Cnops
KOSTUUMS: Erna Siebens
BELICHTING: -
KLANK: -
MUZIEK: -
VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Luc Philips, Julienne de Bruyn, Bert André

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

W.J.A. in **Het Volk** van 18 mei 1988: "Pat: vakwerk in Raamtheater" "Vakkundig opgebouwd stuk, de acteurs zetten alle drie een intrigerend personage op de scène en hun spel draagt in belangrijke mate bij tot het welslagen van deze fijne, maar soms naar het steriele overhellende productie."

Lil. in **De Gazet van Antwerpen** van 18 mei 1988: "Een bizarre schaakpartij" "Ondanks, of wellicht juist door al het gesymboliseer, gefilosofeer en gemoraliseer is 'Pat' een taaie bedoening, waar Walter Tillemans (regie) en het (nochtans) gerenommeerd acteurstrio weinig leven in kregen."

R.B.A. in **De Standaard** van 18 mei 1988: "Pat werd sober en met een zekere afstandelijkheid benaderd. De onontkoombare rede schenkt de toeschouwer inzicht, maar stemt vooral tot droefheid."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 16 mei 1988: "Een virtueuze partij schaak" "Pat is virtuoos geschreven (...) met een schitterende monoloog wordt het koningsspel afgesloten."

W.J. in **De Morgen** van 16 mei 1988: "Raamtheater met nieuwe Pavel Kohout: verbaal steekspel voor fijnproevers" "Met een vlekkeloze vertaling van Jan Cristiaens, in combinatie met een al even gedegen acteerwerk en dito regie van Walter Tillemans, is Pat een kleine klassieke theatervoorstelling geworden voor fijnproevers."

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 10 juni 1988: "Kohout die zijn stuk als een komi-tragedie omschrijft, maakt het regisseur Walter Tillemans en de spelers niet gemakkelijk. Ze worden geconfronteerd met een tekstueel zwaar geladen stuk dat slechts langzaam op gang komt en vaak het op zich schitterende acteerstuk dreigt te overheersen."

SEIZOEN 1988-89:

TITEL: Dagboek van een Gek (reprise)

TITEL: De Kontrabas (reprise)

TITEL: Pak 'em Stanzi (reprise)

TITEL: Pat, of Een Koningsspel (reprise)

TITEL: Scapino! (reprise)

TITEL: Teibele en haar duivel (reprise)

TITEL: Houten Clara

OORSPRONKELIJKE TITEL: Houten Clara

AUTEUR: Jan Christiaens en Walter Tillemans

VERTALING: -

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 23 september 1988

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Erna Siebens

BELICHTING: Walter Tillemans

KLANK: -

MUZIEK: René Vanhove en Wannes van de Velde

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Anneleen Cooreman, Veerle Dobbelaere, Veerle van Overloop, René Vanhove, John Willaert, Herbert Bruynseels, Jenny Tanghe, Julienne de Bruyn

NOOT: Dit stuk werd door Jan Christiaens en Walter Tillemans gecreëerd in opdracht van het Centrum Elzeveld naar aanleiding van het 750 jarige bestaan van het St. Elizabethgasthuis te Antwerpen. De voorstellingen werden gegeven in het Elzenveld zelf.

Receptie:

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 28 september 1988: "Nonnen, hoertjes enz. worden meer dan verdienstelijk vertolkt door twee Studio-studentes, Veerle Dobbelaere en Veerle Van Overloop. Zullen we het er maar op houden dat 'Houten Clara' een gelegenhedsopvoering is, zoals de zolder van het Elzenveld waar het gespeeld wordt een gelegenhedszaal is: prachtig, maar niet meteen een theater."

Lil. In de **Gazet van Antwerpen** van 27 september 1988: "Glansrijke creatie bij het Raamtheater" "Houten Clara herleeft, gaaf en aandoenlijk" "Belangrijk aandeel in het succes heeft natuurlijk spel- en lichtregisseur Walter Tillemans. Met Houten Clara bracht het Nieuw Ensemble Raamtheater een hoogstaande voorstelling en werd de Vlaamse volkscultuur een klassieker rijker."

G.C. in **De Morgen** van 26 september 1988: "Houten Clara: slechts waarde als museumstuk" "tegenvaller" "(...) uiteindelijk heeft het stuk enkel waarde als 'museumstuk' waarbij vooral de schat aan Antwerpse volkswijsheden, -versjes en -liedjes de moeite van het beluisteren waard zijn."

Marc van Steenkiste in **De Standaard** van 8 oktober 1988: "Houten Clara is een volkstoneel en heeft ook geen andere pretentie"

TITEL: Reis om de wereld in 80 dagen

OORSPRONKELIJKE TITEL: Die Reise um die erde (Cesta kolem sveta za 80 dní)

AUTEUR: Pavel Kohout naar Jules Verne

VERTALING: Jeanne Geldhof

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 11 november 1988

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Bob Verhelst

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): John Willaert, Bert André, Jean Verbert, Anneleen Cooreman, Yves Bombay, Herbert Bruynseels, Eric Kerremans, Roger Van Kerpel, Erik Burke, Hans Van Cauwenberghe

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Mark van Steenkiste in **De Standaard** van 19 november 1988: "Een lange reis" "Een avonturenverhaal als dit naar het toneel omzetten, mag dan een huzarenstukje zijn, Kohout heeft, naar eigen zeggen, getracht de 'grootseid' van het oorspronkelijke verhaal te bewaren. Zonder daarom een beroep te willen doen op een uitgebreid toneel-technisch apparaat. Regisseur Walter Tillemans heeft dan ook een encenering opgebouwd met veel ruimte voor de verbeelding van de toeschouwer. Tegen een ijzig tempo wordt de fantasie van de toeschouwer geprikkeld. Speelse vondsten wisselen elkaar af: ongecompliceerd, grappig, soms naïef. Het aanvankelijk boeiende schouwspel stuikt echter ineen door te veel herhalingen en langdradigheid."

G.C. in **De Morgen** van 14 november 1988: "Naar aanleiding van zijn 10-jarige jubileum brengt het Raamteater de Reis om de Wereld in 80 dagen in drie uur. Als jubileumvoorstelling is ze erg geslaagd. Ze roept niet alleen reminiscenties op aan de 'goede oude tijd' van August en Cyrano, ook de 'jongste traditie' van erg stereotiep teater wordt gerespecteerd."

G.V.D.S. in de **Gazet van Antwerpen** van 14 november 1988: "De reis wordt in de eerste plaats een wonderbaarlijke ontdekkingsstocht, waarbij 10 acteurs het klaarspelen om in meer dan 70 rollen alle doorkruiste gebieden te bevolken."

Ph. T. in **De Nieuwe Gazet** van 14 november 1988: "Raamteater maakt geslaagde reis rond de wereld" "De première van 'De Reis om de Wereld in 80 dagen' door het jubilerende Raamteater is met veel enthousiasme onthaald. Een terechte appreciatie, want ook na een nachtje slapen blijft de overtuiging dat de bewerking van Jules Vernes roman door Pavel Kohout een schot in de roos is. Met de bedenking dat de 10 acteurs - goed voor ruim 70 rollen! - over een onblusbaar uithoudingsvermogen beschikken. De actie speelt bij momenten zo snel over de scène dat je niet meer weet waar je eerst moet kijken. En toch past enig relativeren. Er draven zoveel episodes voorbij dat je ook wel eens naar rustpunten snakt, zodat je meer houvast krijgt aan het verhaal."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 5 november 1988: "De productie moet een visitekaartje krijgen voor het theater dat het Raamtheater voorstaat: auteurs theater voor een breed publiek, waarin het spel centraal staat."

TITEL: Spoken

OORSPRONKELIJKE TITEL: Gengangere

AUTEUR: Henrik Ibsen

VERTALING: Yves Bombay

REGIE: Nikolaus Windisch-Spoerk

Assistentie: Mien Augustijnen en Jörg Marohn

PREMIERE: 17 maart 1989

DECOR: Josef Svodoba
KOSTUUMS: Sarka Hejnova
BELICHTING: -
KLANK: -
MUZIEK: René Vanhoven
VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Julienne De Bruyn, Yves Bombay, Bert André, Dirk Lavrysen, An Nelissen

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

Mark van Steenkiste in **De Standaard** van 23 maart 1989: "Vooral sfeerschepping bij Henrik Ibsen Spoken" "Er wordt lichtjes onderkoeld en afstandelijk geacteerd, de neiging om de tekst te beginnen afrotelen wordt groot (...) de zwakke Nederlandse vertaling van Yves Bombay versterkt die indruk nog."

L.D. in de **Gazet van Antwerpen** van 23 maart 1989: "Spoken krijgt meer menselijkheid door een heel klassieke regie. Raamteater doet Ibsen alle eer aan."

Monique La Roche in **De Morgen** van 20 maart 1989: "Sobere statigheid troef in Spoken" "Met Spoken van Ibsen heeft het Raamteater een statige, esthetisch mooi ogende productie opgezet."

Ingrid vander Veken in **De Nieuwe Gazet/ Het Laatste Nieuws** van 18 maart 1989: "Oostenrijkse regisseur Windisch-Spoerk dirigeert sober, met een vaste hand zijn acteurs en legt klemtonen. Hij maakt geen vuurwerk, maar trekt sporen, diep en indringend. En dat is een toon, die bij een stuk van Ibsen past."

W.J.A. in **Het Volk** van 23 maart 1989: "Het regieconcept van de Oostenrijkse gastregisseur Windisch-Spoerk levert niet de ultieme encensering van Spoken op, maar gaat er toch naar toe. Zowel het werk van scenograaf Svodoba als de acteerprestaties dragen in belangrijke mate bij tot de sobere toonzetting van Spoken."

TITEL: De Canadese Muur

OORSPRONKELIJKE TITEL: De Canadese Muur

AUTEUR: Herman Brusselmans en Tom Lanoye

VERTALING: -

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 24 maart 1989

DECOR: Jan Vanriet
KOSTUUMS: Jan Vanriet en Erna Siebens
BELICHTING: Walter Tillemans
KLANK: -
MUZIEK: René Vanhove
VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Eric Kerremans, Katelijne Verbeke, Anneleen Cooreman, Marc Peeters, Roger van Kerpel

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Geert vander Speeten in de **Gazet van Antwerpen** van 29 maart 1989: "Brusselmans en Lanoye schreven eerste-klasse stuk" "(...) er zitten veel aardigheidjes verstopt in de Canadese Muur, en regisseur Walter Tillemans heeft ze met grote zorgvuldigheid op het toneel gebracht"

RV en KvdB in **De Morgen** van 25 maart 1989: "Lanoye en Brusselmans hebben de verwachtingen volledig ingevuld. Het stuk is lang (drie uur), maar verveelt geen moment. De Canadese Muur zit boordevol variatie."

Ingrid Vander Veken in de **Nieuwe Gazet** van 28 maart 1989: "Niemand zal kunnen beweren dat dit stuk aan spanning en drama ontbreekt. Niemand zal kunnen zeggen dat Brusselmans en Lanoye geen stuk kunnen opbouwen en geen dialogen kunnen schrijven, dat Walter Tillemans niet weet hoe hij moet regisseren, dat in het Raamtheater niet vaak heerlijk wordt gespeeld."

Marc van Steenkiste in **De Standaard** van 28 maart 1989: "Canadese Muur: vinnig en plezierig kijkstuk (...) verbluffend samenspel van de acteurs"

SEIZOEN 1989-90:

TITEL: De Canadese Muur (reprise)

TITEL: Geschiedenis van een paard (reprise)

TITEL: Spoken (reprise)

TITEL: Teibele en haar duivel (reprise)

TITEL: Valentin's Onzin

OORSPRONKELIJKE TITEL:

AUTEUR: Karl Valentin (bewerking: Karel Vingerhoets)

VERTALING: Karel Vingerhoets

REGIE: Karel Vingerhoets

PREMIERE: 31 augustus 1989

DECOR: Ercola

KOSTUUMS: Bob Verhelst

LICHTONTWERP: Walter Tillemans

KLANK: -

MUZIEK: René Vanhove en Wannes van de Velde

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): An Nelissen, René Vanhove, Dirk Lavrysen, Marc Peeters

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 13 september 1989: "Het Antwerps Raamteater opent het seizoen met Valentin's onzin, een niet onaardige collage, gebaseerd op het werk van Karl Valentin."

Ingrid Vander veken in **De Nieuwe Gazet** van 4 september 1989: "Karl Valentin op zijn best. De eerste voorstelling van het seizoen is meteen een voltreffer. Behalve aan de geïnspireerde regie van Karel Vingerhoets is er ook veel te danken aan het talent van de vier vertolkers."

In de **Gazet van Antwerpen** van 2 september 1989: "Vingerhoets heeft het zich niet gemakkelijk gemaakt met deze 'Onzin', maar hij is met glans geslaagd in zijn regiedebuut. Een erg geestige en onderhoudende creatie."

TITEL: Lange dagreis naar de nacht

OORSPRONKELIJKE TITEL: Long Day's Journey Into Night

AUTEUR: Eugene O'Neill

VERTALING: Henri Schmabers

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 15 september 1989

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Marc Cnops

LICHTONTWERP: Walter Tillemans

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Bert André, Julienne De Bruyn, John Willaert, Eric Kerremans, Anneleen Cooreman

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Mark Van Steenkiste in **De Standaard** van 20 september 1989: "Geen spanningsboog in 'De Dageis' van O'Neill" "Het theater van O'Neill vraagt sterk acteerwerk (...) en dat lukt niet in deze productie van het Raamteater. Walter Tillemans heeft in de enscenering die uitgesproken naturalistisch is, de klemtoon op de tekst gelegd. In de donkere mahoniehouten cottage-stijl van het hyperrealistische decor ligt alle aandacht op de personages. Dat mag dan een juiste keuze zijn, hier werkt het niet."

W.J.A. in **Het Volk** van 19 september 1989: "Het Raamteater heeft 'Lange dageis naar de nacht' momenteel op de affiche staan maar zelfs in handen van regisseur Walter Tillemans en ondanks de uitstekende vertolkingen van Julienne De Bruyn en Bert André blijft de tekst voor de toeschouwer een te zwaar(t)e en vooral te lange opgave."

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 21 september 1989: "Het intens geladen stuk 'Lange Dageis naar de nacht' staat momenteel op de affiche van het RaamTeater. Het Antwerpse gezelschap brengt een ingehouden, haast schroomvallig authentieke versie van het diep-tragische werk, dat het zonder dramatische actie moet stellen en daarom het uiterste vergt van de acteurs...en toeschouwers."

Wim Van Gansbeke in **De Morgen** van 19 september 1989: "O'Neill in het Raamteater: een lange theaterzit zonder gevolgen." "In het Raamteater is 'Lange dageis' een kwintet, gespeeld door stuk voor stuk traditioneel geschoolde, maar gedegen muzikanten, die helaas niet luisteren naar mekaar. Of daar ook nog muziek uitkomt?"

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 19 september 1989: "Té lange dageis naar de nacht" "De beperkte actie en de zich alsmaar herkauwende tekst boden regisseur Walter Tillemans weinig armslag. De pseudo-dramatische effecten zwakte hij gelukkig af door de personages kalm en meestal zittend op te stellen. Sporadisch slaagde hij erin de toeschouwer tot een bevrijdend lachje te bewegen."

In **De Nieuwe Gazet** van 2 oktober 1989: "Aangrijpend meesterwerk, met onbetwistbare glansvertolkingen."

TITEL: Mevr. Klein

OORSPRONKELIJKE TITEL: Mrs. Klein

AUTEUR: Nicholas Wright

VERTALING: Patricia Niedzwiecki

REGIE: Walter Tillemans

Assistentie: Gitt Bolsens

PREMIERE: 5 april 1990

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Marc Cnops

LICHT: Walter Tillemans

KLANK: -

MUZIEK: (Haydn)

VARIA: productieleiding: Staf Vackier

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Julienne De Bruyn, Nora Tilley, Anke Helsen

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 11 april 1990: "Kritische kijk op de psychoanalyse" "Regisseur Walter Tillemans slaagt erin het maximum te halen uit de actrices die in dit praatstuk de juiste sfeer creëren en hun personages overtuigend tot leven brengen."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 7 april 1990: "(...) als Mevr. Klein geen saaie of ontoegankelijke voorstelling is, dan is dat in hoge mate te danken aan de virtuoze manier waarop de auteur persoonlijke en professionele conflicten door elkaar laat lopen." "stroef"

Mark van Steenkiste in **De Standaard** van 11 april 1990: "Wat kan de bedoeling van de auteur, Nicholas Wright, en van de regisseur, Walter Tillemans, geweest zijn?" "woordenbrij zonder enige karakterisering of profilering" "de regie en de actrices weten niets te verzinnen om het ergste te voorkomen" "vertaling van Patricia Niedzwiecki is niet te aanhoren"

TITEL: Het Spel van Liefde en Toeval

OORSPRONKELIJKE TITEL: Le jeu de l'amour et du hasard

AUTEUR: Pierre Charlet de Chamblain de Mariveaux

VERTALING: Walter Tillemans

REGIE: Walter Tillemans

Assistentie: Chris Janssens

PREMIERE: 11 mei 1990

DECOR: Josef Svoboda

KOSTUUMS: Sarka Heynova

BELICHTING: Josef Svoboda

KLANK: -

MUZIEK: Guy Verhelst

VARIA: choreografie: Jos Brabants, productieleiding Bert Hellemans

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): An Nelissen, Anneleen Cooreman, Eric Kerremans, Marc Lauwrys, John Willaert, Roger van Kerpel, Bruno Bressanutti

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Lil. in de **Gazet van Antwerpen** van 18 mei 1990: "Raamtheater speelt lichtvoetige Mariveaux. Dit 18^e-eeuwse kleinood wordt door regisseur Walter Tillemans uiterst precies behandeld. Josef Svoboda doet de sprankelende geest van de rococo-komedie alle eer aan."

Mark van Steenkiste in **De Standaard** van 4 mei 1990: "'Het Spel' is charmant en onderhoudend theater. De acteurs voelen zich merkbaar goed in het stijve en plechtige milieu waarin Mariveaux deze maskerade laat afspelen. Walter Tillemans slaagde erin om van dit literatuurmonument charmant en onderhoudend theater te maken."

In **De Nieuwe Gazet** van 14 mei 1990: "De vader van de Lantera Magica, de Tsjech Josef Svoboda, maakt een gepast decor voor het voortdurend verstoppertje spelen van de geliefden. De hele voorstelling ademt preciositeit uit."

P.V.C. in **Het Nieuwsblad** van 16 mei 1990: "'Het Spel van Liefde en Toeval': een degelijke afsluiter in het Raamtheater. Een schitterende An Nelissen, ze draagt de voorstelling op een prachtige manier."

SEIZOEN 1990-91:

TITEL: De tuinman van de koning (reprise)

TITEL: Geschiedenis van een paard (reprise)

TITEL: Het spel van Liefde en Toeval (reprise)

TITEL: Mevr. Klein (reprise)

TITEL: Valentin's onzin (reprise)

TITEL: De gebroken kruik

OORSPRONKELIJKE TITEL: Der zerbrochne Krug

AUTEUR: Heinrich von Kleist

VERTALING: Walter Tillemans

REGIE: Stephen Unwin

PREMIERE: 7 september 1990

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Francine Smeyers

BELICHTING: Ben Ormerod

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Dirk Lavrysen, Bert André, John Willaert, Julienne De Bruyn, Anneleen Cooreman, Roger van Kerpel, Hans Van Cauwenberghe, Jenny Tanghe, Walter Janssens, Wim Elst, Leen Van Loon, Jes Van Vlierberghen

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 11 september 1990: "Misschien een genoeglijke voorstelling maar geen echt theater"

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 11 september 1990: "De gebroken kruik: satire over machtsmisbruik. De meesterlijke verwoording en de rake typering maken dat het stuk ook nu nog speelbaar is. Het Raamteater levert hiervan het bewijs."

Lil. in de **Gazet van Antwerpen** van 14 september 1990: "De gebroken kruik: aanzet tot veelbelovend Raam Theaterseizoen."

In **Het Volk** van 11 september 1990: "De gebroken kruik van Heinrich von Kleist is als het ware op maat geschreven voor het tot de verbeelding sprekende interieur en de veelzijdige cast waarover dit gezelschap beschikt."

TITEL: Antigone

OORSPRONKELIJKE TITEL: Antigone

AUTEUR: Sophocles

VERTALING: Johan Boonen

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 9 november 1990

DECOR: Jan Vanriet

KOSTUUMS: Jan Vanriet
BELICHTING: -
KLANK: René Vanhove en Wannes van de Velde
MUZIEK: Wannes van de Velde
VARIA: Maskers: Flo Collins en Luk Plettinckx
Choreografie: Jos Brabants

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Anneleen Cooreman, Nicole Percy, Bert André, Eric Kerremans, Koen de Sutter, Mark van den Bos, Roger Van Kerpel, John Willaert, Inge Verhees, Philippe Liekens, Niels van de Velden, Martine Christie

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Wim van Gansbeke in **De Morgen** van 8 november 1990: "Sporen van een authentieke opvoeringspraktijk" "In zijn regie wil Walter Tillemans blijkbaar sommige sporen aanwenden van de antieke opvoeringspraktijk."

Lili Lebeau in de **Gazet Van Antwerpen** van 20 november 1990: "Antieke Antigone de perfectie nabij. Aan de hand van de geslaagde hedendaagse bewerking van Johan Boonen volgt regisseur Walter Tillemans het klassieke draaiboek en houdt daarbij de fatale tragiek zorgvuldig onder ogen."

Helga Botermans in **Het Laatste Nieuws/De Nieuwe Gazet** van 13 november 1990: "Tillemans heeft in tegenstelling tot vele voorgangers er niet voor geopteerd het stuk te actualiseren. Zo worden de oorspronkelijke structuur en wijze van overdracht behouden. Het resultaat is een boeiende en vlotte voorstelling met vaart en grote duidelijkheid wat betreft de verschillende standpunten."

Jan Lampo in **De Standaard** van 8 december 1990: "Gave Antigone in Raamteater. Regisseur Walter Tillemans koos niet voor één van de vele bewerkingen van het stuk, maar voor Sofocles' origineel, dat hij zonder franje op de planken zet. Het acteerwerk is behoorlijk, maar niet wereldschokkend."

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 13 november 1990: "Regisseur Walter Tillemans opteerte voor de klassieke versie in een vertaling van Johan Boonen. Het zwaartepunt ligt bij het koor, dat de stuwende kracht vormt. De individuele prestaties gaan een beetje gebukt onder dat sterke collectieve en inventieve geweld."

TITEL: Actrice van een zekere leeftijd om de vrouw van Dostojewski te spelen

OORSPRONKELIJKE TITEL: (Russisch)

AUTEUR: Edvard Radzinski (bewerking: Walter Tillemans)

VERTALING: Yves Bombay

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 21 februari 1991

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Marc Cnops

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: Guy Verhelst en Wannes van de Velde

VARIA: grime en pruiken: Inge Hullaert

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Julienne De Bruyn, Dirk Lavrysen

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

J.D. in **Het Volk** van 26 februari 1991: "Raamtheater met overbodige Radzinski" "Dostojewski had saaie vrouw" "resultaat: een rommelig, toneelovriendelijk kluwen van slecht geïnspireerde moeilijkdoenerij"

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet/Het Laatste Nieuws** van 26 februari 1991: "Julienne de Bruyn zet een vertederende actrice neer (...) tegenover haar staat Dirk Lavrysen die onbetwistbaar één van zijn totnogtoe beste prestaties levert."

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 26 februari 1991: "Regisseur Walter Tillemans is er in geslaagd Julienne De Bruyn en Dirk Lavrysen perfect op elkaar te laten inspelen. Het sober opgebouwde decor van Marc Cnops, dat bestaat uit met symboliek geladen elementen, sluit hier perfect bij aan. Wie niet afgeschrikt wordt door een indringend praatstuk mag deze voorstelling niet missen."

TITEL: Driekoningenavond

OORSPRONKELIJKE TITEL: Twelfth Night or What You Will

AUTEUR: William Shakespeare

VERTALING: Walter Tillemans

REGIE: Walter Tillemans

Assistentie: Talitha Cooreman

PREMIERE: 17 mei 1991

DECOR: Josef Svoboda

KOSTUUMS: Sarka Hejnova

BELICHTING: Josef Svoboda

KLANK: -

MUZIEK: Jan Leyers

VARIA: grime en pruiken: Inge Hullaert, zangoefening: Eric Mellaerts, bewegingsadvies: Jos Brabants

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Anneleen Cooreman, Nora Tilley, Inge Van Olmen, Eric Kerremans, Roger Van Kerpel, John Willaert, Dirk Lavrysen, Mark Lauwrys, Jan Bijvoet, Mark Stroobants, Jef De Smedt

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 25 mei 1991: "Meesterbelichter- en decorontwerper Josef Svoboda, al eerder te gast bij het Raamteater, heeft de hele ruimte vol zilverwitte ballonnen gehangen. Speels, doorprikbaar, licht en vol lucht. En zo is deze komedie van Shakespeare ook. Driekoningenavond is een per definitie wat rommelig, en zeker niet Shakespeares meest indringendste stuk (...) maar regisseur Walter Tillemans en zijn acteurs weten er bij het Raamteater toch een heel frisse en vrolijke, zelf verhelderende vertoning van te maken."

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 25 mei 1991: "Laatste regie van Walter Tillemans in Raamteater-oude-stijl: Driekoningenavond zet kroon op het werk." "Regisseur Walter Tillemans hanteerde een frisse, levendige en eigenhandige bewerking van de beeldrijke Shakespeare-taal en kneedde alles tot een smeug geheel."

Marc van Steenkiste in **De Standaard** van 29 mei 1991: "In zijn nieuwe vertaling en regie is de eerbied die Walter Tillemans voor Shakespeare koestert, duidelijk voelbaar. Driekoningenavond is een dankbaar toneelstuk en op het lijf van de ploeg van het Raamteater geschreven."

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 23 mei 1991: "Klassieke stukken uit het repertoire-toneel in een aangepaste en hedendaagse vorm bewerken met respect voor de oorspronkelijke sfeer en

ideeën, is altijd een doelstelling geweest van het RaamTeater. Driekoningenavond bewijst eens te meer dat Shakespeare nog steeds perfect speel- en genietbaar is.”

SEIZOEN 1991-92:

TITEL: De Tuinman van de Koning (reprise)

TITEL: Het Spel van Liefde en Toeval (reprise)

TITEL: Pak 'em Stanzi (reprise)

TITEL: Goya of De slaap van de rede

OORSPRONKELIJKE TITEL: El Sueño de la Razón

AUTEUR: Antonio Buero Vallejo

VERTALING: Marijke Vandenheuvel

REGIE: Walter Tillemans

Assistentie: Talitha Cooreman

PREMIERE: 13 september 1991

DECOR: Josef Svoboda

KOSTUUMS: Sarka Hejnova

BELICHTING: Josef Svoboda

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Marc Janssen, Peter Stryncks, Luc Philips, Peggy de Landsheer, Jo Gevers, Leo Madder, Denise Zimmermann, Guy Van Sande, Wim Oris, Hans Van Cauwenberghe, Koen De Sutter, Claude De Burie, Christel Van Schoonwinkel

NOOT: Wegens de zware inspanningen die dit stuk van de 75-jarige acteur Luc Philips vergde zijn een paar van de voorstellingen afgelast.
Stadsschouwburg

Receptie:

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 16 september 1991: "Goya ontlokt zelden ontroering" "Luc Philips levert in de rol van Goya de grootste prestatie en vindt een volwaardige tegenspeelster in Peggy de Landsheer, die schittert in de veeleisende, delicate rol van Leocadia (...) Josef Svoboda ontwierp een uitgekiend en evenwichtig decor, dat de nadelen van de immense KNS-scène tot een minimum beperkt. De toeschouwer wordt echter te weinig bij de zaak betrokken, blijkt veeleer observator dan mede-lijder en raakt te zelden ontroerd."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 16 september 1991: "Luc Philips opent met Goya" "Walter Tillemans verenigt drie kunstenaars op wie de tijd geen vat had of heeft: acteur Luc Philips, de Tsjechische meester-scènograaf Josef Svoboda, en de Spaanse schilder Francisco de Goya. Aan geen van deze drie ligt het dat deze 'Goya of de slaap van de rede' de nochtans hooggespannen verwachtingen niet inlost."

Mark Van Steenkiste in **De Standaard** van 18 september 1991: "Goya blijft gesloten boek bij KNS-RaamTeater" "Goya blijft een gesloten boek voor de toeschouwer, nooit meeslepend, nooit intrigerend. De tekst is te anekdotisch om groots theater te zijn."

Wim Van Gansbeke in **De Morgen** van 18 september 1991: "In handen van Walter Tillemans is Goya een voorstelling zoals de jongste jaren te verwachten valt, te voorzien en snel te vergeten. Theaterrealisme en conventionaliteit in encenering, acteursbehandeling en expressie vieren hoogtij."

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 16 september 1991: "Start KNS 'nieuw theatertijdperk' met Goya, een kwelling" "De triomfantelijk aangekondigde start van Walter

Tillemans's nieuw verbond tussen RaamTeater en KNS, de tragedie Goya van de Spanjaard Vallejo is geen voltreffer geworden. Luc Philips had uiteraard het publiek op zijn hand, zette de vereenzaamde artiest luid en krachtig op de planken, maar miste de repliek van zijn medespelers. Het publiek reageerde niet enthousiast. Het kersverse Ensemble bracht met deze sombere en taaie voorstelling alleszins niet de glansrijke start waarop het publiek gerekend had.”
A.A. in **Het Volk** van 16 september 1991: “Goya à la Tillemans in KNS-RaamTeater: voorspelbaar repertoiretooneel” “Je kan niet spreken van een toneeltopper: de regie, de enscenering en vertolking zijn zo conventioneel, academisch en voorspelbaar dat van de sprankelende strijd tussen een geniaal kunstenaar en de macht enkel een stram, wijdlopend historisch drama zonder spirit overblijft.”

TITEL: Het Interview

OORSPRONKELIJKE TITEL: L' Intervista

AUTEUR: Natalia Ginzburg

VERTALING: Monique Jacquain

REGIE: Nikolaus Windisch-Spoerk

PREMIERE: 19 september 1991

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Marc Cnops

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Eric Kerremans, Camilia Blereau, Lieve Cornelis, Jes van Vlierberghen

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 26 september 1991: “Bevreemdend en sfeervol toneelbeeld van Marc Cnops. Jammer genoeg bleek regisseur Nicolaus Windisch-Spoerk weinig ontvankelijk voor de subtiele ‘hints’ die de tekst hem biedt en laat zo kansen onbenut om de sfeer indringender en poëtischer, én de personages fascinerender te doen overkomen.”

Eddie Vaes in **De Nieuwe Gazet** van 28 september 1991: “Het Interview: drie uur Ginzburg kraakt onder tekort aan dramatische spanning. De mooie sobere scénografie van Marc Cnops, waarin de lichtinval door een raam op de achtergrond de personages in een onwezenlijk daglicht stelt en de schaduwen op de vloer een zekere gelatenheid en traagheid oproepen, kan niet verhelpen dat het stuk op de duur stevig gaat vervelen.”

Wim Van Gansbeke in **De Morgen** van 27 september 1991: “In het Raamtheater slaagt de regisseur Nicolaus Windisch-Spoerk erin om alle gebreken en geen kwaliteiten van dit stuk te reveleren. Twee en een half uur lang kijk je naar een demonstratie van bloedserieus, uit-de-tijds en voor de hand liggend psychologisch realisme.”

TITEL: Burgerman en de Brandstichters

OORSPRONKELIJKE TITEL: Herr Biedermann und die Brandstifter

AUTEUR: Max Frisch

VERTALING: Toon Brouwers

REGIE: Henning Brockhaus

PREMIERE: 27 september 1991

DECOR: Josef Svoboda

KOSTUUMS: Hans-Joachim Schlieker
BELICHTING: Vinicio Cheli
KLANK: Koen Ghesquière
MUZIEK: Alfons Nowacki
VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Walter Rits, Kristin Arras, Helena Vanloon, Dirk Lavrysen, John Willaert, Bernard Verheyden, Martin Gyselinck, Sofie Daems, Lieve Cuisenier, Aike Raes, Goedele Raemaeker, Kristien Vandenberghe, Valérie Vanpoucke

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Eddie Vaes in **De Nieuwe Gazet** van 2 oktober 1991: "Vuurwerk in RaamTeater: Burgerman en de Brandstichters spettert dankzij heldere regie en knappe scenografie" "Er wordt vlot geacteerd (...) het gebruik van het koor is minder geslaagd, de overgangen zijn soms rommelig, de opstelling is verwarrend, muziek en spreekkoor zijn onduidelijk. Maar de kracht van dit stuk ligt voornamelijk in de regie van Henning Brockhaus en de scenografie van Josef Svoboda."

Wim Van Gansbeke in **De Morgen** van 2 oktober 1991: "Brockhaus toont een theatrale en historische codering van het gegeven, haalt daarmee de hedendaagse aanspreekbaarheid van het stuk onderuit en vernietigt grotendeels de humor en ironie ervan."

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 7 oktober 1991: "Burgerman en de Brandstichters op hoog niveau" "Door de samenwerking met regisseur Henning Brockhaus en scenograaf Josef Svoboda kon in 't RaamTeater op 't Zuid de -reeds respectabele- lijst der successen weer met een eenheid verlengd worden."

Filip Decruynaere in **Het Volk/De Nieuwe Gazet** van 30 september 1991: "Burgerman en de Brandstichters door KNS-RaamTeater: eerbetoon aan Max Frisch" "Duidelijk is dat deze Burgerman en de Brandstichters het resultaat is van een schitterende samenwerking tussen een hele ploeg theatermakers die op dezelfde golfleengte zitten."

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 2 oktober 1991: "Brandstichters doen vonk overslaan" "De ideeënwereld van de onlangs overleden Zwitserse auteur Max Frisch heeft iets universeel en het ensemble KNS-RaamTeater bewijst dat met een boeiende en inventieve voorstelling."

TITEL: Het uur van de lynx

OORSPRONKELIJKE TITEL: I Lodjurets Timma

AUTEUR: Per Olov Enquist

VERTALING: Rita Törnqvist-Verschuur

REGIE: Paul Nygaard

PREMIERE: 7 november 1991

DECOR: Jan Vanriet
KOSTUUMS: Jan Vanriet
BELICHTING: -
KLANK: -
MUZIEK: -
VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Hans Van Cauwenberghe, Tine Vandenbrande, Julienne de Bruyn

NOOT: Klein Raamteater

Receptie:

Linda Berghmans in **De Standaard** van 15 november 1991: "Van Cauwenberghe speelt aangrijpend en weet de spanning tussen het bewuste en onbewuste zichtbaar te maken. Van Liesbeth hadden we meer verwacht. Tine Vandenbrande speelt haar koel en afstandelijk. Het stuk stuurt de toeschouwer met veel onbeantwoorde vragen naar huis."

Helga Botermans in **De Nieuwe Gazet** van 13 november 1991: "Bijzonder genietbare theatervoorstelling." "Op theatraal niveau vinden Paul Nygaard en zijn acteurs de taal om de onuitspreekbare emoties, overtuigingen en gevoelens van de personages over te dragen op het publiek, waardoor je inzicht krijgt in hun drijfveren, sympathie voor hen voelt en je je persoonlijk betrokken voelt bij hun problemen. De motor van het stuk is de jonge acteur Hans Van Cauwenberghe."

TITEL: Een Midzomernacht - seks - komedie

OORSPRONKELIJKE TITEL: A Midsummer night's sex comedy

AUTEUR: Woody Allen

VERTALING: Herman Brusselmans

REGIE: Etienne Debel

PREMIERE: 15 november 1991

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Marc Cnops

BELICHTING: Etienne Debel

KLANK: geluidsmontage: Studio Peeters Producties

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): John Willaert, Mia Grijp, Guy Van Sande, Lieve Cornelis, Martin Van Zundert, Peggy de Landtsheer

NOOT: Naar de film van Woody Allen (A Midsummer Night's Sex Comedy).

RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 22 november 1991: "Woody Allen ook leuk op de planken" "Eigenlijk is deze sekskomedie een pikant sprookje voor volwassenen, door regisseur Debel handig op smaak gebracht. Daarbij ontkleedt hij nergens de suggestie, maar omhult, op enkele driftige uitschieters na, de primaire gevoelens met een waas van romantiek en magie."

Wim Van Gansbeke in **De Morgen** van 20 november 1991: "Zoals bij Shakespeare worden realiteit en droomwereld vermengd tot een romantisch sprookje met betekenisvolle inhoud."

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 19 november 1991: "Midzomernacht-sex-komedie komt niet uit de verf bij KNS" "Voor de regie werd een beroep gedaan op Etienne Debel, die een visueel aantrekkelijk spektakel aflevert. Het dynamisch gebruik van de ruimte en de impressionistische sfeerbeelden kunnen niet verhinderen dat de Allen-humor niet helemaal tot zijn recht komt."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 19 november 1991: "Rondedans van de lusten" "Met dezelfde ingrediënten kan je een destructieve zedenschets maken. Woody Allen houdt het bij een plagerige badinage. En het RaamTeater, in regie van Etienne Debel, is hem daarin gevolgd."

Filip Decruynaere in **Het Volk** van 18 november 1991: "Regisseur Etienne Debel heeft duidelijk geopteerd voor een regie die sterk aanleunt bij het cinematografische. De scènes vloeien in vlot tempo in mekaar over, het decor is vrij realistisch uitgewerkt en ook de accessoires zijn komisch-reëel. De zes acteurs spelen hun rol vol overgave en met veel enthousiasme, wat aanstekelijk werkt bij het publiek. Kortom, 'Een Midzomernachts-sex-komedie' is een pittige komedie met geestige dialogen, gespeeld door een sterk op dreef gekomen KNS-RaamTeater."

Linda Berghmans in **De Standaard** van 19 november 1991: "Midzomernacht-seks-komedie van KNS-RaamTeater: film op de planken" "Het is allemaal mooi en liefelijk. Het decor is feeëriek, de acteurs zijn elkaar waard en vooral Peggy De Landtsheer is betoverend als de charmante en onweerstaanbare Ariel. Met spectaculaire stunts, mooi ogende decors en kostuums en een rijk aanbod aan Woody Allen one-liners moet het publiek wel te vermurwen zijn. Ongetwijfeld een commerciële topper."

TITEL: Het spaarvarken

OORSPRONKELIJKE TITEL: La Cognotte

AUTEUR: Eugène Labiche (bewerking: Botho Strauss)

VERTALING: en Nederlandse bewerking: Walter Tillemans

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 23 november 1991

DECOR: John Bogaerts

KOSTUUMS: Beatrijs Cuyt

BELICHTING: Walter Tillemans

KLANK: -

MUZIEK: Wim Reyntjens, liedjes: Wannes Van De Velde

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Walter Rits, Kristin Arras, Camillia Blereau, Bernard Verheyden, Perter Strynckx, Marc Janssen, Martin Gyselinck, Leo Madder, Dirk Lavrysen, Koen De Sutter, Wim Oris, Brecht Callewaert, Jo Coppens, Fania Sorel, Mark Vrancken

NOOT: Stadsschouwburg

Receptie:

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 26 november 1991: "Een vaudeville met veel stof erop" "bestoft patronaatstheater"

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 27 november 1991: "Het spaarvarken: dof muzeumstuk." "3 uur doffe ellende"

F.D.K. in **Het Volk/De Nieuwe Gazet** van 25 november 1991: "Duffe en vervelende vaudeville"

Jan van Hove in **De Standaard** van 25 november 1991: "KNS beschamend in het spaarvarken"

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 28 november 1991: "Traditie blijft taai in de Antwerpse KNS! Ook directeur Walter Tillemans kon het duidelijk niet laten om, eens het jaareinde in zicht, nog gauw wat overjarig toneelvoer voor het voetlicht te halen."

TITEL: Van de brug af gezien

OORSPRONKELIJKE TITEL: A view from the bridge

AUTEUR: Arthur Miller

VERTALING: Jan Christiaens

REGIE: Jo Dua

Assistentie: Talitha Cooreman

PREMIERE: 25 januari 1992

DECOR: John Bogert

KOSTUUMS: John Bogaert

BELICHTING: Roger Breëns

KLANK: Stef de Groelaert

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Martin Gyselinck, Jo Coppens, Marc Janssens, Frank Aendenboom, Hilde Heijnen, Denise Zimmerman, Bernard Verheyden, Koen De Sutter, Mark van den Bos, Yves Bombay

NOOT: Stadsschouwburg

Receptie:

Helga Botermans in **De Nieuwe Gazet** van 29 januari 1992: "Devotie, onschuld, wanhoop, troosteloosheid, het is allemaal aanwezig in een overtuigende, op de tenen lopende stijl waarbij je je er af en toe op betrappt dat je je spieren spant. Theater met respect voor auteur, acteur en een duidelijk tevreden publiek."

Linda Berghmans in **De Standaard** van 29 januari 1992: "Krachtig en meeslepend" "Frank Aendenboom kan de toeschouwer meeslepen. Het Ensemble KNS-RaamTeater bracht een voorstelling zoals we ze maar zelden te zien krijgen: krachtig en intens."

WSB in **Het Nieuwsblad** van 28 januari 1992: "Van de brug af gezien oogst een staande ovatie" "Het Ensemble KNS-Raamteater toont in deze productie wat dramatiek in haar zuivere vorm kan betekenen. Schitterende acteerprestaties van alle hoofdrolspelers, ondersteund door een klassieke, maar ijzersterke regie en een inventief decorconcept, brengen een complex gamma uiteenlopende gevoelens die van alle tijden en plaatsen zijn, genuanceerd tot leven."

TITEL: Ravensbrück

OORSPRONKELIJKE TITEL: Ravensbrück

AUTEUR: Renato Sarti

VERTALING: Monique Jacqmain en Walter Tillemans

REGIE: Nikolaus Windisch-Spoerk

PREMIERE: 30 januari 1992

DECOR: Josef Svoboda

KOSTUUMS: Anna Maria Heinrich

BELICHTING: Josef Svoboda

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Julienne de Bruyn, Hans Van Cauwenberghe, Johan Elen, Mark Vrancken

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

WSB in **Het Nieuwsblad** van 4 februari 1992: "Windisch-Spoerk maakte van Ravensbrück een halfslachtige voorstelling die bleef zweven tussen een absurde farce en een tragische kijk op de moderne mens die moet overleven tijdens de derde wereldoorlog: die van de reclamespots, televisiekanalen en massaconsumptie."

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 6 februari 1992: "Klein RaamTeater op verkeerd spoor met Ravensbrück." "Kolder is hier nooit ver weg, en grosso modo levert dit wel basisvoer op voor pretentieloos amusement."

Linda Berghmans in **De Standaard** van 4 februari 1992: "Het simplisme van een Italiaanse komedie" "De karakters zijn misschien aardig uitgewerkt, maar de actie is voorspelbaar en herhaalt zich. De voorstelling start sterk, maar begint al spoedig te slepen door gebrek aan karakterontwikkeling en gespreksonderwerpen."

AA in **Het Volk** van 3 februari 1992: "Weer Italiaans werk in het Klein RaamTeater" "De regie blijft in gebreke, en de tekst komt niet tot leven. De voorstelling mist vaart, en komt niet verder dan een stroeve opeenvolging van dialogen, waardoor de pointe verloren gaat."

TITEL: De Wilde Eend

OORSPRONKELIJKE TITEL: Vildanden

AUTEUR: Henrik Ibsen

VERTALING: Emiel Willekens

REGIE: Peter Kupke

PREMIERE: 7 maart 1992

DECOR: Thomas Lorenz-Herting

KOSTUUMS: Thomas Lorenz-Herting

BELICHTING: Thomas Lorenz-Herting

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Martin Van Zundert, Peter Strynckx, Willy Vandermeulen, Leo Madder, Camilia Blereau, Helena Vanloon, Peggy De Landtsheer, Dirk Lavrysen, Martin Gyselincx, Lode Van Beek, Roger van Kerpel, Guy Van Sande, Walter Rits, Hugo De Beul, Jos Blommaert, Freddy Landes, Frank De Herdt, Herman Heyemans, Johan Truyens, Ludo Van Rompaey

NOOT: Stadsschouwburg

Receptie:

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 10 maart 1992: " 'De Wilde Eend' blijft vleugelarm. Toch zorgt ze voor een revelatie. De jonge Helena Vanloon, afgestudeerd aan de Studio Herman Teirlinck, debuteert indrukwekkend als Hedwig."

Wim Van Gansbeke in **De Morgen** van 14 maart 1992: "Getuige hoe 'De Wilde Eend', het meesterlijk stuk van de al vijftientig jaar dode Hendrik Ibsen , door de regie van ene Peter Kupke de nek wordt omgewrongen. Niet alles in deze voorstelling is slecht: als veertienjarige dochter getuigt de jonge Helena Vanloon van een goede observatie, een acceptabele inleving en een frisheid die schril afsteekt bij de lijkenlucht die uit deze voorstelling opstijgt."

Filip de Cruynaere in **Het Volk/ De Nieuwe Gazet** van 9 maart 1992: " 'De Wilde Eend', traditionele maar degelijke Ibsen. Regisseur Peter Kupke maakte dankbaar gebruik van de beschikbare ruimte. Ook hij veroorlooft zich weinig tirlantijntjes en richt alle aandacht op de acteurs, die de sterke tekst van Ibsen waar moeten maken."

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 9 maart 1992: "Geen hoge vlucht voor 'De Wilde Eend' van KNS."

Linda Bergmans in **De Standaard** van 10 maart 1992: "De casting van Helena Vanloon als de veertienjarige Hedwig is een meevaller. Met een zeldzame tederheid en een oprechte tragiek overstijgt zij haar triviale omgeving. Naar het einde toe wint de voorstelling aan helderheid, maar verliest ze haar greep op de emotie."

TITEL: Dag Dooie Pa

OORSPRONKELIJKE TITEL: Dead Dad Dog

AUTEUR: John McKay (bewerking: Bert Hellemans en Walter Tillemans)

VERTALING: Bert Hellemans

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 9 april 1992

DECOR: Walter Tillemans en Toon van Isenhove
KOSTUUMS: Walter Tillemans en Toon van Isenhove
BELICHTING: Walter Tillemans
KLANK: -
LIEDTEKSTEN en MUZIEK: Hans van Cauwenberghe
VARIA: uitvoering muziek: Cabarock-ensemble Bazaaraar

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Hans van Cauwenberghe, Willy Vandermeulen

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 22 april 1992: "Dooie pa ontmoet zijn zoon: de productie doet een beroep op de verbeelding van de toeschouwers, die de leefwereld van de twee acteurs zien groeien door suggestief, soms haast mimisch spel met een minimum aan accessoires."
Filip Decruynaere in **Het Volk** van 14 april 1992: "Raamteater speelt 'Dag Dooie Pa': Gaston en Leo achterna." "Kwaliteit is ver te zoeken (...) wie iets fijnzinniger wenst, zal zich rot vervelen."
Eddie Vaes in **De Nieuwe Gazet** van 15 april 1992: "Vitaal stuk met sterke muziek van de groep Bazaaraar. We krijgen muziektheater, maar gelukkig geen cabaret op barkrukken."
Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 18 april 1992: "'Dag Dooie Pa' in Klein Raamteater, amusante confrontatie tussen vader en zoon." "De grote charme van deze productie is de aparte uitwerking (...) met uiterst geringe middelen, met mimiek, gebaren en muziek suggereren de twee acteurs een resem personages en situaties. Laconiek en guitig snelt hun dialoog lichtvoetig langs de onderwerpen."

TITEL: De Misanthroop

OORSPRONKELIJKE TITEL: Le Misanthrope

AUTEUR: Molière

VERTALING: Walter Tillemans

REGIE: Simon Eine

PREMIERE: 17 april 1992

DECOR: John Bogaerts
KOSTUUMS: Mimi Peetermans
BELICHTING: Simon Eine
KLANK: -
MUZIEK: -
VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Frank Aendenboom, Hubert Damen, Herbert Flack, Hilde Heijnen, Anneleen Cooreman, Nora Tilley, Mark Stroobants, Peter Strynckx, Tom van Meulebroecke/Ben van Acker, Roger van Kerpel, Lode van Beek

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Geen pers in RaamTeater noch in AMVC

TITEL: De goede moeder

OORSPRONKELIJKE TITEL: La buona madre

AUTEUR: Carlo Goldoni
VERTALING: Frans Denissen
REGIE: Henning Brockhaus

PREMIERE: 25 april 1992

DECOR: William Orlandi
KOSTUUMS: William Orlandi
BELICHTING: -
KLANK: -
MUZIEK: -
VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Julienne De Bruyn, Guy Van Sande, Helena Vanloon, Denise Zimmermann, Christel Van Schoonwinkel, Kristin Arras, Dirk Lavrysen, Marc Janssen, Jan Bijvoet, Wim Bohets / Ilse Pasmans, Mike Smeulders, Liesbeth Moermans, An Troch, Natascha Balaschova, Johan Elen, Mark Vrancken

NOOT: Stadsschouwburg

Receptie:

Linda Berghmans in **De Standaard** van 28 april 1992: "De goede moeder: vlot en sfeervol." "Met een dergelijk indrukwekkend decor is de toeschouwer vlug geneigd om de tekortkomingen door de vingers te zien, zelfs het storende Antwerpse accent waarmee Denise Zimmermann (en niet Lavrysen dit keer) geplaagd zit. Regisseur Henning Brockhaus heeft er, ondanks de trage scènewisselingen, een vlotte voorstelling van gemaakt die tot in de kleinste details de sfeer ademt van het 18e eeuws Venetië."

Filip Decruynaere in **Het Volk** van 27 april 1992: "KNS-Raamteater speelt de goede moeder, vervelende en overbodige komedie." "Waarom moest deze zogenaamde komedie zo nodig van onder het stof gehaald worden? Regisseur Henning Brockhaus heeft bovendien niet de minste moeite gedaan om het stuk te moderniseren of actueler te maken."

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 3 mei 1992: "Om de oubollige thematiek, de karikaturale personages tot leven te brengen werden kosten noch moeite gespaard, maar de toeschouwer houdt gemengde gevoelens over aan de voorstelling. Regie, decor en acteerprestaties zijn sterk, maar ze kunnen de onwaarschijnlijke opbouw van het verhaal niet verdoezelen."

Lili Lebeau in de **Gazet Van Antwerpen** van 27 april 1992: "Ondanks dure enscenering werd Goldoni's 'Goede moeder' koel onthaald. Na zes beurten werd het stuk in 1761 afgevoerd. Meer dan twee eeuwen later heeft Ensemble KNS-Raamteater de euvele moed om deze vergeten komedie voor het eerst op Vlaamse affiche te plaatsen. Maar het succes blijft navenant..."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 28 april 1992: "Wonderlijk mooi is het decor dat William Orlandi ontwierp voor de voorstellingen van 'De goede moeder' van Carlo Goldoni. (...) Maar na deze oogstrelende stunt heb je het zo ongeveer gehad."

SEIZOEN 1992-93:

TITEL: *In het uur van de Lynx* (reprise)

TITEL: *Pak 'em Stanzi* (reprise)

TITEL: *Van de brug af gezien* (reprise)

TITEL: *Gilgamesj*

OORSPRONKELIJKE TITEL: *Gilgamesj*

AUTEUR: Wannes Van de Velde

VERTALING: -

REGIE: Walter Tillemans

PREMIEREDATUM: 4 september 1992

DECOR: John Bogaerts, Walter Tillemans en Wannes Van de Velde

KOSTUUMS: Christine Collin en Wannes Van de Velde, maskers: Flo Collins

BELICHTING: -

KLANK: Roel Ghesquière

MUZIEK: Sadettin Tezerdi en Wannes Van de Velde

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEURS: Karel Vingerhoets, Koen De Sutter, An Nelissen, Marc Peeters, Hans Van Cauwenberghe, Chris Cauwenberghs, Mark Stroobants

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Linda Berghmans in *De Standaard* van 10 september 1992: "Opvallend mooi zijn de maskers van Flo Collins en de twee stadsmaquettes van Eric Delacour die deel uitmaken van een overigens vrij simplistisch decor. Een amusante kakofonie van Antwerps, Gents en West-Vlaams dialect"

T.D. in *Het Belang Van Limburg* van 2 oktober 1992: "KNS: te brave Gilgamesj" "De Poesje als acteurstheater, maar daarom zeker nog geen goed en écht theater."

In *Het Volk* van 8 september 1992: "KNS-Raamtheater opent seizoen zwakjes" "Gilgamesj doolt in bedenkelijk jolijt"

W.S.B. in *Het Nieuwsblad* van 7 september 1992: "De creatieve aanpak maakt het eeuwenoud gedachtegoed van Gilgamesj bevattelijk voor het grote publiek. Visuele effecten en sterke dialogen maken van Gilgamesj een leuke voorstelling die een groot publiek zal aanspreken."

Lili Lebeau in de *Gazet Van Antwerpen* van 8 september 1992: "Van 'Gilgamesj' blijft enkel het stramien en de hoogst simpele boodschap over. Wie warmloopt voor de 'Poesje' zal deze 'Gilgamesj' zeker als hoogstaand ervaren. Maar een klassiek publiek zal in deze versie vergeefs de poëzie en tragiek van de oorspronkelijke Gilgamesj zoeken."

TITEL: *Frankie en Johnny au claire de lune*

OORSPRONKELIJKE TITEL: *Frankie & Johnny in the clair de lune*

AUTEUR: Terrence McNally

VERTALING: Walter van den Broeck

REGIE: Léonil McCormick

PREMIERE: 17 september 1992

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Marc Cnops
BELICHTING: -
KLANK: -
MUZIEK:
VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Nora Tilley, Frank Aendenboom

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

Linda Berghmans in **De Standaard** van 19 september 1992: "Ensemble KNS-RaamTeater brengt maanzieke komedie" "Deze versie van Frankie en Johnny beantwoordt aan je slechtste verwachtingen."

Wim van Gansbeke in **De Morgen** van 9 oktober 1992: " 'Acteren is een kunst, een verantwoordelijkheid, een voorrecht', zegt Johnny (Frank Aendenboom). Deze woorden klinken wat vreemd en ongeloofwaardig bij een Ensemble waar je vaak het tegenovergestelde ziet. Maar voor één keer verloochent de voorstelling de uitspraak in grote trekken niet."

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 22 september 1992: "Een passioneel pleidooi voor de liefde" "Regisseur Léonil McCormick opteerde voor een sterk realistische aanpak en slaagde erin de toeschouwers te doen vergeten dat ze naar een typisch praatstuk zitten te kijken. Tilley en Aendenboom zetten mooi getypeerde personages neer."

Filip Decruynaere in **Het Volk / De Nieuwe Gazet** van 19 september 1992: "Sappige relatiecomedie in 't Klein RaamTeater" "Frank Aendenboom en Nora Tilley slagen er wonderwel in het publiek te overtuigen. Al helt Frankie en Johnny bij momenten al te veel naar het sentimentele over en al duurt het allemaal net iets te lang, deze komedie door KNS-RaamTeater staat garant voor een gezellig avondje uit."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 23 september 1992: "Dit soort stuk valt of staat met de vertolking. In het RaamTeater stáát ze, in een goed bekende Antwerpse vertaling van Walter van den Broeck. Met Frank Aendenboom die soms heel stil, soms zo fors en luid is voor dit kleine kamertje, dat je er net als het vrouwelijk personage wat voor terugdeinst. En met een Nora Tilley, die het tegenovergestelde doet en één van haar beste vertolkingen weggeeft die ik ooit zag."

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 29 september 1992: "Regisseur Léonil McCormick getuigt van smaak en discretie. Een grove, maar levensechte versie van Frankie en Johnny, die een volwassen toeschouwer kan appreciëren."

TITEL: De Revisor

OORSPRONKELIJKE TITEL:

AUTEUR: Nikolaj Gogol

VERTALING: Hans Kreit en Walter Tillemans

REGIE: Ladislav Smocek

PREMIERE: 2 oktober 1992

DECOR: Josef Svoboda

KOSTUUMS: Sarka Hejnova

BELICHTING: Josef Svoboda

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: productieleiding: Dirk Meul

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Nolle Versijp, Julienne De Bruyn, Helena Vanloon, Bernard Verheyden, Camilia Blereau, Marc Janssen, Walter Rits, Leo Madder, Peter Strynckx, Martin

Gyselinck, Guy van Sande, Dirk Lavrysen, Herbert Flack, Willy Vandermeulen, Erik Goyvaerts, Knarf Van Pellecom, Fred Verhoeven, Walter Quartier, Denise Zimmermann, Greetje de Goy, Mia van den Eynde

NOOT: Stadsschouwburg

Receptie:

Filip Decruynaere in **Het Volk** van 5 oktober 1992: "Van scherpe satire naar doordeweekse klucht" "De Tsjechische regisseur Ladislav Smocek doet niet de minste moeite om De Revisor naar vandaag te hertalen en levert bij de KNS-RaamTeater dan ook eerder een oubollige klucht dan een scherpe satire."

WSB in **Het Nieuwsblad** van 5 oktober 1992: "Gogols 'Revisor' van onder het stof" "De Tsjechische regisseur Smocek interpreteert het stuk als een burleske klucht en laat de uitgebreide cast, die karikaturaal uitvergroete typetjes uitbeeldt, naar hartelust chargeren. Die optiek levert niet het gewenste effect."

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 8 oktober 1992: "Veelbelovende 'Revisor' stelt teleur" "Dat het publiek hier afhaakt en de KNS weer van maffe muzeumpraktijken beschuldigt, is zeker niet te wijten aan de -trouwens geslaagde- encenering en evenmin aan de époquee kostuums. Maar deze Revisor miste wel iets essentieels, door directeur Walter Tillemans zelf raak omschreven als 'het inspelen op de gevoeligheden van deze tijd.'"

TITEL: Jeugdziekte

OORSPRONKELIJKE TITEL: Krankheid der Jugend

AUTEUR: Ferdinand Bruckner (Theodor Tagger)

VERTALING: Marina Deweer

REGIE: Karl Georg Kayser

PREMIEREDATUM: 13 november 1992

DECOR: Thomas Lorenz-Herting

KOSTUUMS: Thomas Lorenz-Herting

BELICHTING: Thomas Lorenz-Herting

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: productieleiding: Dirk Meul

VOORNAAMSTE ACTEURS: An Nelissen , Peggy De Landtsheer, Christel Van Schoonwinkel, Robert De La Haye, Mark Van Den Bos, Roger Van Kerpel, Hilde Heijnen

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Linda Berghmans in **De Standaard** van 17 november 1992: "Ensemble KNS-Raamtheater speelt toegewijd (...) maar echt aangrijpend is de voorstelling niet"

In **Het Volk** van 17 november 1992: "In de eerste twee bedrijven houden de acteurs alles strak in de hand, blijven de verscheurende emoties onderkoeld, maar des te nadrukkelijker. Na pauze vindt de opgebouwde spanning jammer genoeg iets te veel uitweg in enkele te uitbundige tafereelen. Niettemin blijft Jeugdziekte door KNS-Raamtheater overeind, ook al door de boeiende vertolkingen van de vier vrouwen."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 17 november 1992: "Er wordt gespeeld wat er staat, zelden méér."

Lili Lebeau in de **Gazet Van Antwerpen** van 19 november 1992: "Door speelstijl en omkadering blijft deze 'Jeugdziekte' een interessant en authentiek tijdsdocument dat de toeschouwer echter doorlopend op afstand houdt."

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 16 november 1992: "Regisseur Kayser maakt van het zwaar geladen praatstuk een visueel sterke productie. Zoals vaak het geval is bij een anderstalige gastregisseur schort er echter heel wat aan de tekstregie."

TITEL: Falerin, of Hoe lot weer tot leven kwam

OORSPRONKELIJKE TITEL: Falerin of Hoe lot weer tot leven kwam

AUTEUR: Guido van Meir

VERTALING: -

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 21 november 1992

DECOR: Josef Svoboda

KOSTUUMS: Jan Bosschaert

BELICHTING: Walter Tillemans

KLANK: -

MUZIEK: Jan Leyers

VARIA: productieleiding: Dirk Meul

VOORNAAMSTE ACTEUR(S):

Anneleen Cooreman, Karel Vingerhoets, Marc Peeters, Peter Strynckx, Denise Zimmermann, Herbert Flack, Martin Gyselinck, Walter Rits, Wim Oris, Walter Quartier, Knarf van Pellecom, Hans van Cauwenberghe, Bernard Verheyden, Camilia Blereau, Helena Vanloon, Marc Janssen, Dirk Lavrysen, Chris Cauwenberghs

NOOT: Stadsschouwburg

Receptie:

Monique La Roche in **De Morgen** van 26 november 1992: "Zeggen dat wij niet zo dol waren op deze voorstelling is een flagrante understatement."

Frank Heirman in de **Gazet van Antwerpen** van 23 november 1992: "Rampspoedige buiklanding voor 'Falerin' " "Met de beste bedoelingen en de grootste middelen alleen maak je nog geen goed theater. Het enthousiasme van enkelingen als Tillemans, Cooreman of Leyers bleek niet voldoende groot om de theaterdroom te realiseren."

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 23 november 1992: " 'Falerin' wil wervelend zijn, maar is slechts vervelend. De vedetten viel een lauw beleefdheidsapplaus te beurt, want eens te meer bleek dat het samenvoegen van talent niet automatisch leidt tot grootse prestaties."

Filip Decruynaere in **Het Volk** van 24 november 1992: "Kosten noch moeite werden gespaard om er een wervelende voorstelling van te maken, met technische snuffjes, vuurwerk en veel muziek van Jan Leyers. Toch blijft na afloop het gevoel dat uit deze tekst méér te halen is, dat de sprankelende fantasie van Guido van Meir niet helemaal tot haar recht komt."

Linda Berghmans in **De Standaard** van 24 november 1992: " 'Falerin' verliest betovering bij KNS-Raamteater" "Dat Nederlandse literatuur voor toneel wordt bewerkt is niet onverdienlijk. Maar waarom kiest het Ensemble KNS-Raamteater uitgerekend voor een verhaal dat zo overduidelijk de praktische en financiële beperkingen van het medium theater tart?"

TITEL: De Stoelen

OORSPRONKELIJKE TITEL: Les Chaises

AUTEUR: Eugène Ionesco

VERTALING: H. Albach-Tielrooy

REGIE: Jo Dua

Assistentie: Thalita Cooreman

PREMIERE: 26 november 1992

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Marc Cnops

BELICHTING: Marc Cnops

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: productieleiding: Dirk Meul

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Nolle Versijp, Julienne De Bruyn, Leo Madder, Guy Verhelst

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

WSB in **Het Nieuwsblad** van 3 december 1992: "Liefhebbers van absurd toneel komen met deze productie beslist aan hun trekken, want Julienne de Bruyn, Nolle Versijp en Leo Madder maken een genietbare voorstelling van deze moderne klassieker. Regisseur Jo Dua toonde respect voor het originele concept."

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 5 december 1992: "Julienne De Bruyn en Nolle Versijp beschikken over rijp talent en levendige soepelheid."

F.D.K in **Het Volk** van 30 november 1992: "Jo Dua opteerde voor een puur klassieke aanpak, zonder verrassingen, maar beresterk dank zij de glansprestaties van Nolle Versijp en Julienne De Bruyn."

Eddie Vaes in **De Nieuwe Gazet** van 8 december 1992: "De Stoelen van Ionesco is af en toe goed door het spel van Nolle Versijp en Julienne De Bruyn, maar komt toch niet echt op dreef."

Linda Berghmans in **De Standaard** van 4 december 1992: "Nolle Versijp subliem tussen lege stoelen" "In een sterke regie van Jo Dua kan deze acteur zijn talent tonen."

TITEL: A Shayna Maidel, 'n Mooi Meisje

OORSPRONKELIJKE TITEL: A Shayna Maidel

AUTEUR: Barbara Lebow

VERTALING: Jan Christiaens

REGIE: Oded Kotler

PREMIERE: 29 januari 1993

DECOR: John Bogaerts

KOSTUUMS: John Bogaerts

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Christ'! Van Schoonwinkel, Martin Van Zundert, Anneleen Cooreman, Guy van Sande, Helena Vanloon, Kristin Arras

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Linda Berghmans in **De Standaard** van 9 februari 1993: "Bij het succes van de voorstelling is een groot deel te danken aan de kwaliteit van het stuk zelf. In een mooi rustig tempo wordt een sober totaalbeeld geschapen van het trauma na de holocaust, met sterk geprofileerde karakters, voorzichtig afgewogen dialogen en subtiele overgangen van de realiteit naar herinneringen."

Monique La Roche in **De Morgen** van 8 maart 1993: "Het is een voorstelling waar weinig op aan te merken valt, en die onder superlatieven bedolven verdient te worden, zowel wat vertolkingen als de tekst als de vormgeving betreft."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 3 februari 1993: "Hier wordt elke traan met klasse ontlokt, met reden weggepinkt. (...) Uitstekende vertaling van Jan Christiaens."

Filip Decruynaere in **Het Volk/De Nieuwe Gazet** van 1 februari 199: "Staande ovatie met traantjes in de ogen" "Zeer realistische vertolkingen. Christel van Schoonwinkel en Martin van Zundert spelen op niveau, maar vooral Anneleen Cooreman overtuigt heel sterk. Zowel het verhaal als de regie verliezen zich soms echter in het melodramatische. Ontroerend is het zeker. Het publiek hield ervan en beloonde de cast met een staande ovatie."

WSB in **Het Nieuwsblad** van 4 februari 1993: "Structureel gezien vertoont dit stuk enkele tekorten, maar sterk acteerwerk maakt van het stuk een boeiende toneelervaring die drijft op ingehouden spanning en gevoelens waarbij de tragiek zich soms ontaardt in een vleugje, typisch joodse, humor en voorzichtig 'optimisme'."

Lil Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 6 februari 1993: "Ondanks het sterk gegeven en de onmiskenbaar warm-menselijke trekjes raakt dit stuk slechts moeizaam boven de theatermiddelmanmaat."

TITEL: De Minderproductieven

OORSPRONKELIJKE TITEL: Die Minderleister

AUTEUR: Peter Turrini

VERTALING: Walter Tillemans

REGIE: Peter Kupke

PREMIERE: 6 februari 1993

DECOR: Steffen Aarfang

KOSTUUMS: -

BELICHTING: Steffen Aarfang

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Eric Kerremans, Lieve Cornelis, Ward de Ravet, Marc Peeters, Hans Van Cauwenberghe, Chris Cauwenberghs, Nolle Versijp, John Willaert, An Nelissen, Peggy de Landtsheer, Leo Madder, Wim Oris, Roger van Kerpel, Dimitri Duquenooy, Liliane Dorekens, Walter Rits, Camilia Blereau, Herbert Flack, Katja Machtelinckx, Wendy van de Cruys

NOOT: Stadsschouwburg

Receptie:

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 11 februari 1993: "Lieve hemel wat wordt je daar murw geslagen in de KNS!" "Het klinkt allemaal heel boeiend, en dat had het ook kunnen zijn."

WSB in **Het Nieuwsblad** van 14 februari 1993: "De titel is niet gestolen" "De Minderproductieven geraken niet op dreef in de Stadsschouwburg."

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 10 februari 1993: "De boeiendste figuur is Nolle Versijp als curieuze Shakespeare. In proloog en epiloog bracht hij opmerkelijke acteermomenten. En die had het publiek, dat in dit proletenstuk zoveel te verwerken kreeg, dubbel en dik verdiend."

Linda Berghmans in **De Standaard** van 10 februari 1993: "Minderproductieven roepen om een betere productie" "Ik heb mij tijdens de voorstelling verbijsterd afgevraagd hoe het in godsnaam mogelijk is dat je er zo'n troep van maakt."

TITEL: Siberië

OORSPRONKELIJKE TITEL: Siberien

AUTEUR: Felix Mitterer

VERTALING: Walter Van den Broeck

REGIE: Walter Tillemans

PREMIERE: 11 maart 1993

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Marc Cnops

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: bewerking liedjes: Wannes Van de Velde

VARIA: zangadvies en piano: Guy Verhelst

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Luc Philips

NOOT: Klein RaamTeater

Deze voorstelling werd later dan voorzien gespeeld door gezondheidsproblemen van Luc Philips.

Receptie:

Wim Van Gansbeke in **De Morgen** van 16 maart 1993: "Kijken en luisteren naar de 78-jarige Luc Philips terwijl hij de monoloog Siberië speelt is als proeven van een oude kwaliteitswijn: niet echt verrassend maar van een intens genoeg en verbaasd dat hij geen greintje kurk heeft."

Linda Berghmans in **De Standaard** van 19 maart 1993: "Philips in Siberië warm aanbevolen" "De vakmanschap van Luc Philips houdt de voorstelling op alle niveau fel en gevoelig."

Filip Decruynaere in **Het Volk** van 16 maart 1993: "De tekst van de Oostenrijkse auteur Felix Mitterer is té beperkt om te kunnen boeien. Acteur Luc Philips doet zijn uiterste best om een en ander goed te maken. In de ongeïnspireerde regie van Walter Tillemans lukt dat echter maar matig."

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 20 maart 1993: "Siberië kan niet bogen op grote originaliteit of bijzondere literaire kwaliteiten. Toch blijft deze productie naverken, wellicht door het schrijnend herkenbare van de situatie maar meer nog door de sobere, authentieke vertolking."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 17 maart 1993: "Sir Philips zou dat in Engeland heten, daar kent men zijn theatertradities. In het Raamteater ook. Je voelt dat Philips daar met liefde omringd wordt. Door regisseur Walter Tillemans, die hem altijd al graag als gastacteur vroeg. Door scenograaf Marc Cnops, die voor hem een mooi decor ontwierp."

TITEL: Het bezoek van de oude dame

OORSPRONKELIJKE TITEL: Der Besuch der alten Dame

AUTEUR: Friedrich Dürrenmatt

VERTALING: Marc Colpaert

REGIE: Henning Brockhaus (o.l.v. Walter Tillemans)

PREMIERE: 20 maart 1993

DECOR: naar Josef Svoboda

KOSTUUMS: Sarka Hejnova

BELICHTING: Walter Tillemans

KLANK: -

MUZIEK: Alfons Nowacki

VARIA: productieleiding: Dirk Meul

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Frank Aendenboom, Julienne De Bruyn, Herbert Flack, Dirk Lavrysen, Eddy Bosmans, Victor Geerinckx, Peter Stynckx, Karel Vingerhoets, Denise Zimmerman, Lieve Cornelis, Frank Dierens, Walter Rits, Roger van Kerpel, Marc Janssen, Martin Gyselinck, Jo Coppens, Chris Cauwenberghs, Eric Kerremans, Guy van Sande, Knarf van Pellecom, John Willaert, Wim Oris, Pascale Pringels, Helena Vanloon, Marleen van Schoor, Yvonne Hellinckx, Eve Hoex/Frauke Mariën, Dimitri Duquennoy

NOOT: Stadschouwburg

Receptie:

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 21 maart 1993: "Dat het stuk toch boeit, komt vooral door de sterke acteerprestaties, die in een sober decor en een voor de hand liggende intrige, gekruid met humor en ernst, de doordrammerige boodschap doen vergeten. Een mooi kijkspel waarbij emotionele betrokkenheid jammer genoeg niet echt mogelijk is."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 25 maart 1993: "Walter Tillemans nam de regie over, en ging intensief met de acteurs aan de slag. Toch blijft het slechts een reddingspoging."

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 22 maart 1993: "Ensemble zendt regisseur wandelen" "Ondanks alle strubbelingen werd met dit stramien toch een aparte regeling van satire, afstandelijkheid en poëzie bereikt."

Wim van Gansbeke in **De Morgen** van 25 maart 1993: "Knieblessures en conflicten, misvattingen en onkunde" "De huidige voorstelling kun je eigenlijk niet op de regie beoordelen, omdat je niet weet aan wie je het moet toeschrijven, omdat het door omstandigheden lapwerk is. Ondanks de enkele redelijke momenten en vertolkingen is dit andermaal een voorstelling om weg te gooien."

TITEL: Klasse vijand

OORSPRONKELIJKE TITEL: Class Enemy

AUTEUR: Nigel Williams (bewerking: Paul Goris)

VERTALING: Paul Goris

REGIE: Leo Madder

PREMIEREDATUM: 16 april 1993

DECOR: John Bogaerts

KOSTUUMS: John Bogaerts

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: productieleiding: Dirk Meul

VOORNAAMSTE ACTEURS: Robert De la Haye, Koen De Sutter, Jan Bijvoet, Wim Opbrouck, Hans Van Cauwenberghe, Ali Wouters, Bernard Verheyden

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 22 april 1993: "Stroom van Schuttingtaal eerder tijdsdocument dan artistiek hoogstandje" "Ondanks de prima acteerprestaties krijgt de toeschouwer na een tijdje

een indigestie van het gevloek, het getier, de schunnigheden en de vechtpartijen, hoe waarheidsgetrouw die ook zijn.”

Lili Lebeau in de **Gazet Van Antwerpen** van 28 april 1993: “Klassevijand, brutaal vertoon voor zinvolle boodschap”

Linda Berghmans in **De Standaard** van 24 april 1993: “goede acteerprestaties (...) maar de voorstelling van het Raamtheater is mij iets te gechargeerd”

Filip Decruynaere in **Het Volk** van 23 april 1993: “De voorstelling barst van de agressie, die de jonge acteurs heel realistisch en geloofwaardig oproepen. Storend is alleen de wat al te nadrukkelijke boodschappelijkheid, die het stuk meer dan de bedoeling kon zijn een schoolse inslag geeft.”

In **De Nieuwe Gazet** van 28 april 1993: “Het stuk is door regisseur Leo Madder hyperrealistisch aangepakt. De acteurs spelen de sterren van de hemel.”

TITEL: Leven en dood van het water

OORSPRONKELIJKE TITEL: Leven en dood van het water

AUTEUR: Jan Christiaens

VERTALING: -

REGIE: Walter Tillemans

Assistentie: Phyllis Didneffe

PREMIERE: 24 april 1993

DECOR: Albert Szukalski en Toon van Ishoven

KOSTUUMS: Christine Collin

BELICHTING: Jaak van de Velde

KLANK: -

MUZIEK: Wannes van de Velde

VARIA: maskers: Flo Collins, choreografie: Marc Bogaert

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Lezing: Frank Aendenboom, Julienne de Bruyn, Herbert Flack, Martin Gyselink, Roger van Kerpel

NOOT: “Leven en dood van het Water” was het eerste stuk van het Ensemble KNS-RaamTeater in de gerenoveerde Bourla-Schouwburg, de theaterzaal die het KNS-gezelschap in 1979 noodgedwongen moest inruilen voor de nieuwe Stadsschouwburg wegens verkommering van het gebouw.

Receptie:

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 27 april 1993: “Terug in Bourlaschouwburg met versleten totaalspektakel” “Vijf acteurs brengen deze dialogen, gekleed in zwart, gezeten op krukjes, op een rij rechts van het podium. Mooie stemmen, sobere aanpak: was het zo maar gebleven over de hele lijn, denk je achteraf.”

Filip Decruynaere in **Het Volk** van 26 april 1993: “Niets zo pijnlijk als kitsch die kunst wil zijn” “Beschamend spektakel van KNS-RaamTeater in Bourla” “Alle goede bedoelingen ten spijt is Leven en dood van het water een hopeloos voorbijgestreefd, saai, nietszeggende kitscherig allegaartje geworden.”

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 26 april 1993: “Wat een theaterfeest had moeten worden, bleef een handig ineengestoken maar nergens bevlogen evocatie. Leven en dood van het water bleef een slag in het water”

TITEL: Loriots Dramatische Werken

OORSPRONKELIJKE TITEL: -

AUTEUR: Loriot

VERTALING: Wannes van de Velde

REGIE: An Nelissen

PREMIERE: 6 mei 1993

DECOR: Luc Daans
KOSTUUMS: Marc Cnops
BELICHTING: -
KLANK: -
MUZIEK: Luc Caeyers
VARIA: productieleiding: Dirk Meul

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Kristin Arras, Hilde Heijnen, Dirk Lavrysen, Walter Rits, Peter Strynckx, Helena Vanloon, Guy van Sande, Wim Oris, John Willaert

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

EV in **De Nieuwe Gazet** van 19 mei 1993: "Loriots dramatische werken omvat korte dramatische sketches van door Lorient raak getypeerde situaties. An Nelissen regisseert deze kleinoden in het Klein RaamTeater niet onverdienstelijk."

Lutgarde Daniëls in de **Gazet van Antwerpen** van 3 juni 1993: "Op de regiestoel zit voor de eerste maal An Nelissen, de enige verzachtende omstandigheden die we voor deze middelmatige productie –met enkele hoogten en vooral veel laagten- willen inroepen."

WSB in Het Nieuwsblad van 11 mei 1993: "Wie een avondje pretentieloos en ontspannend theater met enige diepgang maar zonder doordrammerig gemoraliseer verwacht, komt zeker aan zijn trekken."

Filip Decruynaere in **Het Volk** van 10 mei 1993: "De humor van Lorient werkt direct. Wannes van de Velde heeft zijn vertaling bovendien gekruid met hier en daar een dialectisme, wat nog altijd aanstekelijk blijkt te werken. Groot, goed, mooi of interessant theater is het allemaal zeker niet te noemen, maar wie er eens een avondje uit wil met pretenteloze humor zonder meer, zal zich beslist amuseren."

Linda Berghmans in **De Standaard** van 11 mei 1993: "Het RaamTeater sluit dit seizoen af met een verrassend leuke en luchtige komedie. De stevige en zorgvuldige regie van An Nelissen leverde knappe beelden en vlotte scenewisselingen, met oog voor de snedige dialogen en de juiste timing. Een genietbare komedie voor een breed publiek."

TITEL: Dansen op Lughnasa

OORSPRONKELIJKE TITEL: Dancing at Lughnasa

AUTEUR: Brian Friel

VERTALING: Walter Van den Broeck

Vertaling liedjes: Wannes van de Velde

REGIE: Martin van Zundert

PREMIERE: 22 mei 1993

DECOR: John Bogaerts
KOSTUUMS: John Bogaerts
BELICHTING: Jaak van de Velde
KLANK: -
MUZIEK: -
VARIA: choreografie: Jos Brabants
Productieleiding: Dirk Meul

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Denise Zimmermann, Peggy de Landtsheer, Christel van Schoonwinkel, Camilia Blereau, Anneleen Cooreman, Karel Vingerhoets, Marc Janssens, Eric Kerremans

NOOT: Stadsschouwburg

Receptie:

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 26 mei 1993: "Met de KNS-voorstellingen is het een beetje als met de radio. Mooie muziek, gevoelig en met tempo, maken de vijf zussen. Helaas treden nogal vaak storingen op."

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 25 mei 1993: "Het stuk van de Noordierse auteur Brian Friel, sterke acteerprestaties en een sobere maar efficiënte regie van Martin van Zundert resulteerden in een degelijke voorstelling die in de smaak viel van het premièrepubliek."

Linda Berghmans in **De Standaard** van 24 mei 1993: "Ensemble KNS-Raamteater haalt hoog niveau in Dansen op Lughnasa. Een mooi palet van vrouwenrollen, die het Ensemble KNS-Raamteater met professionele degelijkheid invult."

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 27 mei 1993: "Waardig afscheid van Ensemble aan Antwerpse Stadsschouwburg."

Monique La Roche in **De Morgen** van 4 juni 1993: "Met Dansen op Lughnasa van de Ier Brian Friel heeft de KNS eindelijk weer een mooie productie afgeleverd, die blaakt van de inzet en de speelvreugde."

SEIZOEN 1993-94:

TITEL: A Shayna Maidel, 'n mooi meisje (reprise)

TITEL: De tuinman van de Koning (reprise)

TITEL: Franky en Johnny au Claire de Lune (reprise)

TITEL: Siberië (reprise)

TITEL: De Spaanse hoer

OORSPRONKELIJKE TITEL: De Spaanse hoer

AUTEUR: Hugo Claus

VERTALING: -

REGIE: Mark Willems

PREMIEREDATUM: 10 september 1993

DECOR: Steven Demets

KOSTUUMS: Mimi Peetermans

BELICHTING: Jaak van de Velde

KLANK: Roel Ghesquière

MUZIEK: Roel Ghesquière

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Julienne de Bruyn, Camilia Blereau, Lieve Cornelis, Marijke Hofkens, Robert de la Haye, Bert Cosemans, John Willaert, Christel van Schoonwinkel, Kristin Arras, Anne Somers, Dirk Lavrysen

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 21 september 1993: " 'Spaanse hoer' weinig opwindend" "Deze Celestina, op de rand van (h)oervervelend zal zeker geen ophef maken in de annalen van het RaamTeater."

Filip Decruynaere in **Het Volk** van 20 september 1993: "Een Spaanse hoer zonder erotische spanning" "Het gegeven en de tekst zijn ronduit schitterend, maar de regie van Mark Willems kan niet bevredigen. Fletse en vooral zeer voorspelbare acteerprestaties."

E.V. in **De Nieuwe Gazet** van 18 september 1993: "De Spaanse hoer glijdt uit" "La Celestina is een monument uit de Spaanse literatuur, het RaamTeater houdt er weinig van over. Celestina wordt niet onverdienstelijk gespeeld door Julienne de Bruyn, maar ze krijgt in het RaamTeater de anderen niet mee."

W.S.B. in **Het Nieuwsblad** van 13 september 1993: "Een Spaanse hoer zonder ziel" "Regisseur Mark Willems slaagde er niet in om de felle dramatiek, vaak gekruid met rauwe humor, in een aanvaardbare vorm te gieten. Resultaat is een zielloze vertoning die zich moeizaam naar het einde sleept."

Wim Van Gansbeke in **De Morgen** van 14 september 1993: "Een waterige ode aan de wellust" "Het acteren verzandt in typespel en klein realisme of het staat stijf van de ongeloofwaardige pathetiek;"

TITEL: Koning Lear

OORSPRONKELIJKE TITEL: King Lear

AUTEUR: William Shakespeare

VERTALING: Hugo Claus

REGIE: Walter Tillemans

PREMIEREDATUM: 18 september 1993

DECOR: John Bogaerts

KOSTUUMS: John Bogaerts

BELICHTING: Jaak van de Velde

KLANK: -

MUZIEK: Luc Caeyers

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Frank Aendenboom, Denise Zimmerman, Peggy de Landtsheer, An Nelissen, Hans de Munter, Martin Gyselinck, Roger van Kerpel, Walter Rits, Herbert Flack, Marc Janssens, Hans van Cauwenberghe, Eric Kerremans, Hans de Munter, Peter Stryncks, Chris Cauwenberghs

NOOT: Bourla Schouwburg

Receptie:

Filip Decruynaere in **Het Volk** van 22 september 1993: "Walter Tillemans die de jongste maanden en zelfs jaren steeds meer kritiek te slikken kreeg, achtte de tijd rijp voor een gezonde revanche. En al is deze Lear bij lange na niet perfect, Tillemans bewijst eindelijk nog eens dat hij wel degelijk een publiek kan boeien. (...) Frank Aendenboom kwijt zich perfect van zijn rol als Lear. Ook andere spelers laten zich van hun beste kant zien."

Linda Berghmans in **De Standaard** van 20 september 1993: King Lear door Ensemble KNS-RaamTeater zinloos toneel" "Alle theaterclichés van de voorbije twintig jaar samen"

EV in De Nieuwe Gazet van 22 september 1993: "KNS bespeelt Bourla: ook de acteurs gerestaureerd"

Wim van Gansbeke in **De Morgen** van 22 september 1993: "Ensemble KNS-RaamTeater ridiculiseert Koning Lear"

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 29 september 1993: "Ondanks de beste vooraarden Koning Lear toch niet je dat in Bourla" "Voor de vertaling kon Walter Tillemans rekenen op zijn favoriete schrijver Hugo Claus, en voor de vertolking op zijn dito-acteur Frank Aendenboom. En toch vertoonde de bomvolle premièrezaal niet de minste neiging om uit haar voegen te barsten van enthousiasme. Daarvoor had Lear na vier uur het publiek té murw gekregen."

TITEL: De Braderij

OORSPRONKELIJKE TITEL: De Braderij

AUTEUR: Jan Christiaens en Herman Fabri

VERTALING: -

REGIE: Herman Fabri

Assistentie Gitt Bolsens

PREMIEREDATUM: 4 december 1993

DECOR: John Bogaerts

KOSTUUMS: John Bogaerts

BELICHTING: Walter Tillemans

KLANK: -

MUZIEK: Jo Braet en Pol de Becker

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S):

Bernard Verheyden, Denise Zimmermann, Peter Strynckx, Peggy de Landtsheer, Irina Kaya / Marial van Staeynen, Chris Cauwenberghs, Julienne de Bruyn, Dirk Lavrysen, Marc Janssen, Marijke Hofkens, Leo Madder, Hans van Cauwenberghe, Myriam Mulder, Anke Helsen, Nezha Attaf, Karim Elouazghari / Mohamed Barich, Begga van 't Eggerzeel

NOOT: In het kader van Antwerpen 1993.

Bourla Schouwburg

Receptie:

WSB in *Het Nieuwsblad* van 14 december 1993: "Genietbare, pretentieloze 'Braderij' in Bourla" "Niet dadelijk het grote werk, maar wel een goed opgebouwde productie, die voldoende elementen bevat om een breed publiek te boeien."

Ingrid Vander Veken in *De Nieuwe Gazet* van 6 december 1993: "Publiek best in zijn nopjes met 'Braderij' van Christiaens en Fabri." "Het is amusement dat toch iets dieper graaft, en hopelijk aan het denken zet."

Filip Decruynaere in *Het Volk* van 7 december 1993: "De Braderij: de keerzijde van Antwerpen '93. Het stuk speelt zich af in de achterbuurten van Antwerpen anno 1993. De tekst de acteerprestaties, het decor de regie: het zit allemaal goed in elkaar, het draait vlot rond, er is met vakkennis aan gewerkt."

Lili Lebeau in de *Gazet van Antwerpen* van 9 december 1993: "Ontwapenende boodschap van verdraagzaamheid" "Dat Christiaens voor de Antwerpse volksmens een warm plekje bewaart heeft hij meermaals bewezen. In dit volksstuk wordt niet gehekeld, betutteld of veroordeeld."

Linda Berghmans in *De Standaard* van 9 december 1993: "Braderij als vuist tegen de maatschappij" "De KNS-acteurs zijn in dit volksstuk duidelijk in hun nopjes. De voorstelling heeft vaart. Wellicht zal 'De Braderij' bij een groot deel van het Antwerpse publiek in de smaak vallen."

LR in *De Morgen* van 27 december 1993: "De Braderij hoort thuis in de categorie volkstoneel. Het haalt echter nooit het niveau van 'De Parochie van Miserie' of 'De Minerva' en hangt aaneen van de clichés. Wij vonden het een beetje flauwe kost, in tegenstelling tot de meerderheid van de toeschouwers die de voorstelling best naar haar zin vond."

TITEL: Oleanna

OORSPRONKELIJKE TITEL: Oleanna

AUTEUR: David Mamet

VERTALING: Walter van den Broeck

REGIE: Léonil McCormick

Assistentie: Wim Lenaerts en Gitt Bolsens

PREMIEREDATUM: 13 januari 1994

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Marc Cnops

BELICHTING: Marc Cnops

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Hilde Heijnen, Eric Kerremans

NOOT: Klein RaamTeater

Bij wederopvoering in juni speelde Christel van Schoonwinkel de studente in plaats van Hilde Heijnen.

Receptie:

Linda Berghmans in **De Standaard** van 17 januari 1994: "Oleanna is een ijzersterk en boeiend stuk."

Filip Decruynaere in **Het Volk** van 17 januari 1994: "Boeiend stuk met prachtige prestaties van Hilde Heijnen en Eric Kerremans. Regisseur Léonil McCormick houdt het scènebeeld en de regie vrij eenvoudig, zodat alle aandacht naar de tekst en het thema en naar de twee acteurs kan gaan."

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 21 januari 1994: "Léonil McCormick leidt met feeling het acterende duo. Achteraf wordt in de foyer nog heftig partij gekozen (...) en dat is nu net de bedoeling van Mamet, die het theater liefst ziet als een openbaar forum."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 19 januari 1994: "Hilde Heijnen vertolkt de studente prachtig met een veelzijdigheid waarmee je alle kanten uitkan: ontroerend, irritant, weerloos, geslepen."

Wim van Gansbeke in **De Morgen** van 20 januari 1994: "Regisseur Léonil McCormick hanteert een voorspelbaar Amerikaans filmrealisme dat hij de acteurs bovendien al te nadrukkelijk laat uitspelen."

L.R. in **Het Nieuwsblad** van 20 januari 1994: "intrigerend"

TITEL: De ingebeelde zieke

OORSPRONKELIJKE TITEL: La malade imaginaire

AUTEUR: Molière

VERTALING: Hughues C. Pernath en Walter Tillemans

REGIE: Walter Tillemans

Assistentie: Frank Carpentier

PREMIERE: 5 februari 1994

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Mimi Peetermans

BELICHTING: Jaak van de Velde

KLANK: -

MUZIEK: Jan Leyers

VARIA: zangadvies: Guy Verhelst, choreografie: Jos Brabants

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Walter Rits, Denise Zimmermann, Christel van Schoonwinkel, An Nelissen, Liesbet Persijn / Anna Rits, Herbert Flack, Bert Cosemans, Max Schnur, Chris Cauwenberghs, Bernard Verheyden, Peter Strynckx, Martin Gyselincx

NOOT: Bourla Scouwburg

Receptie:

Geen pers in RaamTeater, noch AMVC

TITEL: De dood en het meisje

OORSPRONKELIJKE TITEL: La muerta y la doncella

AUTEUR: Ariel Dorfman

VERTALING: Fernand Auwera

REGIE: Adrian Brine

PREMIERE: 18 februari 1994

DECOR: John Bogaerts
KOSTUUMS: John Bogaerts
BELICHTING: Guy Defosse
KLANK: -
MUZIEK: -
VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Peggy de Landtsheer, Frank Aendenboom, Roger van Kerpel

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Wim van Gansbeke in **De Morgen** van 25 februari 1994: "Hoe een stuk van zijn waarheid wordt beroofd" "Het stuk wordt ouderwets, gekunsteld en onwaarachtig geënceneerd. Zonder poespas, dat wel, maar ook zonder toegevoegde waarde die het tot spreken brengt."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 25 februari 1994: "Opvallend zijn de aandacht voor de psychologie van de personages, het vaak mooi aansluiten of in elkaar overlopen van replieken, de sfeerschepping door de belichting. Maar zoals wel vaker met onderwerpen, die zo vreselijk zijn, zou de Dood en het Meisje aan kracht winnen door meer terughoudendheid. De sterkste momenten zijn niet diegene die het sterkste lijken, omdat de stemmen luid en de bewegingen groot zijn. Het zijn de momenten waarop een stilte of een aarzeling duidelijk maken welk gevecht er binnen in de personages plaatsvindt."

Filip Decruynaere in **Het Volk** van 21 februari 1994: "Het stuk van Dorfman is sterk, mooi opgebouwd en spannend tot de laatste minuut. Regisseur Adrian Brine heeft er dan ook goed aan gedaan er zo weinig mogelijk aan toe te voegen. Zijn regie is rechtlijnig, strak en zonder poespas."

Linda Berghmans in **De Standaard** van 21 februari 1994: "Raamteater haalt de spanning uit 'De Dood en het Meisje', want die ontbreekt."

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 1 maart 1994: "Regisseur Adrian Brine creëert voor dit kat en muisspel de exacte sfeer en ontwikkelt een evenwichtige escalatie van de passies."

TITEL: De Getuige

OORSPRONKELIJKE TITEL: De Getuige

AUTEUR: Knarf van Pellecom

VERTALING: -

REGIE: Eric Kerremans

PREMIERE: 10 maart 1994

DECOR: John Bogaerts
KOSTUUMS: John Bogaerts
BELICHTING: John Bogaerts, Bruno Bressanutti en Eric Kerremans
KLANK: -
MUZIEK: Alain van Zeveren
VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Nicole Persy, Robert de la Haye, Dirk Lavrysen

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 28 maart 1994: "Met 'De Getuige' heeft Ensemble KNS-Raamteater zich mispakt aan een veelbelovend gegeven met te weinig substantie. Gelukkig kon vakmanschap van regie en acteurs dit gemis nog voor een groot deel camoufleren."

Linda Berghmans in **De Standaard** van 16 maart 1994: "Regie en acteurs redden 'De Getuige' (...) het zijn de acteurs en de vakkundige regie van Eric Kerremans die de mankementen van het stuk draaglijk maken."

In **De Nieuwe Gazet** van 30 maart 1994: "De Getuige gaat onderuit"

TITEL: De Drie Zusters

OORSPRONKELIJKE TITEL: (Russisch)

AUTEUR: Anton Tsjechov

VERTALING: Robert de la Haye, Marina Deweer en Walter Tillemans

REGIE: Karl Georg Kayzer

Assistentie: Gitt Bolsens

PREMIERE: 16 april 1994

DECOR: John Bogaerts

KOSTUUMS: John Bogaerts

BELICHTING: Jeroen Visser

KLANK: -

MUZIKALE LEIDING: Hans van Cauwenberghe

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Roger van Kerpel, Camilia Blereau, Denise Zimmermann, An Nelissen, Christel van Schoonwinkel, Martin Gyselincx, Herbert Flack, Hans van Cauwenberghe, Robert de la Haye, Marc Janssen, John Willaert, Perter Strynckx, Jo Coppens, Jenny Tanghe, Gerryan Douven, Karen Peeters, Mike Smeulders

NOOT: Bourla Schouwburg

Receptie:

Filip Decruynaere in **Het Volk** van 18 april 1994: "Drie zusters met veel vaart in Bourla" "Deze versie in een regie van Karl Georg Kayser is, op enkele slordigheden na, een sterke voorstelling. Vooral de toonzetting, voortdurend twijfelend tussen drama en komedie is erg geslaagd."

MCV in **Het Nieuwsblad** van 20 april 1994: "Weemoedige Tsjechov sluit KNS-seizoen af" "Ondanks de geslaagde regie van Karl Georg Kayser en de puike acteerprestaties kon de voorstelling het publiek niet echt bekoren. De voorbijgestreefde problematiek en het trage ritme maakten dat de verveling, die de personages het hele stuk door kwelt, ook oversloeg op de toeschouwers."

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 20 april 1994: "Drie zusters gaan uit de bol"

Wim van Gansbeke in **De Morgen** van 21 april 1994: "Ensemble KNS-RaamTeater 'doet' Tsjechovs Drie Zusters" "Wat weerhield mij ervan weg te lopen tijdens de pauze? Ik denk de verrassende en verbijsterde ontdekking dat ik naar cabaret aan het kijken was. Na twee uur eerste deel had ik het gevoel dat ik al dubbel zo lang in de schouwburg zat. Maar ik bleef."

TITEL: Andermans geld

OORSPRONKELIJKE TITEL: Other people's money

AUTEUR: Jerry Sterner

VERTALING: Paul Goris

REGIE: Leo Madder

PREMIERE: 22 april 1994

DECOR: Marc Cnops
KOSTUUMS: Marc Cnops
BELICHTING: Marc Cnops
KLANK: -
MUZIEK: René Vanhove
VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Hubert Damen, Martin van Zundert, Julienne de Bruyn,
Walter Rits, Katelijne Verbeke

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Filip Decruynaere in **Het Volk** van 24 april 1994: "acteerprestaties zijn matig tot zwak"

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 11 mei 1994: "Een tussendoortje dat qua inhoud en vertolking best te verteren valt."

B.V. in **De Nieuwe Gazet** van 6 mei 1994: "Wie eerst de film zag houdt het hart vast, maar regisseur Leo Madder en zijn decorateur Marc Cnops vertaalden de flitsende decorwisselingen naar een zeer aanvaardbare suggestie."

Linda Berghmans in **De Standaard** van 27 april 1994: "De sleutel van het succes ligt niet alleen in de grappige uitwerking door de auteur, maar vooral in de stevige regie van Leo Madder en in de schitterende vertolking."

SEIZOEN 1994-95:

TITEL: De tuinman van de Koning (reprise)

TITEL: Oleanna (reprise)

TITEL: De Schommel

OORSPRONKELIJKE TITEL: Games in the backyard

AUTEUR: Edna Mazya (bewerking: Walter Tillemans en Bert Hellemans)

VERTALING: Daniel Bugel

REGIE: Oded Kotler

Assistentie: Gitt Bolsens

PREMIERE: 2 september 1994

DECOR: Ben Pinchas

KOSTUUMS: John Bogaerts

BELICHTING: Yehiel Orgal

KLANK: Gitt Bolsens

MUZIEK: Peter Verberckmoes

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Robert de la Haye, Peter Michel, Hans Van
Cauwenberghe, Bart Voet, Christel Van Schoonwinkel

NOOT: RaamTeater aan de Schelde. Voor de gelegenheid werd dit stuk gespeeld in een loods aan de Scheldekaai in Antwerpen.

Receptie:

Geert Sels in *De Morgen* van 17 september 1994: "De schommel, hoe sluitend ook het onderwerp, is zelden meeslepend theater en nodigt nauwelijks uit tot stellingname. Vergelijk het met een brave zaterdagavondfilm. Die stoelt ook vaak op waar gebeurde feiten."

Lili Lebeau in de *Gazet van Antwerpen* van 6 september 1994: "Juiste regie in themastuk over verkrachting" "Nauwelijks van het KNS-juk bevrijd ontplooit directeur Walter Tillemans al volop een nieuw initiatief met zijn RaamTeater. In een Scheldehangar presenteert hij 'De Schommel' in een regie van Oded Kotler. Boeiend theater dank zij het originele procédé, de overtuigende vertolking van Christel van Schoonwinkel en Robert de la Haye en vooral de geïnspireerde regie van Oded Kotler."

Ingrid Vander Veken in *De Nieuwe Gazet* van 9 september 1994: "Raamtheater brengt beklijvende voorstelling van De Schommel" "Verbluffende Christel van Schoonwinkel"

KLR in *Het Nieuwsblad* van 10 september 1994: "Sterke 'Schommel' in het RaamTeater" "De aparte ruimte geeft een extra dimensie aan het ophefmakende stuk. Het publiek dat de première bijwoonde reageerde enthousiast. Terecht, want de combinatie van de theatraal goed opgebouwde intrige en de ijzersterke acteerprestaties werkt perfect."

TITEL: Amanda en de widowmaker

OORSPRONKELIJKE TITEL: Amanda en de widowmaker

AUTEUR: Walter van den Broeck

VERTALING: -

REGIE: Walter Tillemans

Assistentie: Katri Vereecken

PREMIERE: 15 september 1994

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Marc Cnops
BELICHTING: Walter Tillemans en Marc Cnops
KLANK: -
MUZIEK: -
VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Nora Tilley

NOOT: Klein RaamTeater
Adaptatie van de novelle van Walter van den Broeck.

Receptie:

Linda Berghmans in **De Standaard** van 20 september 1994: "Novelle Amanda krijgt kunstmatige enscenering" "Regisseur Walter Tillemans bedient zich jammer genoeg niet ten volle van de mogelijkheden die het stuk biedt. Misschien had de novelle wat meer aanpassing aan het theater kunnen gebruiken."

M.C.V. in **Het Nieuwsblad** van 27 september 1994: "Als toeschouwer raak je zelden ontroerd. Je luistert naar de mooie tekst, je glimlacht bij de spitse uitspraken. Het blijft echter allemaal een beetje afstandelijk."

R.C. in **De Morgen** van 19 september 1994: "Nora Tilley en de wakkere commentaar van slaper Antonis" (bij première viel Antonis in slaap op de eerste rij)

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 26 september 1994: "Nora Tilley gaf niet op" (Nora Tilley werd tijdens de voorstelling onwel, maar speelde toch het stuk af, dit werd door het publiek onthaald op een staande ovatie)

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 16 september 1994: "Wraakgodin in trouwjurk"

Filip Decruynaere in **Het Volk** van 19 september 1994: "Het pure plezier van een prachtig verhaal" "De verwachtingen waren hoog, en ze werden ingelost" "Nora Tilley is geknipt voor deze rol"

TITEL: De Lintjes van Mr Schutz

OORSPRONKELIJKE TITEL: Les palmes de Mr. Schutz

AUTEUR: Jean-Noel Fenwick

VERTALING: Walter Tillemans

REGIE: Walter Tillemans

Assistentie: Katri Vereecken en Ils Ooms

PREMIERE: 29 september 1994

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Marc Cnops

BELICHTING: Marc Cnops en Walter Tillemans

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: wetenschappelijke assistentie: Wim Offeciers, Leo Roet en Prof. Karel van Kamp

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Eric Kerremans, Julienne De Bruyn, John Willaert, Dirk Lavrysen, An Nelissen, Roger van Kerpel

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Gespeeld in het kader van de Vlaamse wetenschapsweek (24-29 oktober 1994).

Receptie:

Linda Berghmans in **De Standaard** van 15 oktober 1994: "De lintjes van Mr. Schutz in enscenering van het Raamteater is een duidelijke, eenvoudige en tamelijk genietbare voorstelling.

Het decor van Marc Cnops is overrompend (...) alles werd feilloos nageemaakt, en alles wérkt in het laboratorium.”

Monique La Roche in **De Morgen** van 24 oktober 1994: “Raamteater serveert licht verteerbare kost.”

Filip Decruynaere in **Het Volk** van 5 oktober 1994: “Wetenschap als Franse komedie” “Wie zin heeft in een avond pretentieloos amusement, mag deze voorstelling zeker niet missen.”

TITEL: De Grieken

OORSPRONKELIJKE TITEL: -

AUTEUR: Oded Kotler (naar Aeschylus, Euripides en Sophocles)

VERTALING: Stefan Van Den Broeck en Walter Tillemans

REGIE: Oded Kotler

PREMIERE: 6 januari 1995

DECOR: John Bogaerts

KOSTUUMS: John Bogaerts

BELICHTING: Yehiel Orgal

KLANK: -

MUZIEK: Wannes Van De Velde

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Eric Kerremans, An Nelissen, Dirk Lavrysen, Sophie Onghena, Jim Arkels / Nils Verbeeck / Arne Van Brabant / Dries Jacobs, Hans Van Cauwenberghe, Roger Van Kerpel, John Willaert, Christel Van Schoonwinkel, Julienne De Bruyn, Anneleen Cooreman

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 13 januari 1995: “Dynastie en de Golfoorlog” “Mooi oogt de productie wel in een decor van John Bogaerts. (...) De Grieken is een verhaal van vandaag, zoveel maakt deze voorstelling wel duidelijk.”

Lili Lebeau in de **Gazet van Antwerpen** van 10 januari 1995: “Wispelturige Grieken in het RaamTeater” “Met deze Grieken krijg je wel de intrige, maar mis je de lyrische taal en louterende kracht van de treurspeldichters.”

Linda Berghmans in **De Standaard** van 10 januari 1995: “Grieken spelen hoofdrol in soap-opera” “De bewerking van het Raamtheater toont weinig gevoeligheid voor her oorspronkelijke werk. De bewerking spitst zich toe op uiterlijkheden en op de verhaallijn, waardoor de gebeurtenissen zich onvouwen als in de eerste de beste soapserie.”

Bruno Koninckx in **De Morgen** van 13 januari 1995: “Waarom moet dit telkens opnieuw verteld worden?” “Er is overduidelijk voor een schijnbaar moderne, geactualiseerde encensering gekozen. (...) Wat overblijft is een weliswaar niet echt vervelende theater-avond, maar waarom dit verhaal opnieuw verteld moet worden, wordt niet echt duidelijk.”

TITEL: Hedda Gabler

OORSPRONKELIJKE TITEL: Hedda Gabler

AUTEUR: Henrik Ibsen

VERTALING: uit het Engels en bewerkeing: Walter Tillemans

REGIE: Walter Tillemans

Assistentie: Gitt Bolsens

PREMIERE: 5 mei 1995

DECOR: Marc Cnops
KOSTUUMS: Marc Cnops
BELICHTING: Yehiel Orgal
KLANK: -
MUZIEK: -
VARIA: advies: Emiel Willekens

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Anneleen Cooreman, An Nelissen, John Willaert,
Julienne de Bruyn, Eric Kerremans, Joanna Baeyens

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Linda Berghmans in **De Standaard** van 16 mei 1995: "Raamtheater speelt intengere en heldere Hedda Gabler" "In een zorgvuldige encensering en met veel aandacht voor het psychologisch detail bewijst het Raamtheater dat Henrik Ibsens fin de siècle drama ook bij deze eeuwwisseling nog niets van zijn waarde verloren heeft. Anneleen Cooreman speelt de rol prachtig. Het grote pluspunt van de voorstelling is dat regisseur Walter Tillemans de schaarse humor heeft weten om te buigen tot bitter sarcasme, zodat hij ver uit de buurt blijft van een loodzwaar huiskamerdrama." Filip Decruynaere in **Het Volk** van mei 1995: "Fletse Hedda Gabler in Raamtheater" "Hedda Gabler van Ibsen is al meer dan honderd jaar oud, maar heeft nog niets van zijn kracht ingeboet (...) toch bleef het publiek enigszins op zijn honger." Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van mei 1995: "Walter Tillemans vertelt het verhaal, en laat aan het slot de pistolen knallen, zoals dat hoort." M.C.V. in **Het Nieuwsblad** van 9 juni 1995: "Klassieker Hedda Gabler van Henrik Ibsen: een staaltje toneel van de boverste plank op 't Zuid."

SEIZOEN 1995-96:

TITEL: De lintjes van meneer Schutz (reprise)

TITEL: De schommel (reprise)

TITEL: Kunst

OORSPRONKELIJKE TITEL: Art

AUTEUR: Yasmina Reza

VERTALING: Walter Tillemans

REGIE: Tom Van Bauwel

PREMIERE: 31 augustus 1995

DECOR: Saskia Louwaard

KOSTUUMS: Saskia Louwaard

BELICHTING: Luc Daans

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Hans Van Cauwenberghe, Robert de la Haye, Carl Ridders

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

Ingrid Vander Veken in ***De Nieuwe Gazet*** van 22 september 1995: "Zo'n hilarisch, intelligente en toch heel menselijke komedie is een snoepje."

Linda Berghmans in ***De Standaard*** van 6 september 1995: "Het drietal Robert de la Haye, Carl Ridders en Hans van Cauwenberghe zorgt voor een gave vertolking. 'Kunst' is fris en levendig, humoristisch en vertederend tot op het einde."

Receptie 1997:

KvdB in ***De Morgen*** van 16 januari 1997: "Succesvol regiedebuut van Tom van Bauwel. De productie werd door de kritiek zeer lovend ontvangen. Zowel de vertaling, de regie als het acteerwerk kregen een pluim. Raamteater herneemt bekroonde productie Kunst."

TITEL: Scrooge

OORSPRONKELIJKE TITEL: A Christmas Carol

AUTEUR: Charles Dickens (bewerking: Patrick Stewart)

VERTALING: Walter Tillemans en Helmert Staepels

REGIE: Walter Tillemans

Assistentie: Gitt Bolsens

PREMIERE: 16 november 1995

DECOR: Luc Daans en Walter Tillemans

KOSTUUMS: -

BELICHTING: Yehiel Orgal

KLANK: Marianne Bolsens

MUZIEK: Oscar Dirk Bohnen

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Luc Philips

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

G.S.E in **De Morgen** van 20 november 1995: "Luc Philips neemt niet alleen de rol van de chagrijnige vrek Scrooge voor zijn rekening, maar ook die van de andere personages, en dat zijn er al snel een tiental. Philips springt hier klassiek mee om: alle figuren krijgen een eigen aksent en mimiek mee, emoties veruiterlijkt hij in zorgvuldig gekozen poses en gebaren."

Filip Decruynaere in **Het Volk** van 20 november 1995: "Tussen die getuigen uit het verleden waart Luc Philips als verteller. Maar Philips vertelt niet alleen, hij speelt ook alle personages. En hij doet dat meesterlijk: gedreven, met gevoel voor humor en nuance."

Linda Berghmans in **De Standaard** van 22 november 1995: "Scrooge is een moralistische maar lichtvoetige vertelling met breekbare, gevoelige momenten, vol sentiment en nostalgie."

Kris Lecomte in **Het Nieuwsblad** van 20 november 1995: "Philips weet het volk te boeien. Knap hoe hij met een klein gebaar, een subtiele gelaatsuitdrukking en een knipoog naar het publiek zijn personage gestalte geeft."

TITEL: Heiligdom

OORSPRONKELIJKE TITEL: Sanctuary

AUTEUR: David Williamson

VERTALING: Paul Goris

REGIE: Walter Tillemans

Assistentie: Katri Vereecken

PREMIERE: 12 januari 1996

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: -

BELICHTING: Walter Tillemans en Marc Cnops

KLANK: Roel Ghesquiere en Bruno Bressanutti

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Frank Aendenboom, Hans Van Cauwenberghe

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Walter Tillemans coacht zijn acteurs in het ziekenhuis waar hij nog bedlegerig is na een hartstilstand.

Receptie:

Marijke Hoflack in de **Gazet van Antwerpen** van januari 1996: "Raamteater imponeert met Heiligdom"

Linda Berghmans in **De Standaard** van 19 januari 1996: "Heerlijk Heiligdom in het Raamteater" "Aendenboom speelt rustig, maar toch expliciet en met een heldere dictie en frazering. Binnen het prachtig kader van het Raamteater op 't Zuid heeft Marc Cnops een eenvoudig en stijlvol decor ontworpen."

Filip Decruynaere in **Het Volk** van 23 januari 1996: "Regisseur Walter Tillemans heeft gekozen voor direct theater zonder poespas. De twee klasse acteurs zijn aan elkaar gewaagd en drijven de spanning ten spits."

Geert Sels in **De Morgen** van januari 1996: "Het plot van 'Heiligdom' is amper geloofwaardig, de vertolking is dat nog iets minder en de totale encenering is dat hoegenaamd niet."

TITEL: De Leraar of een schaduw op het bord

OORSPRONKELIJKE TITEL: L'enseigneur ou une ombre au tableau

AUTEUR: Jean-Pierre Dopagne

VERTALING: Bart Vonck

REGIE: Julienne De Bruyn

Assistentie: Gitt Bolsens

PREMIERE: 25 januari 1996

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: -

BELICHTING: Marc Cnops

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Roger Van Kerpel

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

Peter Anthonissen in **De Morgen** van 19 februari 1996: "Boeiende en herkenbare monoloog bij RaamTeater"

Marijke Hofmans in de **Gazet van Antwerpen** van 27 januari 1996: "Met ironie en gedoseerde emotie werkt Van Kerpel zich door dit subtiel gelaagde stuk, uit het Frans vertaald door Bart Vonck en geregisseerd door Julienne De Bruyn."

TITEL: Om nooit te vergeten

OORSPRONKELIJKE TITEL: Time of my life

AUTEUR: Alan Ayckbourn

VERTALING: Paul Goris

REGIE: Adrian Brine

PREMIERE: 22 maart 1996

DECOR: John Otto

KOSTUUMS: John Otto

BELICHTING: Guy Defossez

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: pruiken: Pilou

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Roger Van Kerpel, Dirk Lavrysen, Eric Kerremans, Brecht Callewaert, Julienne De Bruyn, Christel Van Schoonwinkel, An Nelissen

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Marijke Hoflack in de **Gazet van Antwerpen** van 25 maart 1996: "Raamteater speelt ongelijke Ayckbourn" "Het stuk blijft niet de hele tijd boeien. Heel sterk is Roger van Kerpel."

Linda Berghmans in **De Standaard** van 30 maart 1996: "Ayckbourn volgens het boekje" "Om nooit te vergeten is een vermakelijke komedie, soepel gespeeld, zonder opdringerigheid. Zij treuzelt geen seconde."

Jo Geraerts in **De Streekkrant** van 12 april 1996: "Ayckbourn op zijn best in het RaamTeater"
"Met deze productie en rolbezetting mikt het gezelschap van Walter Tillemans nog een keer met succes in de roos."

TITEL: Het Kryptogram

OORSPRONKELIJKE TITEL: The Cryptogram

AUTEUR: David Mamet

VERTALING: Walter Tillemans

REGIE: Walter Tillemans

Assistentie: Gitt Bolsens

PREMIERE: 11 april 1996

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Marc Cnops

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Anke Helsen, John Willaert, David Verstraete / Sam Werth / Daniel Werth

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

Geert Sels in **De Morgen** van 29 april 1996: "RaamTeater op dool met Kryptogram" "Tot op zekere hoogte is het stuk best interessant. Irriterend is dat David Mamet zich van een doorzichtige symboliek bedient."

In de **Gazet van Antwerpen** van 15 april 1996: "Regisseur Walter Tillemans heeft met de drie acteurs genoeg troeven in handen om ze in subtiele interacties naar een climax van menselijke ellende te voeren."

Linda Berghmans in **De Standaard** van 29 april 1996: "Langdradig en melig Kryptogram van Mamet" "Volgens Walter Tillemans moet dit stuk de toeschouwer meeslepen in een intrigerende plot met verrassende wendingen, helaas heb ik daar niets van gemerkt."

SEIZOEN 1996-97:

TITEL: De Leraar (reprise)

TITEL: Kunst (reprise)

TITEL: Scrooge (reprise)

TITEL: Schuilplaats

OORSPRONKELIJKE TITEL: Retreat

AUTEUR: James Saunders

VERTALING: Paul Goris

REGIE: Julienne De Bruyn

Assistentie: Gitt Bolsens

PREMIERE: 19 september 1996

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: -

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Frank Aendenboom, Anneleen Cooreman

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

Ingrid Vander Veken in ***De Nieuwe Gazet*** van 19 september 1996: "Van sommige stukken weet je: dit is echt acteurstheater. Ze vallen of staan met de personages die daar worden neergezet. Schuilplaats van James Saunders is er zo één, en Frank Aendenboom en Anneleen Cooreman zorgen ervoor dat het staat."

Peter Anthonissen in ***De Morgen*** van 23 september 1996: "Omdat het gewicht van de tekst bij hem ligt, wordt de voorstelling gedragen door Frank Aendenboom: hij bijt zich in Harold vast voor een vertolking die op het vlak van louter tekstbeheersing beslist een prestatie genoemd kan worden (...) maar ook hier geldt dat overdaad schaadt."

Peter Haex in de ***Gazet van Antwerpen*** van 24 september 1996: "Raamteater komt niet uit Saunders" "Raamteater opende seizoen op lauwe manier"

Linda Berghmans in ***De Standaard*** van 26 september 1996: "De voorstelling van het Raamteater had wat meer humor en sarcasme kunnen gebruiken (...) de tekst laat het in ieder geval toe."

TITEL: La Locandiera

OORSPRONKELIJKE TITEL: La Locandiera

AUTEUR: Carlo Goldoni

VERTALING: Frans Denissen en Hilde Rits

REGIE: Walter Tillemans

Assistentie: Katri Vereecken

PREMIERE: 27 september 1996

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: -

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: Wannes van de Velde
VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): John Willaert, Roger Van Kerpel, Dirk Lavrysen, Eric Kerremans, An Nelissen

NOOT: RaamTeater op 't Zuid
Deze productie werd een seizoen uitgesteld.

Receptie:

Geen pers in RaamTeater noch in AMVC

TITEL: De Ideale echtgenoot
OORSPRONKELIJKE TITEL: An Ideal husband
AUTEUR: Oscar Wilde (bewerking Pierre Laville)
VERTALING: Walter Tillemans
REGIE: Walter Tillemans
Assistentie: Gitt Bolsens

PREMIERE: 28 februari 1997

DECOR: Marc Cnops
KOSTUUMS: Marc Cnops en Katri Vereecken
BELICHTING: Walter Tillemans
KLANK: -
MUZIEK: -
VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Robert de la Haye, Anneleen Cooreman, An Nelissen, Eric Kerremans, Julienne De Bruyn, Dirk Lavrysen, John Willaert, Rob Karreman

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Peter Haex in de **Gazet van Antwerpen** van 4 maart 1997: " Het RaamTeater speelde een sterke tweede helft. Jammer genoeg voel je in het eerste deel van de bewerking te weinig het vuur van Wilde's striemende humor. Gelukkig verandert dat, (...) de voorstelling wint aan snelheid en kracht. Genietbare voorstelling (...) de bewerking van Laville verhindert dat het meer is."

TITEL: Ontoereikend Adres
OORSPRONKELIJKE TITEL: Tres sull'altalena
AUTEUR: Luigi Lunari
VERTALING: Frans Denissen en Gisèle van Dongen
REGIE: An Nelissen
Assistentie: Gitt Bolsens

PREMIERE: 9 mei 1997

DECOR: Marc Cnops
KOSTUUMS: Marc Cnops en Katri Vereecken
BELICHTING: Hugo Moens
KLANK: -
MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): John Willaert, Eric Kerremans, Dirk Lavrysen, José Lanoye

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Michaël Lescroart in **De Nieuwe Gazet** van 23 mei 1997: "Het Raamtheater op 't Zuid sluit het theaterseizoen in schoonheid af. 'Ontoereikend adres' is ongetwijfeld één van de sterkste stukken die ze dit jaar brachten. Boeiend tot de laatste moment en verrassend tot de laatste seconde."

Peter Haex in de **Gazet van Antwerpen** van 14 mei 1997: "De mannen van het Raamtheater spelen de pannen van het dak in een regie van An Nelissen. 'Ontoereikend adres' is een komedie van vele lagen. In een bewust lelijk decor spelen de acteurs deze komedie met ijzige ernst. Je blijft verweesd achter. Meer dan twee uur heb je mogen genieten van splijtende dialogen, filosofische hoogstandjes en grappen, om dan uiteidelijk naar het foielelijke decor te kijken."

TITEL: Het Archimedes principe

OORSPRONKELIJKE TITEL: Het Archimedesprincipe

AUTEUR: Bob van Laerhoven

VERTALING: -

REGIE: Marc Cnops

PREMIERE: 15 mei 1997

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: -

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Hans Van Cauwenberghe, Christel Van Schoonwinkel, Robert de la Haye, Glory Kpodzo Saba

NOOT: Klein RaamTeater

Een dramatische lezing van de creatie van Bob Van Laerhoven. Aanvankelijk zou Walter Tillemans het stuk regisseren, hij heeft zich teruggetrokken waarna Marc Cnops de spelleiding op zich nam.

Receptie:

Peter Haex in de **Gazet van Antwerpen** van 27 mei 1997: "Voor de acteurs en de creatieve ploeg die gepoogd hebben om in het Klein RaamTeater een voorstelling te maken, kun je alleen respect hebben. Het Archimedesprincipe blijft alleen een aanrader voor de echte fans van Van Laerhoven."

Karl van den Broeck in **De Morgen** van 4 mei 1997: "Het turbulente theatergezelschap werd bijna twintig jaar gedomineerd door theaterreus Walter Tillemans. Nu is hij met pensioen en zijn vertrek zorgt meteen al voor hevige baren en artistieke draaikolken." "Cnops sprong in de bres bij archimedesprincipe."

SEIZOEN 1997-98:

TITEL: De Ideale echtgenoot (reprise)

TITEL: De Leraar (reprise)

TITEL: Ontoereikend adres (reprise)

TITEL: Iets Intiems en Jef en Jos

OORSPRONKELIJKE TITEL: Une chose intime / Jef

AUTEUR: Philippe Blasband

VERTALING: Walter Tillemans

REGIE: Philippe Blasband

PREMIERE: 18 september 1997

DECOR:

KOSTUUMS:

BELICHTING:

KLANK:

MUZIEK:

VARIA:

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Robert de la Haye, Christel van Schoonwinkel, Roger Van Kerpel, John Willaert

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

Peter Haex in de ***Gazet van Antwerpen*** van 23 september 1997: "Blasband scoort met Iets Intiems. Iets intiems is qua tekst zo sterk, dat je soms met schroom, soms in opperste verrukking naar de twee acteurs kijkt. Jos en Jef is een grappige tragikomedie. Roger van Kerpel en John Willaert schitteren in dit Antwerps gesproken miniatuurtje over het Belgische leven aan de zelfkant. Als deze productie de standaard wordt voor het vernieuwde RaamTeater zullen wij nog verse blikjes superlatieven moeten inslaan."

Geert Sels in ***De Standaard*** van 23 september 1997: "Christel van Schoonwinkel en Robert de la Haye hebben alles mee om deze rollen te spelen. In hun spel mis ik echter de sensualiteit van de verleiding en de gevoelens die onder hun woorden schuilgaan. Daardoor blijft deze eenacter vrij oppervlakkig en ietwat mechanisch in de uitvoering. Zo abstract Iets Intiems, zo heerlijk simpel is Jef en Jos, maar daarom nog niet minder doordacht en geconstrueerd door de schrijver. John Willaert en Roger Van Kerpel zeggen hun tekst in gekuist Antwerps, en vertellen op de appetijtelijke manier waarop men doorgaans moppen of straffe verhalen inkleedt. Daar mag je lekker onderuitgaan en genieten."

TITEL: Ritter, Dene, Voss

OORSPRONKELIJKE TITEL: Ritter, Dene, Voss

AUTEUR: Thomas Bernhard

VERTALING: Karel Hermans

REGIE: Marc Cnops

PREMIERE: 26 september 1997

DECOR: -

KOSTUUMS: -

BELICHTING: -

KLANK: -
MUZIEK: -
VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): An Nelissen, Gert Portael, Dirk Lavrysen

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Peter Haex in de **Gazet van Antwerpen** van 1 oktober 1997: "Ritter, Dene, Voss doet je maar af en toe van ontzetting rillen. Deze voorstelling is wat te ondoordacht en weegt licht. De acteurs zullen groeien in hun rol. Het stuk zal aan vaart en amusementswaarde winnen. Een prima Dirk Lavrysen."

TITEL: De Piano

OORSPRONKELIJKE TITEL: De Piano

AUTEUR: Knarf van Pellecom

VERTALING: -

REGIE: Dirk Lavrysen

Assistentie: Katri Vereecken

PREMIERE: 6 februari 1998

DECOR: Bruno Bressanutti

KOSTUUMS: Katri Vereecken

BELICHTING: Bruno Bressanutti

KLANK: -

MUZIEK: Johan Machielsens

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Christel Van Schoonwinkel , Eric Kerremans, Marc Stroobants

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Peter Haex in de **Gazet van Antwerpen** van 20 februari 1998: "De Piano is een tekst van Knarf van Pellecom, die zo kunstmatig is dat wij van plaatsvervangende schaamte door onze stoel zakten. Het probleem is dat iedereen in deze RaamTeaterproductie deze baarlijke nonsens blijkbaar ernstig neemt."

Leo Bridts in **Het Laatste Nieuws/Het Nieuwsblad** van 18 februari 1998: "Intrigerend spel op De piano: de regisseur loodst zijn acteurs op een intelligente en subtiële manier door het stuk. Wie van boeiend theater houdt, zal zich minder gechoqueerd voelen door de problematiek (=incest n.v.d.r.) die Van Pellecom in het stuk behandelt."

Peter Anthonissen in **De Morgen** van 19 februari 1998: "Auteur Knarf Van Pellecom maakt slechte beurt bij RaamTeater. Om te beginnen heeft Knarf Van Pellecom het zich inhoudelijk nodeloos moeilijk gemaakt (...) en wie van een theatertekst ook maar een klein vleugje poëzie verwacht, is bij De Piano evenmin aan het juiste adres. De acteurs rest in een weinig geïnspireerde regie van Dirk Lavrysen de ondankbare taak de zaak te redden, maar tevergeefs. Christel Van Schoonwinkel heeft zeker meer te bieden."

Geert Sels in **De Standaard** van 17 februari 1998: "Producties Skylight en De Piano zeer ongelijk van niveau" "Van Pellecom bedacht wel een bijzonder vergezochte situatie en verpakte die daarbij ook nog eens zwaar in de symboliek."

TITEL: Skylight

OORSPRONKELIJKE TITEL: Skylight

AUTEUR: David Hare

VERTALING: Paul Goris

REGIE: Julienne De Bruyn

Assistentie: Gitt Bolsens

PREMIERE: 12 februari 1998

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: -

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Frank Aendenboom, Anneleen Cooreman, Mark Thysmans

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

Peter Haex in de **Gazet van Antwerpen** van 20 februari 1998: "Bijzonder fijne theatertekst van David Hare. Frank Aendenboom staat bijna drie uur op het podium en je vervelen doe je geen moment."

Ingrid Vander Veken in **De Nieuwe Gazet** van 28 februari 1998: "Behalve een mooie love-story is Skylight van David Hare ook een inhoudelijk rijk stuk, waarin uiteenlopende overtuigingen intelligent en gewogen uit de doeken worden gedaan. Frank Aendenboom en Anneleen Cooreman verdedigen zowel hun gevoelens als hun visies met talent en overtuiging."

Geert Sels in **De Standaard** van 17 februari 1998: "Dat een degelijke speeltekst al half gewonnen is bewijst Skylight.(...) Zowel Anneleen Cooreman als Frank Aendenboom voelen zich ontspannen in hun grote rollen. Geen valse poespas, maar helder, licht en fris. Dat weet ook Mark Thysmans op te bouwen in zij kleine rol. Een nieuw elan behoort dus wel degelijk tot de mogelijkheden."

TITEL: De snelste klok van de schepping

OORSPRONKELIJKE TITEL: The fastest clock in the Universe

AUTEUR: Philip Ridley

VERTALING: Dirk Van Bastelaere

REGIE: Yves Bombay

Assistentie: Gitt Bolsens

PREMIERE: 3 april 1998

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: -

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Eric Kerremans, Dirk Lavrysen, Johan Dils, Joke Devynck, Mieke Verheyden

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Peter Haex in de **Gazet van Antwerpen** van 7 april 1998: "Een vrij tam, zelfs wat vervelend eerste deel, maar achteraf gezien is de ingehouden spelstijl met de onnatuurlijke zinswendingen begrijpelijk. Ridley heeft eerst verhaallijntjes aangedragen die in het tweede deel op een fantastische manier aan mekaar worden geknoopt. Regisseur en acteurs weten dat magische naadloos en moeiteloos te ensceneren. De snelste klok is een voorstelling die je goed doet voelen en je laat huiveren."

SH in **De Morgen** van 14 april 1998: "Bij de toeschouwer is de erg trage aanloop van het stuk de boosdoener, want inhoudelijk heeft de voorstelling voor de pauze niets te bieden dat niet op een kwartiertje duidelijk kan worden, ondanks behoorlijk acteerwerk van Eric Kerremans en, vooral Dirk Lavrysen, in de wandelgangen bekend als de John Cleese van het RaamTeater en zeker niet kwaad als de gevoelige Tak. Gelukkig komt er na de pauze wat leven in de brouwerij."

TITEL: Speed the plow

OORSPRONKELIJKE TITEL: Speed the plow

AUTEUR: David Mamet

VERTALING: Fernand Auwera (en bewerking)

REGIE: An Nelissen

Assistentie: Katri Vereecken

PREMIERE: 16 april 1998

DECOR: Rob Karreman

KOSTUUMS: Katri Vereecken

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: gevechtsadvies: Rudi Delhem

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Roger van Kerpel, John Willaert, Katrien De Becker

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

Peter Haex in de **Gazet van Antwerpen** van 22 april 1998: "Een gedreven John Willaert als Wim, Roger van Kerpel en Katrien De Becker maken in een regie van An Nelissen er een genietbare voorstelling van. Speed the plow is een heerlijk duistere komedie die meer antwoorden geeft dan er vragen zijn. Het is zonder meer de meest efficiënt gemaakte en grappigste Mamet-productie die er sinds lange tijd in België te zien was."

SEIZOEN 1998-99:

TITEL: Lessen in liefde

OORSPRONKELIJKE TITEL: L'ecole des femmes

AUTEUR: Molière

VERTALING: Walter Tillemans

REGIE: Simon Eine

Assistentie: Gitt Bolsens

PREMIERE: 18 september 1998

DECOR: Marc Cnops en Bruno Bressanutti

KOSTUUMS: Marc Cnops (uitvoering: Costhea)

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: Studio Peeters

VARIA: pruiken: Dian Vandecruys, Greetje De Gooi en Gino Beeckmans

grime: Lisette Kerseboom

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Frank Aendenboom, Christel van Schoonwinkel, Bert Cosemans, Roger Bolders, Roger van Kerpel, Anneleen Cooreman, John Willaert, Bob van der Veken, Paul Toko

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Peter Antonissen in ***De Morgen*** van september 1998: "Moet Molière op rijm en in kostuum? Een best genietbare *Lessen in Liefde* is het resultaat. Een echt verrassende of eigentijdse lezing van *Lessen in Liefde* moet je in het Antwerpse RaamTeater niet verwachten. Toch is het een ongemeen vlotte vertaling van Walter Tillemans, en ondanks de traditionele aankleding is Molière geen dode letter."

TITEL: Sons of Cain

OORSPRONKELIJKE TITEL: Sons of Cain

AUTEUR: David Williamson

VERTALING: Paul Goris

REGIE: Marc Cnops

PREMIERE: 20 november 1998

DECOR: -

KOSTUUMS: -

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Hans van Cauwenberghe, Robert de la Haye, Katrien De Becker, Tiny Bertels, Elke Roels, Roger Van Kerpel, John Willaert

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Peter Haex in de **Gazet van Antwerpen** van 9 december 1998: "In Sons of Cain legt Williamson de zwaktes van de pers bloot. Spannend theater krijg je niet te zien in het RaamTeater op 't Zuid. Sons of Cain probeert een analyse te maken over hoe dat de pers werkt. De Belgische realiteit ziet er, voor zover we dat kunnen inschatten helemaal anders uit."

Eddie Vaes in de **Nieuwe Gazet** van 16 december 1998: "Gedreven journalist trapt op zere teentjes" "Sons of Cain toont hoe de verhoudingen liggen tussen pers en maatschappij. Ongetwijfeld was dit twintig jaar geleden op het hoogtepunt van de onderzoeksjournalistiek een toonaangevend stuk. Vandaag komt het een beetje gedateerd over."

TITEL: Een opgeruimde ouwe heer

OORSPRONKELIJKE TITEL: Le vieil homme rangé

AUTEUR: Jean-Pierre Dopagne

VERTALING: Walter Tillemans

REGIE: Julienne de Bruyn

Assistentie: Katri Vereecken

PREMIERE: 14 januari 1999

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Marc Cnops

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Roger Van Kerpel, Katrien De Becker

NOOT: Klein RaamTeater

Receptie:

Peter Haex in de **Gazet van Antwerpen** van 20 januari 1999: "Oude heer kreunt in het RaamTeater" "Een opgeruimde oude heer, eigenlijk een hoorspel uit de oude doos, gaat zijn saai gangetje in het Klein RaamTeater."

Ilse Dewever in **Het Nieuwsblad** van 21 januari 1999: "Sterk acteerwerk in het Raamtheater" "Uitstekende vertolking van een korzelige oude heer. Ook Katrien De Becker speelt met veel gevoel."

TITEL: Baby Doll

OORSPRONKELIJKE TITEL: Tiger Tail

AUTEUR: Tennessee Williams

VERTALING: Robert de la Haye

REGIE: (Hans De Munter)

Assistentie: Gitt Bolsens

PREMIERE: 12 februari 1999

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: -

BELICHTING: Roel Ghesquière

KLANK: -

MUZIEK: Jackie Jones

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Sally-Jane Van Hoorenbeeck, Robert de la Haye, Roger Baum, Julienne de Bruyn, Jackie Jones, Ben Lanoye

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie:

Eddie Vaes in de **Nieuwe Gazet** van 18 februari 1999: "Het resultaat mag er zijn. Het spel van Roger Baum en Sally-Jane van Horenbeeck is aangenaam om horen en zien. De scenografie van Marc Cnops is treffend. Een behoorlijk frisse vertoning."

Peter Haex in de **Gazet van Antwerpen** van 17 februari 1999: "In het eerste deel slagen de mensen van het Raamteater er niet altijd in de concentratie hoog te houden. Het tweede deel is beduidend minder statisch, frisser, knap gemonteerd en heeft soms knappe beelden. Een beetje ongelukkig is de keuze om een Limburgs dialect te gebruiken. Het voegt niets toe, en komt de verstaanbaarheid niet ten goede.

Peter Antonissen in **De Morgen** van 17 februari 1999: "Is deze Baby-Doll het onthouden waard, dan enkel en alleen vanwege Sally-Jane van Horenbeeck in haar eerste belangrijke toneelrol."

Geert Sels in **De Standaard** van 18 februari 1999: "Voor doseren is het RaamTeater nooit beroemd geweest. Ook nu niet. De acteurs gaan voluit. Nuancering en psychologische opbouw schieten er bij in. Wat jammer is, gezien de wendingen die Baby-Doll doormaakt. De als slap-stick bedoelde cabotinage van Roger Baum is in dat opzicht een bedroevende anticlimax van het stuk."

TITEL: Design for Living

OORSPRONKELIJKE TITEL: Design for Living

AUTEUR: Noel Coward

VERTALING: Elly Lyten

REGIE: Achiel Van Malderen

Assistentie: Gitt Bolsens

PREMIERE: 16 april 1999

DECOR: Marc Cnops

KOSTUUMS: Marc Cnops

BELICHTING: -

KLANK: -

MUZIEK: -

VARIA: -

VOORNAAMSTE ACTEUR(S): Tiny Bertels, Robert de la Haye, Dirk Lavrysen, Isabel Leybaert, John Willaert, Mark Stroobants, Paul Lelo Toko

NOOT: RaamTeater op 't Zuid

Receptie: Nog niet aanwezig in het RaamTeater.

BIJLAGE II

DE BEVOORRECHTE GETUIGEN

VERANTWOORDING:

Om de getuigen aan het woord te laten werd er gevraagd aan verschillende bevoorrechte getuigen een vragenlijst in te vullen en deze terug te zenden. Van de twintig vragenlijsten die werden uitgedeeld werden er zeven teruggestuurd. Bij de keuze van de bevoorrechte getuigen speelde vooral de variëteit een rol. Er werd getracht om een zo ruim mogelijke categorie van betrokkenen aan te spreken.

VOLGENDE VRAGEN WERDEN GESTELD:

1. Vanaf wanneer was u actief bij het Raamtheater? (begin- en einddatum, functie)
2. Wat betekent het Raamtheater voor u? (vroeger, nu)
3. Hoe ziet u de positie van het Raamtheater in het Vlaamse theaterlandschap? (vroeger, nu)
4. Welke waren voor u de meest memorabele voorstellingen? (“beste” voorstellingen, “minst goede” voorstellingen)
5. Houdt u rekening met wat er in de pers verschijnt?
6. Komt dit volgens u overeen met de werkelijkheid? (Of hebt u een voorbeeld van een voorstelling die onderschat werd door de pers, of omgekeerd overschat?)
7. Hoe komt het volgens u dat het Raamtheater 20 jaar heeft standgehouden?
8. Het Raamtheater heeft steeds gepleit voor meer subsidies en een degelijk theaterbeleid. Heeft het Raamtheater (of u als acteur/medewerker) veel last ondervonden van het gebrek aan geld, en is dit niet iets waar alle theaters mee te kampen hebben?
9. Waar het Raamtheater lange tijd mee geworsteld heeft is een gepaste locatie vinden. Heeft u dit gemerkt/last van ondervonden?
10. Het Raamtheater heeft altijd getracht jonge acteurs een kans te geven, en ze samen te brengen met “gevestigde waarden”. Is dit nu nog steeds het geval volgens u?
11. Werkt dit?
12. Het RaamTeater werkt blijkbaar ook met “vaste” namen. Zo duiken veelvuldig op: Pavel Kohout, David Mamet, Walter van den Broeck, Josef Svoboda enz. Zit hier een bepaalde visie achter, of gaat het om favorieten?
13. Heeft u nog een opmerking? Commentaar?

I. Frank Aendenboom

Frank Aendenboom behoort tot één van de eigenlijke oprichters van het RaamTeater. Hoewel hij vaak als freelance met andere opdrachten bezig is, zoals televisieproducties, speelt hij nog steeds voor het RaamTeater. In het seizoen 1998-99 speelde hij nog de hoofdrol in *Lessen in Liefde*.

1. *Vanaf wanneer was u actief bij het Raamtheater?*
-naam+functie: Frank Aendenboom, acteur / lid Raad van Bestuur
-begindatum: stichting
-einddatum: heden
2. *Wat betekent het Raamtheater voor u?*
-vroeger: Het publiek werken voorstellen die niet geschikt waren om in grote ruimtes gespeeld te worden.
-vandaag: "Publieksvriendelijk" theater maken met kwaliteit als handelsmerk, met andere woorden gewoon professioneel theater.
3. *Hoe ziet u de positie van het Raamtheater in het Vlaamse theaterlandschap?*
-vroeger: publiekstheater
-vandaag: publiekstheater
4. *Welke waren voor u de meest memorabele voorstellingen?*
Als we met zekerheid zouden weten hoe we een op alle vlakken geslaagde productie moesten maken, dan zouden we geen subsidies nodig hebben.
5. *Houdt u rekening met wat er in de pers verschijnt?*
Hoegenaamd niet. De pers in Vlaanderen is een partijorgaan.
6. *Komt dit volgens u overeen met de werkelijkheid? (Of hebt u een voorbeeld van een voorstelling die onderschat werd door de pers, of omgekeerd overschat?)*
Natuurlijk niet. Partijbelangen gaan voor.
7. *Hoe komt het volgens u dat het Raamtheater 20 jaar heeft standgehouden?*
Door de vakkundigheid van Walter Tillemans en de mensen die met hem samenwerkten.
8. *Het Raamtheater heeft steeds gepleit voor meer subsidies en een degelijk theaterbeleid. Heeft het Raamtheater (of u als acteur/medewerker) veel last ondervonden van het gebrek aan geld, en is dit niet iets waar alle theaters mee te kampen hebben?*
Hoe een subsidie moet toegekend worden en waarvoor is een zeer moeilijke discussie. Volgens mij moet je het publiek subsidiëren, niet de theatermakers.
9. *Waar het Raamtheater lange tijd mee geworsteld heeft is een gepaste locatie vinden. Heeft u dit gemerkt/last van ondervonden?*
De twee locaties waar het Raamtheater nu al jaren werkt zijn uitstekende instrumenten.
10. *Het Raamtheater heeft altijd getracht jonge acteurs een kans te geven, en ze samen te brengen met "gevestigde waarden". Is dit nu nog steeds het geval volgens u?*
Een gezelschap dat zich professioneel noemt kan niet anders werken.
11. *Werkt dit?*
Natuurlijk. Waarom niet?
12. *Het RaamTeater werkt blijkbaar ook met "vaste" namen. Zo duiken veelvuldig op: Pavel Kohout, David Mamet, Walter van den Broeck, Josef Svoboda enz. Zit hier een bepaalde visie achter, of gaat het om favorieten?*

En Molière en Shakespeare en Goldoni en Arthur Miller enz. Van dik hout zaag je planken.

13. *Heeft u nog een opmerking? Commentaar?*

Het Raamtheater heeft bij het publiek de reputatie van kwaliteitstheater. Kwaliteit voor weinig geld.

II. Toon Brouwers

Toon Brouwers was één van de medestichters van het RaamTeater, en nam van 1978 tot 1984 de zakelijke leiding op zich.

1. *Vanaf wanneer was u actief bij het Raamtheater?*
-naam+functie: Toon Brouwers
-begindatum: stichting
-einddatum: tot aan de fusie met Bent
2. *Wat betekent het Raamtheater voor u?*
-vroeger: Was ik er als mede-stichter, zakelijk leider, en lid van de artistieke leiding emotioneel erg bij betrokken.
-vandaag: Ben ik veeleer een sympathiserend toeschouwer.
3. *Hoe ziet u de positie van het Raamtheater in het Vlaamse theaterlandschap?*
-vroeger: Het Raamtheater gaf een vernieuwende impuls aan het uitgemergeld theater in Antwerpen: een ander repertoire, een enthousiaste ploeg acteurs.
-vandaag: Het Raamtheater schijnt wat behoudsgezinder geworden. Het tracht de verworvenheden van het verleden te consolideren.
4. *Welke waren voor u de meest memorabele voorstellingen?*
- drie "beste" voorstellingen: Arme Cyrano, De Kontrabas, De stoel van Stanislavski
- drie "minst goede" voorstellingen: Het einde van de Wereld, De Goede Moeder (KNS-RaamTeater), Goya (KNS-RaamTeater)
5. *Houdt u rekening met wat er in de pers verschijnt?*
Elke opinie is interessant, hoezeer ze ook kan (en mag) afwijken van de eigen opinie. Ook de pers (theaterkritiek) levert een waardevolle bijdrage tot de discussie over theater. De mening van een criticus is deze van slechts één persoon.
6. *Komt dit volgens u overeen met de werkelijkheid? (Of hebt u een voorbeeld van een voorstelling die onderschat werd door de pers, of omgekeerd overschat?)*
"De Stoel van Stanislavski" werd door een aantal critici (en / of theaterwetenschappers) ongunstig onthaald, omdat zij in dit stuk ook erg op de korrel genomen werden. Er werd hier blijkbaar op gevoelige tenen getrapt...
7. *Hoe komt het volgens u dat het Raamtheater 20 jaar heeft standgehouden?*
In de eerste plaats wegens de gedrevenheid van de beleidsmensen en in de tweede plaats de kwaliteit van de voorstellingen.
8. *Het Raamtheater heeft steeds gepleit voor meer subsidies en een degelijk theaterbeleid. Heeft het Raamtheater (of u als acteur/medewerker) veel last ondervonden van het gebrek aan geld, en is dit niet iets waar alle theaters mee te kampen hebben?*
Elk theater wenst meer middelen, méér geld.
Zeker in de beginjaren van zijn bestaan, was de financiële nood groot. De startsubsidie was namelijk hoogst onvoldoende. Toch was de financiële put na vijf jaar weggewerkt. Ik meen dat de latere financiële moeilijkheden aan een haperend financieel beleid moeten toegeschreven worden.
9. *Waar het Raamtheater lange tijd mee geworsteld heeft is een gepaste locatie vinden. Heeft u dit gemerkt/last van ondervonden?*
Er werd gezocht, en gevonden. Ik meen dat enkel in de periode na de mislukte fusie met BENT het locatieprobleem een vermeende invloed op de werking gehad.

10. *Het Raamtheater heeft altijd getracht jonge acteurs een kans te geven, en ze samen te brengen met “gevestigde waarden”. Is dit nu nog steeds het geval volgens u?*
Ik geloof van wel.
11. *Werkt dit?*
Ik denk dat het een goede politiek is om jongeren te laten samenwerken met ervaren, oudere acteurs. Jongeren steken iets op van de ervaring van de ouderen, de ouderen worden opnieuw geïnjecteerd door het enthousiasme van de jongeren.
12. *Het RaamTeater werkt blijkbaar ook met “vaste” namen. Zo duiken veelvuldig op: Pavel Kohout, David Mamet, Walter van den Broeck, Josef Svoboda enz. Zit hier een bepaalde visie achter, of gaat het om favorieten?*
Het gaat steeds om mensen die de grenzen van het theater poogden te verleggen, zonder het experiment-om-het-experiment te beoefenen. Bovendien waren (zijn) ze allen erg maatschappelijk geëngageerd. Hun visie stemde dus overeen met van de beleidsmensen.
13. *Heeft u nog een opmerking? Commentaar?*
-

III. Marc Cnops

Marc Cnops is reeds vanaf de start bij het RaamTeater aanwezig. Hij maakte het decor voor *Nen Belgische Leeuw*. Hij werd vaste scenograaf van het RaamTeater. Na het pensioen van Walter Tillemans nam hij de zware taak van directeur over. Hij staat zowel in voor de zakelijke als artistieke leiding.

1. *Vanaf wanneer was u actief bij het Raamtheater?*
-naam+functie: Marc Cnops, directie
-begindatum: 1978
-einddatum: -
2. *Wat betekent het Raamtheater voor u?*
-vroeger: Was ik werkzaam als scenograaf met regelmaat (als gast), vooral in samenwerking met Walter Tillemans.
-vandaag: Heb ik de leiding van het Raamtheater overgenomen van Walter Tillemans.
3. *Hoe ziet u de positie van het Raamtheater in het Vlaamse theaterlandschap?*
-vroeger: Een middelgroot Ensemble Theater gevestigd in Antwerpen. De programmering bestaat vooral uit klassieke- en goede hedendaagse stukken.
-vandaag: Het profiel is in die twintig jaar niet veranderd. Deze constante is wezenlijk voor het imago binnen het Antwerpse theaterlandschap.
4. *Welke waren voor u de meest memorabele voorstellingen?*
- drie "beste" voorstellingen: Macbeth, Hedda Gabler, Jeugdziekte
- drie "minst goede" voorstellingen: -
5. *Houdt u rekening met wat er in de pers verschijnt?*
Weinig.
6. *Komt dit volgens u overeen met de werkelijkheid? (Of hebt u een voorbeeld van een voorstelling die onderschat werd door de pers, of omgekeerd overschat?)*
Door gebrek aan kritische beoordeling worden stukken vaak over- of onderschat.
7. *Hoe komt het volgens u dat het Raamtheater 20 jaar heeft standgehouden?*
Vanwege de kwaliteit.
8. *Het Raamtheater heeft steeds gepleit voor meer subsidies en een degelijk theaterbeleid. Heeft het Raamtheater (of u als acteur/medewerker) veel last ondervonden van het gebrek aan geld, en is dit niet iets waar alle theaters mee te kampen hebben?*
Ja, in feite wel.
9. *Waar het Raamtheater lange tijd mee geworsteld heeft is een gepaste locatie vinden. Heeft u dit gemerkt/last van ondervonden?*
Ik heb de omzwervingen mede op de voet gevolgd, om uiteindelijk in twee schitterende zalen terecht te komen. (twaalf jaar geleden)
10. *Het Raamtheater heeft altijd getracht jonge acteurs een kans te geven, en ze samen te brengen met "gevestigde waarden". Is dit nu nog steeds het geval volgens u?*
De kracht van een theater is nu juist dat er aan talentscouting gedaan wordt in combinatie met overdracht van andere acteurs.
11. *Werkt dit?*
Dit is nodig voor de overdracht van het vak.

12. *Het RaamTeater werkt blijkbaar ook met “vaste” namen. Zo duiken veelvuldig op: Pavel Kohout, David Mamet, Walter van den Broeck, Josef Svoboda enz. Zit hier een bepaalde visie achter, of gaat het om favorieten?*

Ik ga er vanuit dat mijn voorganger een duidelijke visie voor ogen had.

13. *Heeft u nog een opmerking? Commentaar?*

-

IV. Rob Karreman

Rob Karreman is sinds 1993 werkzaam bij het RaamTeater, en staat onder andere in voor de promotie (PR).

1. *Vanaf wanneer was u actief bij het Raamtheater?*
-naam+functie: Rob Karreman, "hybride"
-begindatum: 1993
-einddatum: wie zal het zeggen
2. *Wat betekent het Raamtheater voor u?*
-vroeger: + vandaag: Een job die voor mij werk en een inkomen verschaft. Een afwisselend werk, met genoeg verantwoordelijkheid, creativiteit en initiatief en beloond met de tevredenheid van het publiek.
De bloeiperiode van het Raamtheater is al lang voorbij, en daarmee de belangstelling van de pers, maar we zijn nu een gevestigde waarde, die elke dag aan fitness moet doen om er te blijven bijhoren. Er is niet veel verschil meer met een commerciële onderneming. Sinds het financieel débacle is iedereen er zich van bewust dat we zuinig moeten zijn. Ook in onze verwachtingen.
3. *Hoe ziet u de positie van het Raamtheater in het Vlaamse theaterlandschap?*
-vroeger: had het Raamtheater een bekend gezicht als uithangbord, Walter Tillemans, die toen een autoriteit in de theaterwereld was. Die tijd is voorbij. Nu zijn er andere Belgische theatergoeroes en Marc Cnops is daar niet bij.
-vandaag: Ensembles zijn "uit", productiehuizen zijn "in". De Singel, Kaaitheter, De Vooruit,... krijgen nu meer aandacht.
België –lees Vlaanderen- snakt naar Europese schaalvergroting en Het Toneelhuis heeft daar een handige zet gedaan, en is nu de grootste. Ze hebben begrepen dat je een controversie in gang moet zetten om publieke aandacht te krijgen. Walter Tillemans was daar ook sterk in, vroeger. Het is altijd goed een "enfant terrible" in huis te hebben.
4. *Welke waren voor u de meest memorabele voorstellingen?*
- drie "beste" voorstellingen: De Lintjes van Mijnheer Schutz, Om nooit te vergeten, Kunst
- drie "minst goede" voorstellingen: Het Archimedesprincipe, De Grieken, La locandiera
5. *Houdt u rekening met wat er in de pers verschijnt?*
Met de pers moet je en kun je geen rekening houden. Rekening houden wil zeggen tegemoet komen aan hun verwachtingen. We moeten enkel rekening houden met de verwachtingen van ons publiek, en dat eist kwaliteit, degelijkheid, inzet en een gezellig avondje uit. Perslui zijn meer trendgevoelig dan ons doorsnee publiek en dwepen nogal makkelijk met sensationele happenings.
6. *Komt dit volgens u overeen met de werkelijkheid? (Of hebt u een voorbeeld van een voorstelling die onderschat werd door de pers, of omgekeerd overschat?)*
Er is geen werkelijkheid. Een journalist schrijft enkel zijn eigen goesting. Als er al sprake is van enige analyse beperkt hij/zij zich tot gemeenplaatsen. Appreciaties worden met de natte vinger verantwoord, en vaak wordt een recensie samengesteld uit gedeelten van de persbriefing. Bepaalde theaterjournalisten vinden het ook nodig om hun voorkeur uit te drukken in sterretjes. Een teken dat ze het niet in woorden kunnen uitdrukken. Twee kranten kunnen ook tegengestelde meningen hebben (bvb recensie "Le vieil homme rangé" in *Gazet van Antwerpen* <-> 't Stad).
7. *Hoe komt het volgens u dat het Raamtheater 20 jaar heeft standgehouden?*
Door een keuze te maken uit relevante, begrijpbare, goed (literair) geschreven stukken te brengen met psychologische diepgang en sociaal actuele en herkenbare thema's.

Hooguit één stuk per jaar is een risico, over het algemeen wordt er op zeker gespeeld wat betreft keuze en vorm. Het Raamtheater is daardoor een Huis van Vertrouwen geworden dat enkel ten onder kan gaan aan vergrijzing en verstarring. Daarom is het belangrijk dat de creativiteit niet stilvalt, en we niet verzanden in systematisch toneel maken.

8. *Het Raamtheater heeft steeds gepleit voor meer subsidies en een degelijk theaterbeleid. Heeft het Raamtheater (of u als acteur/medewerker) veel last ondervonden van het gebrek aan geld, en is dit niet iets waar alle theaters mee te kampen hebben?*
Ja en ja. Gebrek aan geld wordt op alle niveaus gevoeld. Je merkt het aan je salaris, de service aan het publiek, onderhoud en veiligheid van de gebouwen, technische kwaliteit van de voorstellingen (→ hopeloos verouderde en onbetrouwbare belichtingsinstallaties en geluidsinstallaties).
9. *Waar het Raamtheater lange tijd mee geworsteld heeft is een gepaste locatie vinden. Heeft u dit gemerkt/last van ondervonden?*
Die worsteling is van voor mijn tijd, maar volgens mij zitten we nu nog niet in een ideale situatie. Op twee locaties spelen schept verwarring bij het publiek en geeft ons geen duidelijk profiel. Liefst zou ik alles bijeen brengen op 't Zuid, we zetten de Hogeschool op straat en maken van het scholencomplex (met 600 miljoen) een ruim theater met twee zalen, een grotere foyer, repetitiezalen en decoratelier. We vinden nu onze locaties misschien wel intiem, maar het werkt niet efficiënt. Er is gebrek aan goede communicatie en het is moeilijk te blijven geloven dat we moeten samenwerken omdat we één ensemble zijn.
10. *Het Raamtheater heeft altijd getracht jonge acteurs een kans te geven, en ze samen te brengen met "gevestigde waarden". Is dit nu nog steeds het geval volgens u?*
Ja. Die noodzaak wordt al onderkend bij de keuze van de stukken. Het is een goede zaak voor zowel de oudere als de jongere generatie. De jongeren leren daardoor acteren, de ouderen blijven flexibel en jong door contact met de jonge snaken.
11. *Werkt dit?*
Ja. Een ensemble bestaande uit alleen jonge acteurs valt vanzelf uiteen na een eerste conflict. Het ander uiterste, een vergrijzend acteurscorps, stoot een jong publiek af, en vergrijst ook in mentaliteit. Een ensemble is eigenlijk (een afspiegeling van) een minisamenleving.
12. *Het RaamTeater werkt blijkbaar ook met "vaste" namen. Zo duiken veelvuldig op: Pavel Kohout, David Mamet, Walter van den Broeck, Josef Svoboda enz. Zit hier een bepaalde visie achter, of gaat het om favorieten?*
Ik hoop dat er een visie achter zit. Maar ik denk wel dat er een soort selectie-systeem in zit. Men leest alle stukken van reeds eerder opgevoerde auteurs, of men kiest uit winnende stukken uit Parijs (De lintjes van Mijnheer Schutz / Kunst) of kaskrakers uit Londen (Skylight / De Schuilplaats). Het kan ook zijn dat de stukken gekozen worden aan de hand van beschikbare acteurs. Het moet een moeizame procedure zijn!
13. *Heeft u nog een opmerking? Commentaar?*
Ik hoop dat er in de Raad van Bestuur ook wat jong bloed wordt toegelaten. Een raad van wijze mannen is niet noodzakelijk een raad van oude mannen (en vrouwen!).

V. An Nelissen

An Nelissen is één van de actrices van het gezelschap die vanaf 1984 aan het RaamTeater verbonden was. Ze acteert nog steeds voor het RaamTeater als freelance, en regisseerde tevens een aantal stukken (*Ontoereikend adres* (Lunari) en *Speed the plow* (Mamet)). Zij deed geen toneelstudies, maar leerde de stiel als autodidact bij o.a. Het Trojaanse Paard, het Fakkeltheater en het RaamTeater.

1. *Vanaf wanneer was u actief bij het Raamtheater?*
-naam+functie: An Nelissen, actrice
-begindatum: 1984
-einddatum: 1997
2. *Wat betekent het Raamtheater voor u?*
-vroeger: Hard werken, veel voldoening, veel geleerd, met veel overtuiging verdedigd toen de pers ons begon uit te spuwen.
-vandaag: Met pijn in het hart verlaten omdat ik er niet meer inpaste.
3. *Hoe ziet u de positie van het Raamtheater in het Vlaamse theaterlandschap?*
-vroeger: Door de eigenzinnige programmatie van verscheidene mentors van het Raamtheater profileerde het zich snel vanaf het ontstaan. Vooral jonge acteurs/-trices aangevuld met oude rotten in het vak; Vooral Antwerpen reageerde snel, omdat de traditionele gezelschappen vastgeroest waren.
-vandaag: Door de herschikking van de KNS (fusie Blauwe Maandag Company) ziet het er in Antwerpen helemaal anders uit wat theater betreft. Het Raamtheater kan (als ze willen) in de periferie van Het Toneelhuis een belangrijke plaats innemen. Toch zal het even afwachten worden wat de reactie van het publiek zal zijn op het Toneelhuis en zijn zoveel nevenactiviteiten om het Raamtheater juist te kunnen uitbouwen.
4. *Welke waren voor u de meest memorabele voorstellingen?*
- drie "beste" voorstellingen: *Nen Belgische Leeuw*, *Geschiedenis van een Paard*, *Hedda Gabler*, *De Schommel*, *Droom van een Zomernacht*
- drie "minst goede" voorstellingen: *La Locandiera*, *De Grieken* (goed idee / slechte voorstelling), *Gilgamesj* (goed stuk / verkeerde voorstelling)
5. *Houdt u rekening met wat er in de pers verschijnt?*
Ja. De impact van de pers is, wegens het groot aanbod, erg belangrijk. Tenslotte bepaalt de pers bijna waar men naar móét gaan kijken om "erbij te horen". Zonder de steun van bepaalde journalisten zouden sommige gezelschappen geen lang leven beschoren zijn.
6. *Komt dit volgens u overeen met de werkelijkheid? (Of hebt u een voorbeeld van een voorstelling die onderschat werd door de pers, of omgekeerd overschat?)*
Neen. Wij hebben simpelweg weinig of geen onderlegde (bekwame) recensenten. Kijk maar naar de ronduit zwakke commentaar op een fenomeen als "Ten Oorlog". Gerard Mortier maakte als enige een goede gefundeerde kritiek in *Knack*.
7. *Hoe komt het volgens u dat het Raamtheater 20 jaar heeft standgehouden?*
 1. Met vallen en opstaan weliswaar, maar ere wie ere toekomt. Gedurende bijna achttien jaar was Walter Tillemans een goed programmator van originele stukken, een interessant regisseur, enz.
 2. Door de onwaarschijnlijke inzet van technici en acteurs (voor geringe lonen).
 3. Door de trouw en veeleisend vast publiek uit te bouwen.
8. *Het Raamtheater heeft steeds gepleit voor meer subsidies en een degelijk theaterbeleid. Heeft het Raamtheater (of u als acteur/medewerker) veel last ondervonden van het gebrek aan geld, en is dit niet iets waar alle theaters mee te kampen hebben?*

- Alle theaters hebben te weinig geld. Cultuur in België stelt niets voor op politiek vlak. Ministers van Cultuur zijn weinig voorbereid op hun taak en gewillig wat vriendjespolitiek betreft. Maar ja, dat is Belgisch. Eigenlijk hebben de Walen het nog moeilijker. Natuurlijk is dat moeilijk, veel uren kloppen, en weinig verdienen. Beknot worden in je mogelijkheden, enz.
9. *Waar het Raamtheater lange tijd mee geworsteld heeft is een gepaste locatie vinden. Heeft u dit gemerkt/last van ondervonden?*
Bij elke nieuwe locatie pasten wij ons snel aan. Een ander huis werd snel "ons" huis. Neen, geen last dus.
Natuurlijk moet er geijverd worden om het RaamTeater op 'Zuid te behouden. Het Klein RaamTeater ligt uitstekend.
10. *Het Raamtheater heeft altijd getracht jonge acteurs een kans te geven, en ze samen te brengen met "gevestigde waarden". Is dit nu nog steeds het geval volgens u?*
Ja, dat denk ik wel.
Je kan van elkaar leren, ongeacht leeftijd of ervaring. Maar dat geldt voor het theater in het algemeen.
11. *Werkt dit?*
Uiteraard.
12. *Het RaamTeater werkt blijkbaar ook met "vaste" namen. Zo duiken veelvuldig op: Pavel Kohout, David Mamet, Walter van den Broeck, Josef Svoboda enz. Zit hier een bepaalde visie achter, of gaat het om favorieten?*
Dat zijn geen kleine jongens die u hier noemt. Logisch dat men die mensen probeert te verleiden mee te werken. Het zijn moderne auteurs, de "klassiekers" werden ook en even driftig gespeeld.
13. *Heeft u nog een opmerking? Commentaar?*
Ik hoop dat na het vertrek van Walter Tillemans het Raamtheater zijn draai kan vinden en met veel overtuiging de "basis gestus" respecteert. Volkstheater brengen dat mensen ontroert en boeit.

VI. Guy Voets jr.

Guy Voets is sinds 1984 werkzaam bij het Raamtheater als losse medewerker achter de bar. Daarna werd hij eerst parttime ('87) en vervolgens fulltime ('88) verantwoordelijke voor de beide foyers. Vanaf het seizoen '97-'98 is hij tevens belast met al het drukwerk samen met Rob Karreman. Guy Voets jr. is de zoon van wijlen Guy Voets, voormalig voorzitter van de vzw Raamtheater.

- 1. Vanaf wanneer was u actief bij het Raamtheater?*
-naam+functie: Guy Voets, verantwoordelijke foyers, Public Relations enz.
-begindatum: 1984
-einddatum: -
- 2. Wat betekent het Raamtheater voor u?*
-vroeger: Toen ik begon bij het Raamtheater, was dit het ensemble dat "en vogue" was. Het bood een frisse kijk op klassiekers en bracht ook hedendaagse stukken op een manier die aansloeg bij theaterkenners, maar ook bij het breder publiek. "Droom van een zomernacht" in een frisse vertaling van Hugo Claus, met een soort rapmuziek, moderne aankleding. Catch op de theaterscène met Pak 'em Stanzi". "Hamlet" met twee elektrische gitaren...
-vandaag: Het Raamtheater brengt degelijk, maar nogal voorspelbaar theater, dat een tamelijk trouw, maar verouderd publiek lokt. De kaap van de directiewissel lijkt zonder al te veel kleerscheuren genomen, maar het blijft natuurlijk afwachten wat de Raad voor de podiumkunsten ervan vindt, want die adviseert tenslotte inzake overheids subsidie.
- 3. Hoe ziet u de positie van het Raamtheater in het Vlaamse theaterlandschap?*
-vroeger: Midden jaren '80: Het Raamtheater brengt frisse, vernieuwende wind, lokt in-crowd.
-vandaag: Het Raamtheater brengt degelijk theater, maar nogal voorspelbaar, het publiek wordt ouder.
- 4. Welke waren voor u de meest memorabele voorstellingen?*
- drie "beste" voorstellingen: Hamlet, Kunst, Teibele en haar Duivel (ook De Canadese Muur, Spoken, Gilgamesj, Valentins Onzin, Mrs. Klein, De Kontrabas, De Scommel,...)
- drie "minst goede" voorstellingen: Reis rond de wereld, Het Archimedesprincipe, Scapino, Siberië.
- 5. Houdt u rekening met wat er in de pers verschijnt?*
Ik geloof dat Walter Tillemans, daarin gevolgd door andere Raamtheater-mensen, de mening van de recensenten niet belangrijk vond, tenminste zolang de zalen volliepen. Wanneer het minder goed gaat met de bezoekersaantallen bestaat de neiging dat toe te schrijven aan slechte recensies of afwezigheid ervan. Ik geloof niet dat recensies een grote rol spelen, in de ene richting even min als in de andere. Vlaanderen heeft eerder een povere recensie-cultuur, de meeste journalisten houden het oppervlakkig, vatten het stuk samen en delen losweg wat goede en slechte punten uit, zonder veel diepgang. Over het algemeen zijn de kritieken aan de brave kant. Een uitzondering was misschien "bozige bij" Wim van Gansbeke, waarbij je door het genadeloos afkraken heen (en de even overdreven ophemeling) wel ongeveer kon inschatten of een voorstelling de moeite waard was.
De laatste tijd verschijnt er weinig in de pers, van de meeste kranten komt er niemand kijken, in de agenda van *De Morgen* (*De Metro*) wordt het Raamtheater niet vermeld.
- 6. Komt dit volgens u overeen met de werkelijkheid? (Of hebt u een voorbeeld van een voorstelling die onderschat werd door de pers, of omgekeerd overschat?)*
Gezien het algemeen peil van de perskritieken, oppervlakkig en eerder braaf, is er zelden sprake van recensies die flagrant afwijken van de "werkelijkheid".
- 7. Hoe komt het volgens u dat het Raamtheater 20 jaar heeft standgehouden?*

David Mamet heeft ooit geschreven dat een ensemble zelden langer dan een jaar of tien standhoudt. Het enthousiasme en het “concept” van de start is er uit, de mensen zijn tien jaar ouder, hebben stilaan andere richtingen, bekommernissen en bezigheden ontwikkeld, enz. Dat idee van een “ensemble”, een groep acteurs, technici en bijbehorende functies, vaak rond één of meer spilfiguren met een zeker charisma, was zeker van toepassing op het Raamtheater van de eerste tien jaar. Dat het Raamtheater al zoveel langer is blijven bestaan, is te danken aan de inzet en het charisma van Walter Tillemans, maar ook aan een aantal (wisselende) mensen er rond. Wat nu nog rest is nog maar een deel van het oorspronkelijk hecht aaneengesloten ensemble (de mensen), een zekere opvatting van theater, een kern van mensen (bij het theater zelf en bij de toeschouwers). Van de mensen (acteurs en technici, het leidinggevend kader) van tien jaar geleden is nog weinig over, eerder het “instituut” dan de mensen. Onder andere door het afschaffen van de jaarcontracten voor de acteurs is de kern van het ensemble grotendeels uiteengevallen.

8. *Het Raamtheater heeft steeds gepleit voor meer subsidies en een degelijk theaterbeleid. Heeft het Raamtheater (of u als acteur/medewerker) veel last ondervonden van het gebrek aan geld, en is dit niet iets waar alle theaters mee te kampen hebben?*

9. *Waar het Raamtheater lange tijd mee geworsteld heeft is een gepaste locatie vinden. Heeft u dit gemerkt/last van ondervonden?*

Ik weet niet of de stelling in deze vraag wel helemaal klopt. Locatie Hoogstraat stemde overeen met de “heroïsche” begintijd. Daarna was het inderdaad even zoeken: de Drink was verre van ideaal (maar wel met twee plateaus), dan was er even een obscuur, ineenstortend zaaltje (waar “Spaanse Brabander” gespeeld werd). Maar met het Klein en een jaar later het Zuid heeft het Raamtheater twee prachtige zalen gevonden. De verhouding met de “huisbaas” van het Zuid was niet altijd ideaal (Raamtheater kan geen commerciële huur betalen), maar dat lijkt nu van de baan. De expansiedrift van Walter Tillemans zorgde niet alleen voor een extra plateau in de KNS-tijd (Stadschouwburg en Bourla), maar ook voor een plateau aan de Schelde (voor “De Schommel”) dat Walter Tillemans waarschijnlijk graag was blijven bespelen. Sinds de verwerving van het Klein Raamtheater zie ik dus geen probleem op dat vlak.

10. *Het Raamtheater heeft altijd getracht jonge acteurs een kans te geven, en ze samen te brengen met “gevestigde waarden”. Is dit nu nog steeds het geval volgens u?*

Sinds het afschaffen van jaarcontracten, waaronder de vaste acteurskern van het ensemble in feite ophield te bestaan, is het aantal (veelal jonge) acteurs dat bij het Raamtheater op de planken staat gegroeid, denk ik. Met het wegvallen van Walter Tillemans als huisregisseur, de besparingen (geen dure buitenlandse regisseurs meer), enz. krijgen (jonge) Vlaamse regisseurs ook meer kansen, en zij brengen hun eigen keuzes inzake acteurs mee, scenografen, enz.

11. *Werkt dit?*

Ik denk dat het werkt, dat het ook ander, jonger publiek kan meebrengen, als ook de keuze van de stukken in de zelfde lijn gaat.

12. *Het RaamTeater werkt blijkbaar ook met “vaste” namen. Zo duiken veelvuldig op: Pavel Kohout, David Mamet, Walter van den Broeck, Josef Svoboda enz. Zit hier een bepaalde visie achter, of gaat het om favorieten?*

De wederkerende namen inzake (buitenlandse) regisseurs en scenografen waren in Walter Tillemans’ tijd mogelijk ingegeven door zijn droom om ook Europees erkend te worden (Svoboda, Brockhaus, Windisch-Spoerk, Kaizer) en het Raamtheater een internationale uitstraling te geven.

Kohout was in de begintijd heel belangrijk, omdat hij een aantal stukken herwerkte voor een kleine cast die meer overeenstemde met de mogelijkheden van het Raamtheater. Die vruchtbare samenwerking verpieterde toen Kohout minder goed materiaal leverde (“Reis rond de wereld” was wel het dieptepunt) en er te veel voor vroeg.

De rits stukken van Mamet heeft waarschijnlijk eerder te maken met gelijklopende opvattingen over theater (a well-made play), een opvatting die voor de rest ook wel terug te vinden is in ongeveer heel het repertoire (Shakespeare, Molière, maar ook 20ste eeuwers als Tennessee Williams, David Hare, enz.).

Na Hugo Claus was Walter van den Broeck een toegenegen vertaler/schrijver. Walter Tillemans werkte blijkbaar graag met "oude bekenden". Een clausule van het subsidiecontract bepaald dat er ook om de zoveel jaar een nieuw stuk van eigen bodem gecreëerd moet worden.

13. *Heeft u nog een opmerking? Commentaar?*

Naast wat er op de scène gebeurt, denk ik dat het Raamtheater ook een bepaalde sfeer uitstraalde (en dat deels nog doet). Iets gemoedelijk, nonchalant, gezellig, gecultiveerd, Antwerps, Bourgondisch (zoals ze dat in Nederland noemen), dat de toeschouwers terugvinden in de rand van het gebeuren op de scène, voornamelijk in de foyer, het gemakkelijk contact met de acteurs (destijds ook in de redelijk royale première-voorzieningen), de administratie, enz. Dat was ook (en is misschien nog) een samenhoudend element van het ensemble.

Sommige appreciaties hierboven zijn natuurlijk zeer persoonlijk en soms misschien een beetje delicaat.

VII. John Willaert

John Willaert is reeds vanaf het prille begin betrokken bij het RaamTeater. Hij speelde de rol van Bobby in *Nen Belgische Leeuw*, het openingsstuk van het RaamTeater in de Hoogstraat in 1978. Hij was toen nog maar net afgestudeerd aan het Conservatorium Gent. Hij is nog steeds werkzaam bij het RaamTeater.

1. *Vanaf wanneer was u actief bij het Raamtheater?*
 - naam+functie: John Willaert, acteur
 - begindatum: 1979
 - einddatum: -
2. *Wat betekent het Raamtheater voor u?*
 - vroeger: Terug in Antwerpen na mijn studies in Gent, niet meer naar een school moeten gaan, op vrijwillige basis samenwerken. Mijn eerste grote rol als beroepsacteur. De pioniersgeest, om het eufemistisch te zeggen. Niet in een over-gestructureerd bestel werken. De goede groepssfeer tijdens, voor, en na de voorstellingen. Goed repertoire, veel voorstellingen van eenzelfde stuk, grote publieke belangstelling.
 - vandaag: Het plezier van repeteren en voorstellingen spelen, met andere regisseurs werken, meestal de totale inzet van de acteurs, een positieve aanpak van bvb dramaturgische problemen (tekst-interpretatie).
3. *Hoe ziet u de positie van het Raamtheater in het Vlaamse theaterlandschap?*
 - vroeger: Een niet voor de hand liggend repertoire dat toch zeer toegankelijk was. Grote klassiekers met (noodgedwongen) kleine bezettingen en sober decor, wat een specifieke stijl met zich meebracht. Er was een periode dat wij toonaangevend waren, en konden rekenen op een grote publieke belangstelling.
 - vandaag: Eén van de weinige gezelschappen waar het vertellen van het verhaal primeert op de vormelijke experimenten (dus opnieuw in de marge). Het is geen toonaangevend gezelschap meer, maar kan toch rekenen op een redelijk publieke belangstelling, niet meer op die van de media.
4. *Welke waren voor u de meest memorabele voorstellingen?*
 - drie "beste" voorstellingen: Pak 'em Stanzi, *Nen Belgische Leeuw*, de Canadese Muur
 - drie "minst goede" voorstellingen: *De Spaansen Brabander*, *De reis rond de wereld in 80 dagen*, *De Piano*
5. *Houdt u rekening met wat er in de pers verschijnt?*

Als de argumenten, zowel pro als contra, raak zijn wel. Anders niet. Anderzijds is de pers er voor de lezer, en niet voor de artiesten. Je kan geen ingrijpende veranderingen meer doen eens een voorstelling loopt.
6. *Komt dit volgens u overeen met de werkelijkheid? (Of hebt u een voorbeeld van een voorstelling die onderschat werd door de pers, of omgekeerd overschat?)*

Laat ons zeggen dat ik het in ca. 50 procent van de gevallen eens was met de pers. Anderzijds: in een aantal gevallen kwam de pers niet (bvb "De Lintjes van Mijnheer Schutz", wat een zeer groot succes was bij het publiek). Van Gansbeke boorde "Pak 'em Stanzi" de grond in (destijds op de radio) en 's avonds zat het Paleis voor schone kunsten in Brussel afgeladen vol. "Arme Cyrano" was wel goed, maar toch buiten proportie gewaardeerd. De keuze van het stuk was in die tijd wel verbluffend.
7. *Hoe komt het volgens u dat het Raamtheater 20 jaar heeft standgehouden?*

Zoals in elk bedrijf is een goed beheer, een goed bestuur noodzakelijk, hoewel in het Raamtheater ook wel eens chaotisch te werk werd gegaan. Een goed artistiek en financieel beleid is noodzakelijk. En waar de organisatie te kort schiet is er de good-will van het

- technisch en artistiek personeel om dat op te vangen, wat geregeld in zeer grote mate gebeurde.
8. *Het Raamtheater heeft steeds gepleit voor meer subsidies en een degelijk theaterbeleid. Heeft het Raamtheater (of u als acteur/medewerker) veel last ondervonden van het gebrek aan geld, en is dit niet iets waar alle theaters mee te kampen hebben?*
Ja, daar heb ik zeer veel last van ondervonden, want wij hebben geen jaarcontracten meer, terwijl wij ons zeer lange periode dubbel ingezet hebben, en veel meer deden dan wat normaal van een acteur verwacht wordt. (Met decors zeulen, raamkrantjes vouwen, zalen mee inrichten of ontmantelen, niet verwarmde kleedkamers bij sommige reisvoorstellingen,...)
 9. *Waar het Raamtheater lange tijd mee geworsteld heeft is een gepaste locatie vinden. Heeft u dit gemerkt/last van ondervonden?*
Ja, als je ziet dat de laatste productie in de Hoogstraat "Pak 'em Stanzi" was en de eerste in het RaamTeater op 't Zuid "Hamlet" en daarna de "Stoel van Stanislavski", allen een grote uitstraling hadden...In de overgangperiode: De Spaanse Brabander, Oude banden, Midzomernachtsdroom, niet bepaald interessante voorstellingen.
 10. *Het Raamtheater heeft altijd getracht jonge acteurs een kans te geven, en ze samen te brengen met "gevestigde waarden". Is dit nu nog steeds het geval volgens u?*
Ja, bvb in "Lessen in Liefde" van Molière was dit duidelijk het geval. Ook volgend seizoen in "Le sénateur Fox". Ook in "Le vieil homme rangé": Roger van Kerpel zou je ondertussen ook al een gevestigde waarde kunnen noemen, en Katrien de Becker is eind de twintig.
 11. *Werkt dit?*
Ik denk het wel, ik heb daar weinig problemen mee. Een acteur is een kind als hij speelt, of hij nu 65 of 25 jaar is, en zoals alle kinderen maken zij soms wel eens ruzie, maar het doel is hetzelfde: erkenning en goed werk proberen af te leveren.
 12. *Het RaamTeater werkt blijkbaar ook met "vaste" namen. Zo duiken veelvuldig op: Pavel Kohout, David Mamet, Walter van den Broeck, Josef Svoboda enz. Zit hier een bepaalde visie achter, of gaat het om favorieten?*
Ik denk dat het een visie is, in zoverre dat je met mensen samenwerkt waarmee je een goede artistieke verstandhouding hebt, en dan worden het favorieten. Pavel Kohout was een goede vriend van Walter Tillemans, en er is lang een veelvuldige vruchtbare samenwerking geweest, tot "De reis om de wereld", wat een mislukking was en dus het einde van de samenwerking. David Mamet is gewoon een goede auteur, zoals ook Walter van den Broeck; dus geen favorieten, maar een kwestie van smaak, optie, vertrouwen.
 13. *Heeft u nog een opmerking? Commentaar?*
Ik heb het geluk in het RaamTeater op 't Zuid te kunnen spelen, waar de acteur een optimaal contact met het publiek heeft, in iets mindere mate 't klein RaamTeater. Tot dit besef kom ik telkens na een tournee langs de Vlaamse en Nederlandse Culturele Centra. De ruimte van bvb de Bourla-schouwburg trekt mij niet aan, zowel als acteur als toeschouwer. Ik vind het wel een prachtig gebouw, maar niet functioneel als theaterzaal.

BIJLAGE III

SUBSIDIES

VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

Bron: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap departement Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, administratie cultuur, afdeling Muziek, Letteren, Podiumkunsten.
Vanaf het seizoen 1983-84 zijn de subsidies ook vermeld in het *Vlaams Theaterjaarboek*.

Raamtheater

Seizoen 1978-79:	750.000 BF
Seizoen 1979-80:	3.000.000 BF
Seizoen 1980-81:	3.240.000 BF
Seizoen 1981-82:	3.402.000 BF
Seizoen 1982-83:	3.504.000 BF
Seizoen 1983-84:	zie Ensemble
Seizoen 1984-85:	10.750.000 BF
Seizoen 1985-86:	15.120.000 BF
Seizoen 1986-87:	15.500.000 BF
Seizoen 1987-88:	21.062.706 BF
Seizoen 1988-89:	26.000.000 BF
Seizoen 1989-90:	29.000.000 BF
Seizoen 1990-91:	29.600.000 BF
Seizoen 1991-92:	31.000.000 BF
Seizoen 1992-93:	31.000.000 BF
Seizoen 1993-94:	26.900.000 BF
Seizoen 1994-95:	27.485.000 BF
Seizoen 1995-96:	28.089.498 BF
Seizoen 1996-97:	28.185.444 BF
Seizoen 1997-98:	30.000.000 BF

Ensemble

Seizoen 1983-84:	9.500.000 BF
------------------	--------------

KNS

Seizoen 1991-92:	46.000.000 BF
Seizoen 1992-93:	46.000.000 BF
Seizoen 1993-94:	35.000.000 BF